

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

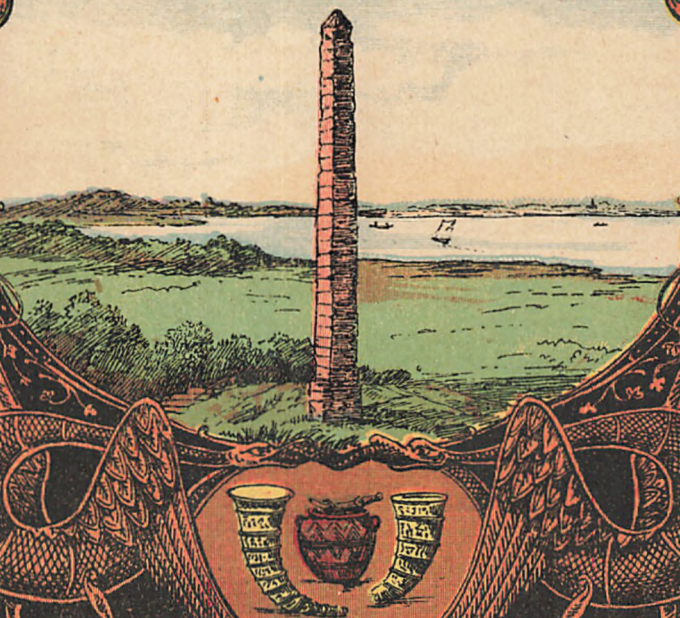
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens
ALMANAK
for
1898.

samlet ved
J. Fausbøl, J.N.H.Skrumsager og M.Andresen.

Udgiver og Ansvarhavende: M.Andresen, Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Sprogforeningens
Almanak

for
1898,

samlet ved
**J. Fausbøl, N. N. h. Skrumsager
og M. Andresen.**

5de Aargang.

Udgiver og Ansvarhavende :
M. Andresen, Aabenraa.

Trykt i „Møbersmaalet“'s Officin (Aget Sabroe), Haderslev.

Nærværende Aar regnes efter Kristi Fødsel 1898.

Efter Verdens Stabelse	5365.
Siden Reformationen	381.
" Indførelsen af den Julianiske stælender	1943.
" " " " Gregorianiske "	317.
" " " " forbedrede "	198.
" Logtrykkerkunstens Opfindelse	458.

Formørkelser.

I Aaret 1898 vil der finde tre Solformørkelser og tre Maaneformørkelser Sted, af hvilke kun Maaneformørkelserne er synlige hos os.

1) En iynlig partiel Maaneformørkelse den 8. Jan. Formørkelsen begynder om Natten Kl. 12,47, er paa sit Højdepunkt Kl. 1,35 og ender Kl. 2,23 Morgen.

2) En total Solformørkelse den 22. Jan., som for vor Egnss Vedkommende ender før Solopgang og derfor er usynlig her.

3) En iynlig partiel Maaneformørkelse den 3. Juli; Formørkelsen begynder før Maanens Opgang, er paa sit Højdepunkt om Aftenen Kl. 10,17 og ender Kl. 11,49 Nat.

4) En usynlig ringformet Solformørkelse den 18. Juli.

5) En usynlig partiel Solformørkelse den 13. Decbr.

6) En synlig total Maaneformørkelse den 27. og 28. Decbr. Formørkelsen begynder den 27. Decbr. om Aftenen Kl. 10,48, den totale Formørkelse begynder Kl. 11,57 Nat, er paa sit Højdepunkt Kl. 12,42 Nat og ender Kl. 1,27 Nat. Hele Formørkelsen ender Kl. 2,36 Morgen.

Imellem Jul og Juleaften er 8 Uger 1 Dag,
og mellem Pinse og Advent er 26 Uger.

Festregning og Marsdierne 1898.

<p>Føraaret begynder den 20. Mars Kl. 3 Efterm.</p> <p>Sommeren den 21. Juni Kl. 11 Form.</p> <p>Efteraaret begynder den 23. Sept. Kl. 2 Morgen.</p> <p>Vinteren den 21. Dec. Kl. 8 Aften.</p>	<p>Fasteaars-Søndag den 20. Febr.</p> <p>Paaskebag den 10. April.</p> <p>Pinsebag den 29. Maj.</p> <p>Fjerde Advent den 27. Novbr.</p> <p>Det gylbne Tal er 18.</p> <p>Søndagsbogstabet B.</p>
--	--

Sjvandet ved Nordsløvigs Vestkyst.

Flodtiderne er beregnete efter Vist. For at finde Flodtiden paa andre Puncter tillægges ved Romø Havn en halv Time, ved Ballum og Emmerslev tre Kvarter, ved Skjærbael Brohoved og Søjer Sluse 1 Time.

Beregningen er udført af Thade Petersen fra Romø.

Bemærkninger,

vedkommende Kalenderen.

Dagen begynder klokken 12 om Natten; alle Tiderne fra Midnat til Middag regnes til Morgen, og alle Tiderne fra Middag til Midnat til Aften. Klokkeslettet angiver den mellemeuropæiske Tid.

Tabel, som viser Klokkeslettet efter mellemeuropæisk Tid, naar Solstiven viser 12.

Jan.	1.	12 26'	April	1.	12 26'	Aug.	16.	12 26'	Nov.	9.	12 6'
"	3.	12 27'	"	4.	12 25'	"	21.	12 25'	"	16.	12 7'
"	6.	12 28'	"	7.	12 24'	"	25.	12 24'	"	21.	12 8'
"	8.	12 29'	"	11.	12 23'	"	28.	12 23'	"	24.	12 9'
"	10.	12 30'	"	15.	12 22'	Sept.	1.	12 22'	"	27.	12 10'
"	13.	12 31'	"	19.	12 21'	"	4.	12 21'	"	30.	12 11'
"	16.	12 32'	"	24.	12 20'	"	7.	12 20'	Dec.	3.	12 12'
"	19.	12 33'	Mai	1.	12 19'	"	10.	12 19'	"	5.	12 13'
"	22.	12 34'	"	14.	12 18'	"	12.	12 18'	"	8.	12 14'
"	27.	12 35'	"	28.	12 17'	"	15.	12 17'	"	10.	12 15'
Febr.	3.	12 36'	Juni	4.	12 20'	"	18.	12 16'	"	12.	12 16'
"	11.	12 36'	"	9.	12 21'	"	21.	12 15'	"	14.	12 17'
"	19.	12 36'	"	14.	12 22'	"	24.	12 14'	"	16.	12 18'
"	26.	12 35'	"	19.	12 23'	"	27.	12 13'	"	18.	12 19'
Marts	3.	12 34'	"	23.	12 24'	"	30.	12 12'	"	20.	12 20'
"	6.	12 33'	"	28.	12 25'	Dft.	3.	12 11'	"	22.	12 21'
"	11.	12 32'	Juli	3.	12 26'	"	6.	12 10'	"	24.	12 22'
"	15.	12 31'	"	9.	12 27'	"	10.	12 9'	"	26.	12 23'
"	18.	12 30'	"	18.	12 28'	"	14.	12 8'	"	28.	12 24'
"	22.	12 29'	"	26.	12 26'	"	19.	12 7'	"	30.	12 25'
"	25.	12 28'	Aug.	2.	12 28'	"	27.	12 6'	"		
"	28.	12 27'	"	10.	12 27'	Nov.	3.	12 6'	"		

Fø Stabel.

De foranderlige Feste bestemmes alle efter Paaske.

Aar	Paaske.	Pinse.	1. Advent.	Antal af	
				Epiphaniæ.	Trinitatis Søndage.
1898	10. April.	29. Maj.	27. Novbr.	4	24
1899	2. April.	21. Maj.	3. Decbr.	3	26
1890	15. April.	3. Juni.	2. Decbr.	5	24
1901	7. April.	26. Maj.	1. Decbr.	3	25
1902	30. Marts.	18. Maj.	30. Novbr.	2	26
1903	12. April.	31. Maj.	29. Novbr.	4	24
1904	3. April.	22. Maj.	27. Novbr.	3	25
1905	23. April.	11. Juni.	3. Decbr.	6	23
1906	15. April.	3. Juni.	2. Decbr.	5	24
1907	31. Marts.	19. Maj.	1. Decbr.	2	26
1908	19. April.	7. Juni.	29. Novbr.	5	23
1909	11. April.	30. Maj.	28. Novbr.	4	24
1910	27. Marts.	15. Maj.	27. Novbr.	2	26
1911	16. April.	4. Juni.	3. Decbr.	5	24

Januar 1898.

D. C. N.

31 Dage.

Se. Num. 2. Side.
Søjvande.

1. Uge		Krikti Omkjærelse, Luc. 2.		So. Cf.
Q.	1 Nytaar	Mg.	Mg.	8½ 9

2. Uge. Da Herodes var død, Matth. 2.

S.	2 S. e. Nytaar.	Mt.	3½	Ab:l	9½	10
M.	3 Enoch	12½	5	Sol. Jorden nærm.	10½	11
Ti.	4 Methusalem	12½	6	(Jorden fjærnest.	11½	—
D.	5 Simeon	1½	7½	Sol op 8.48' n. 4.7'	12½	12½
T.	6 S 3 Kong.	2½	8	Tuømørket varer 56'	1½	1½
F.	7 Rind Hertug	3½	8½		1½	2½
L.	8 Erhard	4½	9	☉ f. M 1 Nat.	2½	2½

3. Uge. Da Jesus var 12 Aar gammel, Luc. 2.

S.	9 1. S. e. h. 3 R.	6	9½	Julianus	3	3½
M.	10 Paul Eremit	7½	9½		3½	4
Ti.	11 Hyginus	8½	9½		4½	4½
D.	12 Reinhold	10	10	Sol op 8.43' n. 4.18'	4½	5
T.	13 Hilarius	11½	10½	Tuømørket varer 55'	5½	5½
F.	14 Felix	Mg.	10½		6	6½
L.	15 Maurus	12½	10½	☉ f. Kv. 5 Efterm.	6½	7½

4. Uge. Vrykuppet i Kana, Joh. 2.

S.	16 2. S. e. h. 8 R.	2½	10½	Marcellus	7½	8½
M.	17 Antonius	3½	11½		8½	9½
Ti.	18 Briäca	5½	11½		10½	11
D.	19 Pontianus	6½	Mt.	Sol op 8.35' n. 4.31'	11½	—
T.	20 Fab., Sebast.	7½	2	Tuømørket varer 53'		
F.	21 Agnes	8½	3½	(Jorden nærmest.	12	12½
L.	22 Vincentius	8½	5	☉ n. M 8 Morgen.	1½	1½

5. Uge. Jesus gif ned ad Vserget, Matth. 8.

S.	23 3. S. e. h. 8 R.	8½	6½	Emerentius	3	3½
M.	24 Timotheus	9	8		3½	4
Ti.	25 Pauli Omb.	9½	9½		4½	4½
D.	26 Polycarpus	9½	10½	Sol op 8.25' n. 4.45'	5	5½
T.	27 Kejl. Wih. II. 7. 10.	9½	Mg.	Tuømørket varer 52'		
F.	28 Carolus Magn.	9½	12½	Kryjostomus	5½	5½
L.	29 Valerius	10	1½	☉ f. Kv. 4 Efterm.	6	6½

6. Uge. Jesus gif ud i Skibes, Matth. 8.

S.	30 4 S. e. h. 8 R.	10½	2½	Lovise	7½	8
M.	31 Vigilius	10½	4		8½	9½

Februar 1898.

D. (N.

28 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Føjsande.

				Fo.	Et.
Ti.	1 Brigida	Mg. Mg.	(Jorden tjærneft.	10	10½
D.	2 Knndelmisje	Aft. 6	Sol op 8.13' n. 4.59'	11½	11¾
T.	3 Blasius	1½ 6½	Tusmørket varer 50'	—	12½
F.	4 Veronika	2½ 7		12¾	1
L.	5 Magthe	3½ 7½		1½	1¾

7. Uge. Arbejderne i Vingarden, Matth. 20.

S.	6 Septuagesima	5 7¾	Dorothea	2	2½
M.	7 Richard	6½ 8	(i. M. 7 Aften.	2½	3
Ti.	8 Corintha	7¾ 8½		3½	3½
D.	9 Appolonia	9½ 8½	Sol op 7.59' n. 5.14'	3¾	4
T.	10 Scholastica	10½ 8½	Tusmørket varer 49'	4½	4¾
F.	11 Euphrojyne	Mg. 8¾		5	5½
L.	12 Eulalia	12 9		5¾	6

8. Uge. De fire Slag Sædejord, Luc. 8.

S.	13 Segagesima	1½ 9½	Benignus	6½	7
M.	14 Valentinus	3 9½	(i. Kv. 2 Morgen.	7½	8
Ti.	15 Faustinus	4½ 10½		8¾	9½
D.	16 Juliane	5½ 11¾	Sol op 7.44' n. 5.29'	10	10½
T.	17 Findanus	6 Aft.	Tusmørket varer 47'	11½	—
F.	18 Concordia	6½ 2½	(Jorden nærmest.	12	12½
L.	19 Ammon	7 4		1	1½

9. Uge. Christi Dønb, Matth. 3.

S.	20 Fastelavn	7½ 5½	Quinquages. Eftomihil	2	2½
M.	21 Samuel	7½ 7	Eucharis	2½	3
Ti.	22 Hvide Tirsdag	7½ 8½	(n. M. 9 Aften.	3½	3½
			Peters Stol.		
D.	23 Aste Onsdag	7¾ 9¾	Papias	3¾	4
T.	24 Mathias	8 11	Sol op 7.28' n. 5.44'	4½	4¾
F.	25 Victorinus	8½ Mg.	Tusmørket varer 46'	5	5½
L.	26 Inger	8½ 12½		5½	6

10. Uge. Jesus fristet af Djævelen, Matth. 4.

S.	27 1. S. i Fasten.	9 1½	Quadrages. Invocavit.	6½	6½
M.	28 Oleagaard	9½ 2¾	Seander	7	7½
			(i. Kv. 12 Tirsdag.		

Se Anm. 2. Side

Marts 1898. D. (M. 31 Dage. Døjbænde.

		Mg.	Mg.	(Jorden fjærnest.	So.	Gf.
Ti. 1	Albinus			(Jorden fjærnest.	8	8½
				Simplicius		
D. 2	Lamperdag	11	4½	Sol op 7.12' n. 5.58'	9	9½
L. 3	Kunigunde	Mit.	5	Tusmørket varer 46'	10½	11
F. 4	Adrianus	1½	5½		11½	-
L. 5	Theophilus	2½	5½		12	12½

11. Uge. **Den kanauiske Kvinde, Matth. 15.**

S. 6	2. S. i Fasten.	4	6	Reminisc. Gotfred	1	1½
M. 7	Perpetua	5½	6½		1½	1½
Ti. 8	Beata	6½	6½	☉ i. M. 10 Form.	2½	2½
D. 9	40 Riddere	8½	6½	Sol op 6.54' n. 6.12'	2½	3
L. 10	Edel	9½	6½	Tusmørket varer 45'	3½	3½
F. 11	Thala	11½	7		4	4½
L. 12	Gregorius	Mg.	7½		4½	5

12. Uge. **Jesús drev en Dævel ud, Luc. 11.**

S. 13	3. S. i Fasten.	12½	7½	Oculi. Macedonius	5½	6
M. 14	Eutychius	2	8½	(Jorden nærmest.	6½	6½
Ti. 15	Zacharias	3½	9½	☉ i. K. 9 Form.	7½	8
D. 16	Gudmund	4	10½	Sol op 6.36 n. 6.26'	8½	9½
L. 17	Gertrud	4½	Mit.	Tusmørket varer 45'	10	10½
F. 18	Alexander	5	1½		11½	11½
L. 19	Joseph	5½	3½		-	12½

13. Uge. **Jesús besøger 5000 Mand, Joh. 6.**

S. 20	Midfaste	5½	4½	Matate. Gordius	12½	1½
M. 21	Benedictus	5½	6	Foraars Fevdøgn.	1½	1½
Ti. 22	Paulus	6	7½	● n. M. 10 Form.	2	2½
D. 23	Fidelis	6	6½	Sol op 6.19' n. 6.40'	2½	3
L. 24	Ulrica	6½	10	Tusmørket varer 46'	3½	3½
F. 25	Marie Vebud.	6½	11½		4	4½
L. 26	Gabriel	7	Mg.		4½	4½

14. Uge. **Englen Gabriel udsendes, Luc. 1.**

S. 27	5. S. i Fasten.	7½	12½	Jubica. Castor	5	5½
M. 28	Eustachius	8	1½		5½	6
Ti. 29	Jonas	9	2½	(Jorden fjærnest.	6½	6½
				☉ i. K. 9 Form.		
D. 30	Quirinus	10	3	Sol op 6.1' n. 6.53'	7½	7½
L. 31	Valbina	11½	3½	Tusmørket varer 46'	8½	9

April 1898.

D. C. N.

30 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Højvande.

F.	1	Hugo	Mt.	Mg.		Fo.	Et.
L.	2	Theodosius	1½	4½		9½	10½
						10½	11½

15. Uge. Skrift Indtog i Jerusalem, Matth. 21.

S.	3	Palmesøndag	3	4½	Nicetas	11½	—
M.	4	Ambrosius	4½	4½		12½	12½
Ti.	5	Trene	5½	4½	☉ f. M. 10 Aften. Sol op 5.43' n. 7.7' Tusmørket varer 47'	1½	1½
D.	6	Sigtus	7½	5		1½	2
L.	7	Skjærtordag	8½	5½	Egesippus	2½	2½
F.	8	Langfredag	10½	5½	KongChr.9.Føbjelsd. Janus	3	3½
L.	9	Procopius	11½	6	☾ Jorden nærmest.	3½	4½

16. Uge. Skrift Opstandelse, Marc. 16.

S.	10	Paaske	Mg.	6½	Ezechiel	4½	5
M.	11	2. Paaske	1	7½	Leo	5½	5½
Ti.	12	Zulius	2	8½	☽ j. Kv. 3 Eftm. Sol op 5.26' n. 7.21' Tusmørket varer 48'	6½	6½
D.	13	Justinus	2½	10		7½	7½
L.	14	Tiburtius	3	11½	8½	9	
F.	15	Olympia.	3½	Mt	9½	10½	
L.	16	Mariane	3½	2½	10½	11½	

17. Uge. Jesus kom ind ad lukte Døre, Joh. 20.

S.	17	1. S. e. Paaske.	3½	3½	Quasimod. Unicetus	11½	—
M.	18	Eleutherius	4	5		12½	12½
Ti.	19	Danfl Flyttet.	4½	6½	Daniel	1	1½
					☉ n. M. 11 Aften. Sol op 5.9' n. 7.34' Tusmørket varer 51'		
D.	20	Sulpicius	4½	7½	1½	2	
L.	21	Florentius	4½	9	2½	2½	
F.	22	Cajus	5	10½	3	3½	
L.	23	Georgius	5½	11½	3½	3½	

18. Uge. Jesus den gode Hyrde, Joh. 10.

S.	24	2. S. e. Paaske.	6	Mg	Misericord. Albertus	4	4½
M.	25	Marcus	6½	12½	☾ Jorden fjærnest.	4½	5
Ti.	26	Cletus	7½	1	☽ Sol op 4.53' n. 7.47' Tusmørket varer 53'	5½	5½
D.	27	Ananias	9	1½		6	6½
L.	28	Vitalis	10	2	6½	7½	
F.	29	Peter Martyr	11½	2½	☽ f. Kv. 3 Morgen.	7½	8½
L.	30	Severus	Mt.	2½	8½	9½	

Maj 1898.

D. (N.

31 Dage.

Se Anm. 2. Side
Søjvande.

Fo. Ef.

19. Uge. Kristi Vortgang til Faderen, Joh. 16.

6.	1	S. e. Paaste	Mt.	Mg.	Jubilate.	Phil. Jacob	10	10½
M.	2	Althanaj.	3¼	2¾			11	11½
Ti.	3	Korsmidsø	3¾	3			11¾	—
D.	4	Florian	6¼	3¼	Sol op 4.38' n. 8.1'		12¼	12¾
L.	5	Gothard	7¾	3½	Tusmørket varer 55'		1	1½
F.	6	Dansthedebedag.	9¼	4	☉ j. M. 8 Morgen.		2	2½
					Joh. af Port.			
L.	7	Flavia	10¾	4½	☾ Jorden nærmest		2¾	3¼
					De lyse Nætter beg.			

20. Uge. Den Selligaands Sendelse, Joh. 16.

6.	8	S. e. Paaste	11¾	5¼	Cantate.	Stanislaus	3½	4
M.	9	Caspar	Mg.	6¼			4½	5
Ti.	10	Gordianus	12½	7¾			5¼	5¾
D.	11	Mamertus	1	9¼	Sol op 4.24' n. 8.14'		6	6½
L.	12	Pancratius	1½	10¾	Tusmørket varer 58'		7	7½
F.	13	Ingenuus	1¾	Mt.	☾ j. Kv. 11 Aften.		8	8½
L.	14	Christion	2	1½			9	9½

21. Uge. Veder i Jesu Navn, Joh. 16.

6.	15	S. e. Paaste	2¼	2¾	Nogate.	Sophie	10	10¾
M.	16	Sara	2¾	4¼			11¼	11¾
Ti.	17	Bruno	2½	5½			—	12
D.	18	Eril	2¾	6¾	Sol op 4.11' n. 8.26'		12½	1
L.	19	Krist Simf.	3	8	Tusmørket varer 61'		1¼	1½
F.	20	Angelica	3½	9	Potentiana		2	2¼
L.	21	Helene	4	10	● n. M. 2 Efterm.		2½	2¾

22. Uge. Naar Trøsteren kommer, Joh. 15.

6.	22	S. e. Paaste	4¾	11	Exaudi.	Castus	3¼	3½
M.	23	Desiderius.	5¾	11¾	☾ Jorden fjernest.		3¾	4
Ti.	24	Esther	6¾	12			4½	4¾
D.	25	Urbanus	8	Mg.	Sol op 4.1' n. 8.37'		5	5¼
L.	26	Weda	9¼	12¼	Tusmørket varer 65'		5¾	6
F.	27	Lucian	10½	12½			6¼	6½
L.	28	Wilhelm	11¾	12¾	☾ j. Kv. 6 Aften.		7	7½

23. Uge. Gvo mig efter, Joh. 14.

6.	29	Pinsedag	Mt.	1	Magiminus		8	8¼
M.	30	2. Pinsedag	2¼	1¼	Wigand		9	9½
Ti.	31	Petronella	3¾	1¾			10	10¾

Junii 1898.

D. (M.)

30 Dage.

Se Anm. 2. Sde.

Højvande.

				So. Ef.	
D.	1 Tamperdag	Aft.	Mg.	(Sol op 3.53' n. 8.47'	
L.	2 Marcellinus	6½	1½	Tusmørket varer 67'	11½ 11½
F.	3 Erasimus	8½	2½	Rifomedes	12½ 12½
L.	4 Optatus	9½	3	Krp. Fred. Fodj.	12½ 1½
				☉ i. M. 3 Efterm.	1½ 2

24. Uge. Kristus og Nicodemus, Job. 3.

S.	5 Trinitatis	10½	4	(Jorden nærmest.	2½ 3
M.	6 Norbertus	11	5½	Donifacius	3½ 3½
Ti.	7 Jeremias	11½	6½		4½ 4½
D.	8 Medardus	11¾	8½	(Sol op 3.47' n. 8.55'	5 5½
F.	9 Primus	Mg.	9¾	Tusmørket varer 71'	5½ 6½
F.	10 Dymphrius	12	11½		6½ 7
L.	11 Barnab. Apost.	12½	Aft.	(i. Kv 7 Morgen.	7½ 7½

25. Uge. Den rige Mand, Lucas 16.

S.	12 1 S. e. Trin.	12½	2	Basilus	8½ 8½
M.	13 Cyrillus	12¾	3½		9 10
Ti.	14 Rufinus	1	4½		10½ 11
D.	15 Vitus	1½	5½	(Sol op 3.45' n. 9.0'	11½ —
F.	16 Incho	1½	7	Tusmørket varer 72'	12 12½
F.	17 Botolphus	2	8		1 1½
L.	18 Leontius	2½	9		1½ 2

26. Uge. Den store Nadvere, Luc. 14.

S.	19 2. S. e. Trin.	3½	9½	☉ n. M. 5 Morgen.	
M.	20 Sylvester	4½	10	(Jorden fjernest.	2½ 2½
Ti.	21 Albanus	5½	10½	Gervasius	3 3½
				Sommeren begynder.	3½ 3½
D.	22 10000 Mart.	7	10½	(Sol op 3.45' n. 9.2'	4 4½
F.	23 Paulinus	8½	11	Tusmørket varer 73'	4½ 4½
F.	24 St. Hansdag	9½	11		5½ 5½
L.	25 Prosper	10½	11½		5½ 6

27. Uge. Det fortabte Faar, Luc. 15.

S.	26 3. S. e. Trin.	Aft.	11½	Belagius	6½ 6½
M.	27 7 Sovere	1½	11¾	(i. Kv. 6 Morgen.	7½ 7½
Ti.	28 Eleonora	2½	12		8 8½
D.	29 Petr. Paulus	4½	Mg.	(Sol op 3.49' n. 9.1'	9½ 10
F.	30 Lucia	5½	12½	Tusmørket varer 72'	10½ 11

Julii 1898.

D. C. M.

31 Dage.

Se Anm. 2. Stbe.
Hjjsvande.

					So.	Ef.
F.	1	Theobaldus	Uft.	Mg.	11½	—
L.	2	Mariae Besøg.	8½	1½	Sol. Jorden fjernest.	12½ 1

28. Uge. Værer barmhjærtige, Luc. 6.

S.	3.	S. e. Trin.	9	2½	(☉ f. M. 10 Uften.	1½	2
M.	4.	Ulricus	9½	4½	(☾ Jorden nærmest.	2½	2½
Ti.	5.	Anshelmus	10	5½	Cornelius	3½	3½
D.	6.	Dion	10½	7½	Sol op 3.54' n. 8.58'	4	4½
F.	7.	Villebaldus	10½	8½	Tusmørket varer 70'	4½	5
F.	8.	Rjeb	10½	10½		5½	5½
L.	9.	Softrata	10½	11½		6	6½

29. Uge. Jesu lærer af Skibet, Luc. 5.

S.	10.	S. e. Trin.	11	Uft.	(☾ i. Kv. 6 Uften.	6½	7
M.	11.	Josfa	11½	2½	Rnud Ronge	7½	8
Ti.	12.	Henrik	11½	3½		8½	9
D.	13.	Margarethe	Mg.	4½	Sol op 4.2' n. 8.52'	9½	10½
F.	14.	Bonaventura	12	6	Tusmørket varer 67'	11	11½
F.	15.	Apostl. Del.	12½	6½		—	12
L.	16.	Susanne	1½	7½	(☾ Jorden fjernest.	12½	1

30. Uge. Phariseerne Hetsfærdighed, Matth. 5.

S.	17.	S. e. Trin.	2½	8	Alegius	1½	1½
M.	18.	Arnolphus	3½	8½	● n. M. 9 Uften.	2	2½
Ti.	19.	Justa	4½	8½	Sol op 4.12 n. 8.43'	2½	3
D.	20.	Elias	6	9	Tusmørket varer 64'	3½	3½
F.	21.	Evenus	7½	9½		3½	4
F.	22.	Maria Magd.	8½	9½		4½	4½
L.	23.	Apollinaris	9½	9½	Sundedagene beg.	4½	5

31. Uge. Jesus bespiser 4000 Mand, Marc. 8.

S.	24.	S. e. Trin.	11	9½	Christina	5½	5½
M.	25.	Jacobus	Uft.	10		6	6½
Ti.	26.	Anna	1½	10½	(☽ f. Kv. 3 Eftermd.	6½	7
D.	27.	Martha	3½	10½	Sol op 4.24' n. 8.32'	7½	8½
F.	28.	Aurelius	4½	11½	Tusmørket varer 60'	9	9½
F.	29.	Duf	5½	Mg.		10½	11
L.	30.	Abdon	6½	12½		11½	—

32. Uge. De falkte Profeter, Matth. 7.

S.	31.	S. e. Trin.	7½	1½	(☾ Jorden nærmest.	12½	12½
					Germanus		

August 1898.

D. C. N.

31 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Søjvande.

						Fø. Ef.	
M.	1	Peters Fængs.	Aft.	Mg.		1½	1½
Ti.	2	Hannibal	8½	4½	☉ f. M. 5 Morg.	2½	2½
D.	3	Nikodemus	8½	6½	{ Sol op 4.36' n. 8.19'	3	3½
L.	4	Dominicus	8½	7½	{ Tusmørket varer 57'	3½	4
F.	5	Døvalbus	9	9½	{ De hje Nætter oph.	4½	4½
L.	6	Kristi Forkl.	9	10½		4½	5½

33. Uge. Den utro Gudfoged, Luc. 16.

S.	7	9. S. e. Trin.	9½	Aft.	Donatus	5½	6½
M.	8	Ruth	9½	1½		6	6½
Ti.	9	Romanus	10	2½	{ i. Kv. 7 Morg.	6½	7½
D.	10	Laurentius	10½	3½	{ Sol op 4.49' n. 8.4'	7½	8½
L.	11	Hermann	11½	4½	{ Tusmørket varer 55'	9	9½
F.	12	Clara	Mg.	5½		10½	11
L.	13	Hippolitus	12½	6½	{ Jorden fjernest.	11½	—

34. Uge. Jeshu græder over Jerusalem, Luc. 19.

S.	14	10. S. e. Trin.	1½	6½	Eusebius	12	12½
M.	15	Mariæ Himf.	2½	7		1	1½
Ti.	16	Nachus	3½	7½	{ ● n. M. 12 Middag	1½	1½
D.	17	Anastatius	5	7½	{ Sol op 5.2' n. 7.49'	2½	2½
L.	18	Agapetus	6½	7½	{ Tusmørket varer 52'	2½	3
F.	19	Sebalbus	7½	7½		3½	3½
L.	20	Bernhard	8½	8		3½	4

35. Uge. Phariseeren og Tolderen, Luc. 18.

S.	21	11. S. e. Trin.	10½	8½	Salomon	4½	4½
M.	22	Symphor.	11½	8½		5	5½
Ti.	23	Zachæus	Aft.	8½	Hundebagene ende.	5½	6
D.	24	Bartholom.	2½	9½	{ i. Kv. 10 Aften.		
L.	25	Ludvig	3½	10½	{ Sol op 5.15' n. 7.32'	6½	7
F.	26	Trenæus	4½	11½	{ Tusmørket varer 50'	7½	8
L.	27	Gebhardus	5½	Mg.		8½	9½
						10½	11

36. Uge. Den Døbe og Stumme, Marc. 7.

S.	28	12. S. e. Trin.	6	12½	Augustinus	11½	—
M.	29	Joh. Hafs.	6½	2½	{ Jorden nærmest	12	12½
Ti.	30	Benjamin	6½	3½	{ ☉ f. M. 2 Efterm.	1	1½
D.	31	Bertha	6½	5½	{ Sol op 5.28' n. 7.15'	1½	2½
					{ Tusmørket varer 48'		

September 1898. D. C. N.

30 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Sejlsande.

					So.	Ej.
L.	1	Agibius	Uft.	Mg.	2½	2½
F.	2	Elisa	7½	8½	3½	3½
L.	3	Seraphia	7½	9½	3½	4

37. Uge. Samaritaneren og Leviten, Luc. 10.

S.	4	13. S. e. Trin.	7½	11	Theodosia	4½	4½
M.	5	Megina	8	Uft.	C j. Sv. 12 Nat. Sol op 5.41' n. 6.58'	5	5½
Ti.	6	Magnus	8½	1½		5½	6
D.	7	Robert	9½	2½	Tusmørket varer 47'	6½	6½
L.	8	Marie Fødsel	10½	3½	C Jorden fjernest.	7½	7½
F.	9	Gorgonius	11½	4		8½	9
L.	10	Burchardt	Mg.	4½		9½	10½

38. Uge. De ti Evedatte, Luc. 17.

S.	11	14. S. e. Trin.	12½	5	Hillebert	11	11½
M.	12	Guido	1½	5½	Sol op 5.54' n. 6.40'	—	12
Ti.	13	Cyprianus	2½	5½		12½	12½
D.	14	† Dphøjsje	4	5½	Tusmørket varer 46'	1	1½
L.	15	Ekild	5½	6	● n. M. 1 Nat.	1½	1½
F.	16	Euphemia	6½	6		2	2½
L.	17	Lambertus	8	6½		2½	3

39. Uge. Ingen kan tjene to Herrer, Matth. 6.

S.	18	15. S. e. Trin.	9½	6½	Titus	3½	3½
M.	19	Constantia	10½	7	Sol op 6.7' n. 6.22'	4	4½
Ti.	20	Tobias	Uft.	7½		4½	5
D.	21	Lamperdag	1½	8½	Tusmørket varer 46'	5½	6
L.	22	Mauritius	2½	9½	Matthæus	6½	6½
F.	23	Vinus	3½	10½	D j. Sv. 4 Morgen Efteraars Fejdsbogn.	7½	8
L.	24	Tecla	4	11½		8½	9½

40. Uge. Entens Søn af Nain, Luc. 7.

S.	25	16. S. e. Trin.	4½	Mg.	C Jorden nærmest. Cleophas	10½	10½
M.	26	Adolph	4½	1½		11½	11½
Ti.	27	Cosmus	5	2½	Sol op 6.20' n. 6.4'	—	12½
D.	28	Venceslaus	5	4½		12½	1
L.	29	Mittelsdag	6½	5½	Tusmørket varer 45'	1½	1½
F.	30	Hieronimus	5½	7	☉ j. M. 12 Middag.	2	2½

Oktober 1898.

D. C. N.

31 Dage.

Se Anm. 2. Sid.

Højnande.

L.	1	Nemigüs	Aft. Mg.			Fo.	Ej.
						2½	3

41. Uge. Den Vatterfottige, Luc. 14.

S.	2	17. S. e. Trin.	6¼	9¼	Ditlev	3¼	3½
M.	3	Mette	6½	11¼		4	4½
Ti.	4	Franciscus	7¼	Aft.		4½	5
D.	5	Blacidus	8	1¼	Sol op 6.34' n. 5.46'	5¼	5½
L.	6	Proderus	9	2	Tusmørket varer 45'	6	6½
F.	7	Amalia	10	2½	C i. Kv. 7 Aften.	6¾	7¼
L.	8	Ingeborg	11¼	3	C Jorden sjerneft.	7¾	8¼

42. Uge. Hvið Son er Kristus, Matth. 22.

S.	9	18. S. e. Trin.	Mg.	3¼	Dionysius	8¾	9½
M.	10	Gereon	12½	3½		10	10½
Ti.	11	Burchard	1¼	3¼		11	11½
D.	12	Magimilian	3	4	Sol op 6.47' n. 5.29'	—	12
L.	13	Angelus	4¼	4¼	Tusmørket varer 46'	12¼	12¾
F.	14	Calirtus	5½	4½		1	1¼
L.	15	Hedevig	7	4¾	● n. M. 2 Eftm.	1¾	2

43. Uge. Den Værkbrudne, Matth. 9.

S.	16	19. S. e. Trin.	8½	5	Gallus	2¼	2¾
M.	17	Florentinus	9¼	5½		3	3¼
Ti.	18	Danfl Flytteb.	11¼	6	Luc. Evangel.	3¾	4
D.	19	Balthasar	Aft.	7	Sol op 7.1' n. 5.12'	4½	5
L.	20	Felicianus	1¼	8¼	Tusmørket varer 46'	5½	5¾
F.	21	11000 Jomfr.	2	9¾	C Jorden nærmest.	6¼	6¾
L.	22	Cordula	2½	11	D f. Kv. 10 Form.	7¼	7¾

44. Uge. Ordsudsflæderne, Matth. 22.

S.	23	20. S. e. Trin.	2¼	Mg	Søren	8½	9
M.	24	Proclus	3	12½		9½	10
Ti.	25	Crispinus	3¼	2		10½	11¼
D.	26	Amandus	3½	3½	Sol op 7.15' n. 4.56'	11¾	—
L.	27	Sem	3¾	4¾	Tusmørket varer 47'	12¼	12¾
F.	28	Simon og Jud.	4	6¼		1	1¼
L.	29	Narcisus	4¼	7½	☉ f. M. 1 Eftern.	1¾	2

45. Uge. Den kongelige Mand, Job. 4.

S.	30	21. S. e. Trin.	4¼	8¾	Abjal. Reformat. Fests	2¼	2¾
M.	31	Reformat. Dg.	5¼	10		3	3¼

November 1898.

D. C. N.

30 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Søjvande.

					So.	Ej.	
Ti.	1	Alle Helgen	11ft.	Mg.	{ Sol op 7.30' n. 4.41'	3½	4
D.	2	Alle Sjæle	6½	12		{ Tusmørket varer 49'	4½
T.	3	Subertus	7½	11ft.	{ Jorden fjernest.	4½	5
F.	4	Otto	9	1		5½	6½
L.	5	Malachias	10½	1½		6½	6½

46. Uge. De 10,000 Pund, Matth. 18.

S.	6	22 S.e. Trin.	11½	1½	{ C i. Kv. 3 Efterm.	7	7½	
M.	7	Engelsbrecht	Mg.	2		{ Leonhardus	8	8½
Ti.	8	Claudius	12½	2	{ Sol op 7.44' n. 4.27'	9	9½	
D.	9	Theodor	1½	2½		{ Tusmørket varer 50'	10	10½
L.	10	Luther	3½	2½		11	11½	
F.	11	Morten Bisp	4½	2½		—	12	
L.	12	Torfild	6	3		12½	12½	

47. Uge. Skattens Mont, Matth. 22.

S.	13	23 S.e. Trin.	7½	3½	Arcadius	1½	1½
M.	14	Frederik	8½	4	● n. M. 1 Nat.	2	2½
Ti.	15	Leopold	10	4½	{ Sol op 7.58' n. 4.15'	2½	3½
D.	16	Bededag.	11½	6		{ Tusmørket varer 52'	3½
L.	17	Anianus	11ft.	7½	{ Jorden nærmest.	4½	4½
F.	18	Hefychius	12½	9	Othenius	5	5½
L.	19	Elisabeth	12½	10½		6	6½

48. Uge. Den blodfottige Kvinde, Matth. 9.

S.	20	24 S.e. Trin.	1	11½	{ C f. Kv 6 Efterm.	7	7½	
M.	21	María Dst.	1½	Mg.		{ Volkmarus	8	8½
Ti.	22	Cecilia	1½	1½	{ Sol op 8.12' n. 4.5'	9	9½	
D.	23	Clemens	1½	2½		{ Tusmørket varer 53'	10	10½
L.	24	Chrysogonus	2	4		11½	11½	
F.	25	Catharina	2½	5½		—	12½	
L.	26	Conrabus	2½	6½		12½	1	

49. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem, Matth. 21.

S.	27	1. S. i Adv.	3½	7½	Facundus	1½	1½
M.	28	Soph. Magd.	3½	8½	☉ i. M. 6 Morgen.	2	2½
Ti.	29	Saturnius	4½	9½	{ Sol op 8.24' n. 3.57'	2½	3
D.	30	Andreas	5½	10½		{ Tusmørket varer 65'	3½

December 1898.

D. C. N.

31 Dage.

Se Anm 2. Side.

Tøjbaner.

					So.	Ej.
L.	1	Arnold	Uft.	Mg.	4	4½
F.	2	Bibiana	8	11½	4½	4¾
L.	3	Svend	9½	11½	5	5½

50. Uge. Tegn i Sol og Maane, Dec. 21.

G.	4	2. S. i Adv.	10½	Uft.	Barbara	5½	6
M.	5	Sabina	11½	12½	C Jorden fjernest.	6½	6½
Ti.	6	Nicolaus	Mg.	12½		C j. Av. 11 Form.	7
D.	7	Agathon	12½	12½	Sol op 8.34' n. 3.53'	8	8½
L.	8	Marix Undf.	2	12½		Tusmørket varer 56'	9
F.	9	Rudolph	3½	1		10	10½
L.	10	Zubith	4½	1½		11½	11½

51. Uge. Johannes i Fængsel, Matth. 11.

G.	11	3. S. i Adv.	6½	1½	Damajus	—	12½
M.	12	Epimachus	7½	2½	● n. N. 1 Eftn.	12½	1½
Ti.	13	Lucia	8½	3½		C Jorden nærmest.	1½
D.	14	Lamperdag	9½	5	Sol op 8.43' n. 3.51'	2½	3
L.	15	Nifatius	10½	6½		Tusmørket varer 57'	3½
F.	16	Nazarus	11	8	Crispus	4½	4½
L.	17	Albina	11½	9½			5

52. Uge. Johannes Vidnesbyrd, Joh. 1.

G.	18	4. S. i Adv.	11½	11	Lovise	5½	6
M.	19	Nemesius	11½	Mg.	D f. Av. 4 Morgen.	6½	6½
Ti.	20	Abraham	Uft.	12½		Solhverv, korteste Dag	7½
D.	21	Thomas	12½	1½	Vinteren begynder	8½	8½
L.	22	Japetus	12½	3		Sol op 8.48' n. 3.53'	9½
F.	23	Forlacus	12½	4½	Tusmørket varer 57'	10½	11
L.	24	Adam	1½	5½			11½

53. Uge. Jesu Fødsel, Luc. 2.

G.	25	Juledag	1½	6½		12½	12½
M.	26	2. Juledag	2½	7½		1	1½
Ti.	27	Joh. Evangl.	3½	8½	☺ f. N. 1 Nat.	1½	2
D.	28	Børnedag	4½	9		Sol op 8.50' n. 3.58'	2½
L.	29	Noah	5½	9½	C Jorden fjernest.	3	3½
F.	30	David	7	9½			3½
L.	31	Sylvestert	8½	10½		4	4½

Rubifferegning for rundt Træ (Hvermaal i Sommer).

Langde i Fod.	8'	10'	12'	14'	16'	18'	20'	22'	24'	26'	28'	30'	32'	34'	36'	38'	40'
4	1,1	2,1	3	4,1	5,3	7	8,3	10,3	12,3	14,3	17	19,3	22,3	25,1	28,1	31,3	35
6	2	3,1	4,3	6,2	8,3	10,3	13	16	19	22	25,3	29,3	33,3	38	42,3	47,1	52,3
8	2,3	4,1	6,1	8,3	11,1	14,1	17,2	21	25	29,3	34,1	39,1	44,3	50,3	56,3	63	69,3
10	3,2	5,2	8	10,3	14,1	17,3	21,3	26,3	31,2	37	42,3	49	56	63	70,3	78,3	87,1
12	4,1	6,2	9,2	12,3	16,3	21,1	26,1	31,3	37,3	44,1	51,3	59	67	75,3	85	94,3	104,3
14	4,3	7,2	11	15	19,2	24,3	30,3	37	44	51,3	60	68,3	78,1	88,1	99	110,1	122,1
16	5,2	8,3	12,2	17	22,3	28,1	35	42,1	50,1	59	68,3	78,3	89,3	101	113	126	139,
18	6,1	9,3	14	19,1	25	31,3	39,1	47,2	56,2	66,3	77	88,3	100,3	113,3	127,1	141,3	157
20	7	11	15,3	21,2	28	35,2	43,3	52,3	63	73,3	85,2	98,1	111,3	126	141,3	157,3	174,3
22	7,3	12	17,1	23,2	30,3	39	48,3	58,3	69	81	94	108	123	138,3	155,3	173,1	192
24	8,1	13	19	25,3	33,2	42,2	52,3	63	75,2	88,3	102,3	118	134	151,3	169,3	189	209,3
26	9	14,1	20,2	27,3	36,1	46	56,3	68,3	81,3	96	111,3	127,3	145,1	164	184	205	227
28	9,3	15,1	22	30	39	49,2	61	74	88	103,1	119,3	137,3	156,3	176,3	198	220,3	244,3
30	10,2	16,1	23,2	32	42	53	65,3	79,1	94,1	110,3	128,2	147,1	167,3	189,1	212	236,3	262
32	11,1	17,2	25	34,1	44,3	56,2	70	84,2	100,3	118	137	157	178,3	202	226,1	252	279,4
34	11,3	18,2	26,3	36,1	47,2	60	74,1	89,3	107	125,2	145,2	167	190	214,3	240,3	268	296,4
36	12,2	19,3	28,1	38,2	50,1	63,3	78,2	95	113	132,3	154	176,3	201	227	254,3	283,3	314,1
38	13,1	20,3	30	40,2	53	67,1	83	100,2	119,3	140	162,2	186,3	212,1	239,3	268,3	299,3	331,3
40	14	21,3	31,2	42,3	56	70,3	87,1	105,3	125,3	147,2	171	196,3	223,3	252,1	283	315	349,1
42	14,3	23	33	45	58,3	74,1	91,3	111	132	155	179,3	206,1	234,3	265	297	331	366,3
44	15,1	24	34,2	47	61,2	77,3	96	116,1	138,1	162,1	188,1	216	245,3	277,3	311	346,3	384
46	16	25	36	49,1	64,1	81,3	100,3	121,2	144,3	169,3	196,3	225	257	290	325,1	362,3	401,3
48	16,3	26,1	37,3	51,1	67	85	104,3	126,3	151	177	205,3	235,3	268,1	302,3	339,3	378,1	419
50	17,1	27,1	39,2	53,3	70	88,3	109	132	157	184,3	214	245,3	279,3	315,3	353,3	394	436,3

Tallet efter Kommaet angiver Fjerdedel Rubiffod. Altsaa 17,3 = 17 1/4 Rbf., 68,3 = 68 3/4 Rbf., 64,1 = 64 1/4 Rbf. o.sv.

Reduktionstabel

mellem Danst-Norst-Svenst-Mønt og Tyst Mønt, samt ombendt.

Kroner og Dre til Rigsmark og Bønnig. | Rigsmark og Bønnig til Kroner og Dre.

Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.
1	1	44	50	87	98	1	1	44	39	87	77	
2	2	45	51	88	99	2	2	45	40	88	78	
3	3	46	52	89	M. 1	3	3	46	41	89	79	
4	5	47	53	90	1,01	4	4	47	42	90	80	
5	6	48	54	91	1,02	5	4	48	43	91	81	
6	7	49	55	92	1,04	6	5	49	44	92	82	
7	8	50	56	93	1,05	7	6	50	44	93	83	
8	9	51	57	94	1,06	8	7	51	45	94	84	
9	10	52	59	95	1,07	9	8	52	46	95	84	
10	11	53	60	96	1,08	10	9	53	47	96	85	
11	12	54	61	97	1,09	11	10	54	48	97	86	
12	14	55	62	98	1,10	12	11	55	49	98	87	
13	15	56	63	99	1,11	13	12	56	50	99	88	
14	16	57	64	Kr. 1	1,13	14	12	57	51	M. 1	89	
15	17	58	65	2	2,25	15	13	58	52	2	Kr. 1,78	
16	18	59	66	3	3,38	16	14	59	52	3	2,67	
17	19	60	68	4	4,50	17	15	60	53	4	3,56	
18	20	61	69	5	5,63	18	16	61	54	5	4,44	
19	21	62	70	6	6,75	19	17	62	55	6	5,33	
20	23	63	71	7	7,88	20	18	63	56	7	6,22	
21	24	64	72	8	9	21	19	64	57	8	7,11	
22	25	65	73	9	10,13	22	20	65	58	9	8,00	
23	26	66	74	10	11,25	23	20	66	59	10	8,89	
24	27	67	75	20	22,50	24	21	67	60	20	17,78	
25	28	68	77	30	33,75	25	22	68	60	30	26,67	
26	29	69	78	40	45	26	23	69	61	40	35,56	
27	30	70	79	50	56,25	27	24	70	62	50	44,44	
28	32	71	80	60	67,50	28	25	71	63	60	53,33	
29	33	72	81	70	78,75	29	26	72	64	70	62,22	
30	34	73	82	80	90	30	27	73	65	80	71,11	
31	35	74	83	90	101,25	31	28	74	66	90	80	
32	36	75	84	100	112,50	32	28	75	67	100	88,89	
33	37	76	86	200	225	33	29	76	68	200	177,78	
34	38	77	87	300	337,50	34	30	77	68	300	266,67	
35	39	78	88	400	450	35	31	78	69	400	355,56	
36	41	79	89	500	562,50	36	32	79	70	500	444,44	
37	42	80	90	600	675	37	33	80	71	600	533,33	
38	43	81	91	700	787,50	38	34	81	72	700	622,22	
39	44	82	92	800	900	39	35	82	73	800	711,11	
40	45	83	93	900	1012,50	40	36	83	74	900	800	
41	46	84	95	1000	1125	41	36	84	75	1000	888,89	
42	47	85	96			42	37	85	76			
43	48	86	97			43	38	86	76			

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

- 1 Mil = $7\frac{1}{2}$ Kilometer = 7500 Meter.
 1 Kilometer = 100 Dekameter = 1000 Meter.
 1 Meter = 10 Decimeter = 100 Centimeter.
 1 Meter = $3\frac{1}{2}$ (3,⁴⁸⁹⁵) Fod. 1 Centimeter = $\frac{2}{12}$ (0,⁴¹⁸⁷) Tomme.
 1 Alen = 57 Centim. 10 Alen $5\frac{3}{4}$ Meter.

Rummaal.

- 1 Kubikmeter = $42\frac{1}{2}$ (42,⁴⁹¹) Kubikfod.
 = c. $\frac{1}{2}$ (0,⁴⁷²¹³) Faavn Brænde.
 1 Faavn Brænde = c. $2\frac{2}{11}$ (2,¹⁸¹) Kubikmeter.

a. Tørre Varer.

- 1 Hektoliter = 10 Dekaliter = 100 Liter.
 1 " Korn = $\frac{6}{7}$ (0,⁷¹⁸⁸) Tønde.
 1 " " = $5\frac{3}{4}$ (5,⁷⁸⁰⁴) Skjæppe.

b. Flydende Varer.

- 1 Hektoliter = $\frac{9}{11}$ Okschoved (0,⁸¹⁰), 1 Liter = $\frac{9}{10}$ Kande (0,⁸⁸²).
 1 " = $2\frac{8}{10}$ Anker (2,⁷⁶⁰), 1 Hektoliter = $\frac{9}{7}$ TøndeØl (0,⁸⁶²).

Flademaal.

- 1 Hektare = 100 Are = 10000 □ Meter.
 1 □ Meter = $12\frac{1}{8}$ □ Fod. 1 Are = $4\frac{3}{4}$ □ Rodder.
 1 Hektare = ca. 2 (1,⁹²¹²) Tønder Land à 240 □ Rodder.

Vægt.

- 1 Kilogram = 10 Hektogrammer = 100 Dekagrammer = 1000 Grammer.
 1 " = 2 Pbd, 1 Fod = 16 Grammer = $1\frac{7}{16}$ Dekagrammer eller Njod.
 1 Dekagram = 2 Kvint. 1 Kvint = $\frac{1}{2}$ Dekagram.

Rentetabel.

Årlig Rente.

Kapital.	6 %	5 $\frac{1}{2}$ %	5 %	4 $\frac{3}{4}$ %	4 %
1 M.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,16	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,38	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,36	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

Dagtkalender.

De hvide Felter betyder: Sagttiden.	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr
Storbildt.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Kronhjorte.			●	●	●	●	●	●	●			
Kron-Hinde og Kalve.		●	●	●	●	●	●	●	●	16D		
Raabutte.			●	●	●	●	●	●	●			
Raa-Hinde.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	16D		14P
RaaKalve.	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Grævlinger.	●	●	●	●	●	●	●	●	●		●	●
Ur-, Djur- og Fasanhaaner.				●	●	●	●	●	●			
Vænder.				●	●	●	●	●	●			
Snepper, vilde Swaner etc. tit. § 1 Nr. 10.					●	●	●	●	●			
Agerhøns.	●	●	●	●	●	●	●	●	●			●
Ur-, Djur-, Fasanhøns Dagter og Pærer.		●	●	●	●	●	●	●	●			

For forskjellige Vistarteres Vedkommende kan ved officielt skundgjorelle Færdningstidens Begyndelse og Ephor fastsættets anbrædes.

Bekøel-Stempel-Tarif.

Bekøer indtil 200 M. — 10 P ; ober 200—400 M. — 20 P
 og for hver 200 M. — 10 P. mere indtil 1000 M.;
 hver 1000 M. 60 P. og for hvert 1000 M. efter en Del
 betraf 60 P. mere.
 Skjøbefontrafter indtil 150 M. — 1 M. 50 P. og fremdeles
 for hver 60 M. — 60 P.

Drægtigheds-Kalender.

Drægtigheds Begyndelse.		Drægtigheds Ende.			
		Feste.		Åaar.	
		336 Dage.	291 Dage.	153 Dage.	113 Dage.
Januar	1. . . .	Decbr. 2.	Oktbr. 8.	Juni 4.	April 23.
—	15. . . .	" 16.	" 22.	" 18.	Maj 7.
—	30. . . .	" 31.	Novbr. 5.	Juli 3.	" 21.
Februar	5. . . .	Janr. 6.	" 12.	" 9.	" 28.
—	15. . . .	" 16.	" 22.	" 19.	Juni 7.
—	25. . . .	" 26.	Decbr. 2.	" 29.	" 17.
Marts	1. . . .	" 30.	6.	August 2.	" 21.
—	10. . . .	Febr. 8.	" 15.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 18.	" 25.	" 21.	Juli 10.
April	1. . . .	Marts 2.	Janr. 6.	Septbr. 2.	" 22.
—	10. . . .	" 11.	" 15.	" 11.	" 31.
—	20. . . .	" 21.	" 25.	" 21.	August 10.
Maj	1. . . .	April 1.	Febr. 5.	Oktbr. 2.	" 21.
—	10. . . .	" 10.	" 14.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 20.	" 24.	" 21.	Septbr. 9.
—	30. . . .	" 30.	Marts 6.	" 31.	" 19.
Juni	10. . . .	Maj 11.	" 17.	Novbr. 11.	" 30.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 21.	Oktbr. 10.
—	30. . . .	" 31.	April 6.	Decbr. 1.	" 20.
Juli	10. . . .	Juni 10.	" 16.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 20.	" 26.	" 21.	Novbr. 9.
—	25. . . .	" 25.	Maj 1.	" 26.	" 14.
August	1. . . .	Juli 2.	" 8.	Janr. 1.	" 21.
—	10. . . .	" 11.	" 17.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 21.	Decbr. 10.
—	25. . . .	" 26.	Juni 1.	" 26.	" 16.
Septbr.	1. . . .	August 2.	" 8.	Febr. 2.	" 22.
—	10. . . .	" 11.	" 17.	" 11.	" 31.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 21.	Janr. 10.
—	30. . . .	" 31.	Juli 7.	Marts 3.	" 20.
Oktober	5. . . .	Septbr. 5.	" 12.	" 8.	" 25.
—	15. . . .	" 15.	" 22.	" 18.	Febr. 4.
—	25. . . .	" 25.	August 1.	" 28.	" 14.
Novbr.	1. . . .	Oktbr. 2.	" 8.	April 4.	" 21.
—	10. . . .	" 11.	" 17.	" 13.	Marts 2.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 23.	" 12.
—	30. . . .	" 31.	Septbr. 6.	Maj 3.	" 22.
Decbr.	10. . . .	Novbr. 10.	" 16.	" 13.	April 1.
—	20. . . .	" 20.	" 26.	" 23.	" 11.
—	25. . . .	" 25.	Oktbr. 1.	" 28.	" 16.
—	30. . . .	" 30.	" 7.	Juni 2.	" 21.

Forskjellige Midler mod Sygdomme hos Husdyrene.

1. Afjørende Midler.

a. for Heste.

1) Kalkpulver:

Pulv. reinitet Afoc	30	Gram
—	Entianrod	30 —
—	Glauberjalt	120 —
—	Althearob	15 —

Sammenblandes med Rugmel til en Pille og indgives paa en Gang.
b. for Kvæg.

2) Pulv. graa Sennepe 30 Gram — Glauberjalt 240 —

kan sammenryltes med Vand og indgives med en Kasse eller udværet med lidt Mel og indgives som Middelet Nr. 1.

c. for Svin.

3) 30 a 90 Gram Glauberjalt.

d. for Hunde.

4) 15 a 30 Gram amerik. Olie.

2. Mod Trommesyge hos Kvæget.

5) 60 Gram knust Kommen, 25 Gram Salmiaspiritus og $\frac{1}{2}$ Pægl Brændevin blandes med Vand i en Flaske og indgives paa en Gang. Skulde Dyret ejer en eller flere Timers Forløb vedlive at viise sig oppustet, kan man anvende Affjøringsmidlet Nr. 2.

3. Mod Gjennemløb.

a. hos Heste og Kvæg.

6) Lunken Kameithe, 1 a 2 Flasker fulde ad Gangen.

7) 8 Gram pulveriseret Vitriol (o: jvolsjurt Jærnsulfat) 3 Gange daglig.

b. hos Kalve.

8) 8—15 Gram stødte Kridt i Mælken.

9) $\frac{1}{8}$ — $\frac{2}{8}$ Gram Opium (efter Recept, kan udværet med en Ueggeblomme og indgives paa en Gang.

4. Urindrivende Midler.

10) Afkog af Peterjulle.

11) 15 Gram Kolofonium.

5. Mod Lutterstald.

12) 8 Gram Vitriol 3 Gange daglig og Fjernelsen af alt muggent eller jordbæret Foder (muggen Havre).

6. Mod Høste og kværløse Heste.

13) 8 Gram Salmiat, en Spiseskefuld Honning og en Spiseskefuld Rugmel rores sammen med lidt Vand og indgives 3 Gange daglig.

7. Kjørende Pulver mod Feber hos Heste og Hornkvæg.

14) 8 Gram Salpeter, 60 Gram Glauberjalt blandes med lidt Mel og indgives som Kroppulver. Denne Portion kan indgives 3—4 Gange daglig.

8. Mod Kalvesfeber.

15) $\frac{1}{2}$ Pot varm Olie blandes med lidt stødte Sugesar og $\frac{1}{2}$ Pægl Brændevin og indgives paa en Gang. Der jættes lunkne, stimeede Kysterer, og Endetarmen udtømmes med Haanden; Koen tilbækkes og Kaffes et godt Leje. Sygdommen er meget farlig.

9. Saar.

16) Rene skaarne Saar læges hurtigt, naar de straks jnsammen, bades med koldt Vand og lades i Ro. Stærk Blødning stilles bedst med Blaarviller, dyppe i iskoldt Vand, som trykkes ind mod Saaret og holdes fast, saalænge Blødningen varer.

17) Kunstte Saar. For at Hævelsen ikke skal blive for stærk, bades i Begyndelsen stiftigt med koldt Vand. Disse Saar vilde buidne ; læges

først, naar de ved Bulduagen have renset sig.

18) Bulduende Saar læges af sig selv, naar de holdes nogenlunde rene. For at fremstunde Lægingen og holde Fluor borte, kan man pensle dem 2—3 Gange daglig med Moetinktur, der tilberedes ved at opløse 15 Gram Moe i $\frac{1}{4}$ Waagl Brændevin.

10. Mod Hævelser og Stød.

19) Sæbe Spiritus indgives paa det syge Sted.

20) Badning med et Afkog af Kryderurter.

11. Mod Biphas, Galle osv. hos Hesten.

21) Spanisk Fluor. Smørelse (Blister).

12. Mod Muf hos Heste.

22) Det syge Sted udvaskes dagligt aldeles rent med grøn Sæbe og lunken Vand, hvorefter Stedet indmøres med Rugmelstdej, hvori er blandet nogle Draaber tyk Terpentinoilie, naar Muffen er meget haardnakket.

13. Tjenband for Heste og Kvæg ved Tjenbetændelse.

23) Svovlsyret Zinktilte $\frac{1}{4}$ Gram
Destilleret Vand 60 —
Laudanum 15 —

sammenblandes og dryppes i det syge Øje.

14. Mod Hverbetændelse.

24) Betændelse i Hveret hæves ved: a) at sætte Dyret paa smal Køft, og b) samtidigt vaskes enten med Humleurt eller med en Bølle, der tilvejebringes ved at komme 2 Potter kogende Vand paa følgende Urter:

Skaarne Bebermynteblade,
— Kamillieblomster,
— Bolverleyblomster,
60 Gram af hver Slags.

Urterne, der ikke maa afkoges, jies fra, og der vaskes 3 Gange daglig med Bøllen i lunken Tilstand. Er Betændelsen haardnakket, bruges Merkurialsalve (men øgte anslaffet gennem en Dyrslage). Denne maa kun paasmøres paa de Steder af Hveret, der ikke vende mod Laarene da Huden dér i jaan Fald affoldest.

25) Hveret bør udmalkes godt 5 Gange daglig og holdes lunt ved Indgivingen med Fedt eller „Fordelende Salve“.

15. Smørelse mod brændt Slade, sprukne Patter o. dsl.

26) Linolie og Kalkvand, ligemeget af hvert sammensættes i en Flaske.

16. Mod Blaamælk hos Køer.

27) Hvis man tror, det er en enkelt Kv, hvorfra den blaa Mælk kommer, kan man forsøge at modvirke det ved at give den en Spisestjuld Salt og en Haandsfuld Bukkeblade paa Foderet Morgen og Aften. Blaa Mælk kan meddele sin Farve til hvid, naar den blandes dermed, og Hesten maa derfor navnlig modarbejdes ved streng Renlighed med Potter og Mælkekar.

17. Mod Efterbrydens manglende Afgang hos Kvæg.

28) Pulv. Potasse 75 Gram
— Kofonium 75 —
— Enebær 100 —
— Entianrod 100 —

blandes og indgives 3 Gange daglig, 3 Spisestjulse hver Gang.

29) Pulv. Potasse 100 Gram
— Enebær 200 —
blandes og indgives som Nr. 28.

Fortegnelse over Markederne i Aaret 1898.

Afholdelse: 5. Hefte. Kv. Kvæg Kr. Kram.
De indtænkte Tal angive, hvormange Dage Markedet holdes.

Slædvig.

Alabernna, 22 Febr., 8 Martz Kv. 5., 27 April Kv., 4 Maj Kv. 5., 14 Juli (3) Kr., 20 Juli, 4, 18 Okt. 5. Kv., 20 Okt. (3) Kr., 16 Dec. Kv. 5.

Arnum, 4 Maj, 6 Okt. Kv. 5. Træv.

Augustenborg, 16 Maj Kr.

Arenæs, 15 Juni (2) Kr.

Bolberølev, 29 April, 6 Okt. Kr. Kv. 5.

Bredsted, 23 Febr. (3) Kr., 24 Febr., 20, 27 April 4, 11 Maj Kv. 5.,

23 Juni (2) Kr., 7, 14, 21, 28 Okt., 4, 11, 18, 25 Nov. Kv. 5., 1 Dec. (2) Kr.

Broager, 17 Maj (2) Kr. (1) Kv. 5., 3 Nov. (2) Kr. (1) Kv. 5.

Bromølle, 3 Juni Kv. 5.

Danneved paa Als, 24 Juni Kv. 5.

Egernsørde, 21 Febr. (3) Kr. (1) Kv. 5., 29 April Kv. 5., 20 Juni (3) Kr.

(1) Kv. 5., 30 Sept. (3) Kr. (1) Kv. 5.

Gærbæk, 3 Maj, 1 Okt. Kv. 5.

Hjorde, 14. April, 13. Septbr. Kr. Kv. 5.

Hjensbørg, 7 Febr., 15 Martz Kv. 5., 20 Martz (4) Kr., 1, 13, 15, 22, 29

April, 6, 13, 20, 27 Maj, 14 Juli, 12 Sept. Kv. 5., 9 Okt. (4) Kr.,

21 (2), 27 Okt., 3, 10 Nov. Kv. 5.

Frederikshab, 20 Maj, 21 Juli (2) Kr. (1) Kv. 5., 9 Sept. Kr., 3 Okt.

Kr. Kv. 5., 5 Okt. 5.

Garding, 10 Febr. (3) Kr., 1 Martz Kv. 5., 23 Juni (3) Kr., 20 Sept.,

18, 25 Okt., 1, 8 Nov. Kv. 5.

Graasten, 12 Maj, 6 Okt. Kv. 5.

Gram, 11 Maj, 21 Okt. Kv. 5. Træv.

Haberølev, 8 Jan., 21, 28 Febr., 7, 14, 21, 28 Martz, 4, 12 April Kv. 5.,

18 April (3) Kr. (1) Kv. 5., 25 April, 2, 9, 16, 23, 31 Maj, 6, 13, 20 Juni

Kv. 5., 25 Juli (3) Kr. Fisl. 19 Sept. Kv. 5., 26 Sept. (3) Kr. (1) Kv. 5.,

3, 10, 17, 24, 31 Okt., 7, 14 Nov. Kv. 5.

Hauved, 3 Maj, 29 Sept. Kr. Kv. 5.

Hellebød, 28 April 12 Okt. Kv. 5.

Holer, 5 Maj, 20, 27 Okt. Kv. 5. Træv.

Hulsum, hver Torsdag fra 1. Mds til Jan., (hvis Fjstbag, da Onsdag forud)

Kv. 5., hver Onsdag fra Jan. til 1. Mds. (hvis Helligdag, da Torsdag

berester) Kv. 5., hver Tirsdag fra 28 Juni til 22 Nov. Jaar, endvidere

28 Martz Kv. 5., 9 Juni (1) Kv. 5. (4) Kr. Ud, 27 Juni, 19 Sept. Kv. 5.,

22 Sept. (4) Kr., 20, 26 (2) Okt., 2 (2), 9 (2), 15 Nov. Kv. 5.

Jelsø, 26 April, 18 Okt. Kv. 5. Mebl. Træv. Husflidst.

Kappel, 11 Martz Kv. 5., 4 Maj (2), 19 Okt. (2) Kr.

Karby (Egernf.), 18 April, 10 Okt. Kv. 5.

Kløvlev, 12 April, 9 Sept. Kv. 5.

Krop, 22 Okt. Kv. 5.

Kaughorn, 30 April Kr. Kv. 5., 18 Aug. (2) Kr., 19 Aug. Kv. 5.

Læk, 22 Febr. 1, 8, 15, 22, 29 Martz, 5, 12, 19, 26 April, 3, 10 Maj Kv. 5.,

16 Maj (3) Kr. (2) Kv. 5., 24, 31 Maj, 7, 14, 21, 28 Juni, 5, 12, 19 Juli,

29 Aug., 12 Sept., 3 Okt. Kv. 5., 4 Okt. (3) Kr., 10, 18, 24, 31 Okt., 8, 14,

21, 28 Nov., 5, 12, 19 Dec. Kv. 5.

Løgum (Øster-), 6 Maj, 14 Okt. Kv. 5.

Løgumkloster, 8, 22 Martz Kv. 5., 20 April (3) Kr., 21 April, 5 Maj,

15 Juni, 19 Juli Kv. 5., 15 Aug. (2) Kr., 16 Aug., 6 Okt. Kv. 5.

Lønbørg, 21 Juni (2) Kr. (1) Kv. 5., 26 Sept. (2) Kr.

Mieblum, 1 Martz (2) Kv. 5.

Miebol, 24 Jan. (3) Kr. (1) Kv. 5., 25 April, 2 Maj, 18 Juni Kv. 5., 20

Juni Kr., 17 Okt., 7 Nov. Kv. 5.

Nordborg, 4 Febr. Kv. 5., 2 Maj (2) Kr., 3 Maj Kv. 5., 20 Sept. (2) Kr.,

2 Nov. Kv. 5.

Oldendørvort, 12 Juli, 9 Aug., 13 Sept. 11 Okt. Kv. 5.

Hobsted, 12 April, 7 Okt. Kv. S.
Hobding, 25 April, 17 Sept. Kv. S.
Sattrup, 25 April, 15 Sept. Kv. S.
Slafslund, 12 April, 20 Sept. Kv. S.
Stobhøj (Sonderborg Amt), 21 Sept. Kv. S.
Stjærhøi, 27 April, 19 Okt. Kv. S. Træv.
Skeelg., 10 Jan. Kv. S., 13 Febr. (10) Kr., 9 Martz, 12, 19, 26 April, 3, 10
 Maj Kv. S., 1 Sept. (8) Kr., 5 Sept. (2), 21, 28 Okt. 4 Nov. Kv. S.
Steinberg, 6 April, 12 Okt. Kv. S.
Svansted, 27 Sept. Kr. Kv. S.
Süderstapel, 22 April (2), 6 Okt. (2) Kr. Kv. S.
Sonderborg, 10, 17 Martz Kv. S., 31 Martz Kr. Kv. S., 18 Maj Kv. S.,
 20 Juli, 30 Sept. (2) Kr. 19 Okt. Kv. S.
Sonderbrarup, 28 April Kv. S., 1 Aug. (3) Kr. (2) Kv. S., 14 Okt. Kv. S.
Tinglev, 13 April, 23 Aug. Kv. S.
Tofthund, 28 April, 26 Okt. Kv. S. Træ. Nebst. Gueflidsv.
Touder, hvoerfred. (i den stille Uge Vord.) fra 25 Febr. til 27 Maj og fra 1 Juli
 til 16 Dec. Kv. S., endvidere 7 Jan. Kv. S., 1 Juni (4) Kr. Kv. S., 4 (2) Aug.
 6, 22 (2) Sept. Kv. S., 29 Sept. (3) Kr. Gmte.
Treja, 4 Maj Kv. S.
Touning, 22 Maj (4) Kr., 29 Juni, 6, 13, 20, 27 Juli, 3, 10, 17 Aug.
 Kv. S., 19 Aug. Kr. Kv. S., 24, 31 Aug., 7 Sept. Kv. S., 8 Sept. Ungfo.
 S., 11, 21, 28 Sept., 5, 12, 17, 19, 24, 26, Okt. Kv. S., 39 Okt. (2) Kr.,
 31 Okt., 2, 7, 9 Nov. Kv. S.
Ullernup, 2 April, 26 Okt. Kv. S.
Whf paa Jer, 2 Maj (4), 18 Okt. (4) Kr., 18 Okt. Kv. S.

Solsten og Laueborg.

Altona, 28 Martz (3), 20 Juni (3), 12 Sept. (3), 12 Dec. (15) Kr. Dete
 Martz igjennem hver Mandag, Onsdag og Fredag Aagmarked.
Warrstedt, 28 Martz, 8 Juni, 15 Aug., 31 Okt. Kr. Kv. S.
Warrstedt, 25 April (2) Kr. Kv., 26 Okt. (2) Kr. Kv. S.
Wimshorn, 3 Martz, 13 Juni Kr., 30 Sept. Kr. S., 1 Nov. Kr. Kv
Wimshorn, 8 Maj (3), 17 Juli (3), 16 Okt. (3) Kr.
Wandemarschen, 21 April Kv. S., 20 Okt. (2) Kr. Kv. S.
Wilde, 15 Febr. (2) Kr. (1) S., 26 April Kv., 5 Juli (2) S., 6 Juli (1) Kr.
 (2) Korn, 24 Sept. Kv., 29 Dec. S.
Wendstedt, 25 April, 21 Sept., 6 Dec. Kr. Kv. S.
Wohmstedt, 1 April Kr. Kv. S., 27 Aug. S., 19 Okt. Kr. Kv. S.
Worst, 19 April, 19 Okt. Kr. Kv. S.
Wuchoc, 10 Martz S., 20 Martz (4) Kr., 16 April Kv., 1 Sept. S., 7 Sept.
 Kv., 11 Sept. (4) Kr., 28 Okt. Kv.
Wulffshufen, 11 Maj Kr. Kv. Træv., 24 Juni, 1 Aug. S., 8 Aug. Kr.
Wiel, 6 Jan. (13), 27 Martz (4) Kr., 2 Martz S., 26 April Kv., 3 Juli (4)
 Kr., 6 Juli S., 21, 28 Juli, 4, 11, 18, 25 Aug., 1, 8, 15, 22, 29 Sept.,
 6 Okt. Kv., 9 Okt. (4) Kr., 12 Okt. S., 13, 20, 27 Okt., 3, 10 Nov. Kr.
Wrempe, 16 Martz (3) 19 Okt. (3) Kr. Kv. S.
Wauenburg, 14 April (2), 6 Okt. (2) Kr. Kv. S. Den sidste Fredag i hver
 Maaned Svinemarked.
Wunden, 12 April (2) Kr., 12 April Kv. S., 4 Okt. (2) Kr., 4 Okt. Kv. S.
Wülfenburg, 15 Martz Kr. Kv. S., 23 April Kv., 18 Juli Kr. S., 3 Nov. Kr. Kv.
Wuarne, 27 April (2) Kr. (1) Kv., 4, 11, 18 Maj Kv., 10 Okt. (2) Kr. (1) Kv.,
 12, 19, 26 Okt., 2, 9 Nov. Kv., 28 Dec. S.
Wiesdorf, 21 Martz (2) Kr., 21 Martz S., 1, 15, 22, 29 April, 6, 13, 20,
 27 Maj Kv., 19 Sept. (2) Kr., 19 Sept. S., 7, 14, 21, 28 Okt., 4, 11, 18,
 25 Nov. Kv.
St. Michaelsdonn, 3, 10 Maj Kv., 17 Maj Kr. Kv. Træv., 15, 20, 27 Okt. Kv.
Wolun, 12 Jan., 9 Febr., 9 Martz, 13 April Svin, 27 April Kv., 11 Maj,
 8 Juni Svin, 15 Juni Kr. Kv., 13 Juli, 10 Aug., 14 Sept., 12 Okt. Svin,
 19 Okt. Kv., 9 Nov. Svin, 8 Nov. (3) Kr., 14 Dec. Svin.
Wreunbrof, 29 Juli S.

Nemmenfester, 28 April (2) Kr., 28 April Ko. S., 19 Aug. (2) Kr., 19 Aug. Kr. S., 20 Okt. (2) Kr., 20 Okt. S. Ofier.
Nenkstads, 17 Febr. (2), 6 Juni Kr., 26 Sept Ko. S., 31 Okt. (3) Kr.
Nortorf, 20 April, 11 Nov. Kr. Ko. S.
Oldenburg, 11 Febr. Kr. S. Kloosterf., 13 Juli Kr. S., 12 Sept. Føl, Ung-tvæg, Søb. 24 Okt. (2) Kr. Ko.
Oldesloe, 1 April, 17 Juni, 23 Sept. Kr. Ko. S.
Ottensen, 27 Juni, 22 Aug Kr. Ko.
Pinneberg, 29 Mart., 21 Okt Kr.
Uton, 7 Martz, 13 Juni, 5 Sept. Kr. S., 7 Nov. (2) Kr., 7 Nov. Ko. S.
Preesj, 14 Febr. Kr. Ko. S., 21 Martz Ko. S., 21 Maj Kr. Ko. S., 10 Okt. Kr. S.
Reudsborg, 11 Jan S., 6 Martz (5) Kr., 8 Martz, 28 April Ko. S., 26 Juni (5) Kr., 28 Juni Ko. S., 25 Sept. (5) Kr., 27 Sept., 25 Okt. Ko. S.
Segeberg, 3 Febr. S., 1 Maj (2), 23 Aug (2), 1 Nov. (2) Kr. Ko. S.
Heterfen, 20 April Kr. Ko. S., 10 Juni, 26 Juli Kr., 20 Okt. Kr. Ko.
Wandsbeck, 6, 13, 20, 26 Jan., 3, 10, 17, 24 Febr., 3, 10, 17, 24, 31 Martz, 6, 14 April Ko. S., 18 April Kr. Ko. S., 21, 28 April, 5, 12, 18, 26 Maj, 2 Juni Ko. S., 6 Juni Kr. Ko. S., 9, 16, 23, 30 Juni, 7, 14, 21, 28 Juli, 4, 11, 18, 25 Aug Ko. S., 29 Aug Kr. Ko. S., 1, 8, 15, 22, 29 Sept., 6 Okt. Kr. S., 10 Okt. Kr. Ko. S., 13, 20, 27 Okt., 3, 10, 17, 24 Nov., 1, 8, 15, 22, 29 Dec. Ko. S.
Wedel, 8 Febr. Kr., 14 April, 25 Maj Kr. Ko., 26 Okt. Kr. Ofier, For.
Wulster, 4 Jan. S., 26 April Ko. S., 30 Juli S., 24 Aug. (8) Kr., 19, 26 Okt. Kr.

Sjælland, Møen, Samø og Bornholm.

Nakkebø, 1 April, 7 Okt. S. Kv. og andre Kreat.
Nåsnes, 17 Maj, 20 Sept. Kreat., Avlskredslaber og hvad Bonden behøver til sin Aulings Drift.
Farum, 12 April, 14 Okt. S. Kv.
Falks, 29 Martz, 27 Okt. Kreat.
Frederiksborg eller Hillerød, Torvedag hver Mandag og Torødag; første og tredje Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende og slagtede Kreaturer. 13 Maj S. Kv.; 25 Juni, 2 Nov. Kreat.
Frederikslund, Torvedag hver Mandag og Torødag; anden Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreat. 29 Jan., 26 Febr., 30 Martz S. Kr.; 25 April S.; 15 Juli, 20 Oktbr., 6. Decbr. S. Kv.
Frederiksbærk, 4 Febr., 5 April, 5 Juli, 1 Sept., 3 Dec. S. Kv.
Fuglebjerg, 5 April, 7 Okt. Kreaturer, Landprodukter, landlige Fabrikata og Avlskredslaber.
Graested, 19 April, 13 Okt. S. Kv., Landbrugsgjenstande og Husflidsprodukter.
Saarleb Jærnbaneft., 17 Martz, 20 Okt. S. Kreat.
Saarleb Jærnbaneft., 24 Martz, 11 Maj, 16 Sept., 7. Nov. Kreat.
Selstuge, 12 Jan., 13 April, 8 Juni, 12 Okt. Kreat. og Landbrugsgjenstande.
Selstugør, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 24 Febr., 15 April, 22 Juli, 22. Okt. Kreat.
Hillerød, se Frederiksborg.
Solhøst, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer (i Tilfælde af Helligdag den næste Tirsdag). 9, 23 Martz, 13 April S. Kv.; 16 Juni S. Kv. og Skovbov; 18 Okt. Kv., 26 Nov. Kreat.
Svalbs Jærnbaneft., 2 Martz, 9 Maj, 5 Sept., 11. Nov. Kreat.
Sorøholm, 18 April, 29 Okt. S. Kv., Landbrugs- og Husflidsprodukter.
Sjærbø Jærnbaneft., 4 April, 10 Okt. S. Kv.
Kalkundborg, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. Anden Tirsdag i hver Maaned med Kreat. 3 Martz og Juni særlig Heste. 15 til 17 Juni Ud.
Rjøbenhavn, Torvedage Mandag og Lørdag med Slagtelvæg, samt Onsdag og Lørdag med S. Leveld. 19 Martz, 18 Juni, 3 Sept., 5 Nov. S.
Rjøge, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første Onsdag i hver Maaned med lev. Kreat. 9, 23. Martz, 13. April S. Kv.; 20 Maj S. Kreat. og Landbov; 30 Juli, 15 Sept., 31 Okt. Kreat.
Rørdør, Torvedag hver Mandag og Lørdag. 3 Martz, 14 Juni, 3 Nov. S. Kv.
Rhøjebing, anden Onsdag i hver Maaned med Kreat.; 7 Juni S.; 11 Okt. S. Kv.

Næstved, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Treble Onsdag i hver Maaned $\frac{1}{2}$ Kv. Kreat.

Bræsto, anden Tirsdag i hver Maaned $\frac{1}{2}$ Kv. $\frac{1}{2}$ Svin.

Hingsted, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; forste Tirsdag i hver Maaned, eller, naar denne er Helligdag eller Grundlovsdagen, den næstfølgende Tirsdag. Torvedag med levende Kreat. 8, 22 Martz, 12. April, 17 Maj $\frac{1}{2}$ Kv.; 25. Juni, 22. Sept. Kreat.; 21 Okt. $\frac{1}{2}$ Kv.; 19 Nov. Kv.

Noskilde, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; anden Onsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreat. 4, 18 Martz, 1 April $\frac{1}{2}$ Kv.; 13 Maj Kreat., 26 Juli $\frac{1}{2}$ Kv.; 16 Sept., 1 Nov. Kreat.

Midd-vedbn, 6 April, 6 Okt. Kreat.

Houue, Torvedag hver Onsdag og Lørdag.

Skibbn, 11 Martz, 5 Okt. Kreat.

Skjelskjor, Torvedag hver Fred. 14 Febr., 2, 29 Martz, 13 April $\frac{1}{2}$ Kv.; 23 Maj $\frac{1}{2}$ Kv. og Landmandens Høstidsprodukter; 23, 24 Juni Kreat.; 21. Sept. $\frac{1}{2}$ Kv. Frugt; 25 Okt., 15. Nov., 16. Dec. $\frac{1}{2}$ Kv.

Slagelse, forste Onsdag i hver Maaned, eller, naar denne er Helligdag, den næstf. Onsdag. Torvedag med lev. Kreat. 10, 21 Martz, 14 April, 10 Maj, 8, 9 Juli, 4 Okt. 9, 10 Nov. $\frac{1}{2}$ Kv.

Slangerup, 5 April, 16. Maj, 17. Juni Kreat.; 29. Nov. $\frac{1}{2}$ Kv.

Sors, 14 Sept., 12 Okt., 9 Nov., 11 Dec. Torvedag med $\frac{1}{2}$ Kv. Kreat.; 11, 25 Martz, 15 April, 16 Maj $\frac{1}{2}$ Kv.; 29. Juni Kreat.; 26 Sept. $\frac{1}{2}$ Kv.; 5 Nov. Kreat.

Stige, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 21 Martz, 12, 13. Okt. $\frac{1}{2}$ Kv.

Storeheddinge, 1, 15 Martz, 5. April $\frac{1}{2}$ Kv.; 14 Maj, 15 Okt. $\frac{1}{2}$.

Trauebjerg p. Sandø, 31 Martz, 6 Okt. Kreat.

Tudse, 20 Sept. Gaasemarked

Hggerløse Kro, 26 April, 10 Nov. $\frac{1}{2}$ Kv.

Vekø, 27 April, 4 Nov. $\frac{1}{2}$ Kv.

Wordingborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 1 Martz, 5 April, 31 Maj $\frac{1}{2}$ Kv.; 5 Juli Kreat.; 16 Sept. $\frac{1}{2}$; 21 Okt. $\frac{1}{2}$ Kv.; 18. Nov. Kreat.

Lolland og Falster.

Martbo, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 1, 15, 29. Martz og 13. Juni Heste og Kvæg; 29. Okt. Heste.

Nakflov, hver Tirsdag Torvedag med lev. Kreat. 24 Febr., 10, 24 Martz, 4. og 25. Okt. samt 8. Nov. Heste, Kvæg, Svin Gjæd og andet Hjertæ samt Fedevæter.

Nyfljoberg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 28 April, 19. Juli, 6. Okt. og 11. Nov. Heste og Kvæg.

Niested, 31. Martz, 14 April og 20 Sept. Heste og Kvæg; 2. Nov. Heste.

Nøbbn, hver Lørdag Torvedag med alle Slags Landbrugsprodukter undtagen Heste og Hornkvæg. 22. Febr. og 6. April Heste og Kvæg; 1. Jul og 18. Okt. Kreaturer; 15. Nov. Heste og Kvæg.

Sakfljoberg, Torvedag hver Lørdag. 8. og 22. Martz Heste og Kvæg; 8. Juli og 1. Okt. Kreaturer; 7. Nov. Heste og Kvæg.

Stubbefljoberg, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 27. Juni og 28. Okt. Heste og Kvæg.

Fyn, Langeland og Vests.

Odense Amt.

Marup, 19. Febr. og 30. April Heste og Kvæg; 29. Okt. Heste, Kvæg og Faar.

Nisens, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, forste Onsdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 28. Febr., 4. April, 17. Maj, 24. Juni og 21. Sept. Heste og Kvæg; 7. Nov. Heste, Kvæg og Faar.

Vogense, Torvedag hver Lørdag, forste Lørdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den anden Lørdag, med lev. Kreaturer. 14. Febr. Heste; 10. og 22. Martz samt 10. Maj Heste og Kvæg; 30. Juni Heste, 27. Sept. Heste og Kvæg, 8. Nov. Kvæg og Faar, 20. Dec. Kreaturer.

Glamsbjerg, 19. April Heste og Kvæg, 7. Okt. Heste, Kvæg og Faar.

Rappendrup, 13. Okt. Heste, Kvæg og Faar.

Kjærtelande. Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første Onsdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 4. Martis Heste, 19. Martis Heste og Kvæg, 13. Juni Heste, 15. Okt. Heste, Kvæg og Faar, 23. Nov. Heste og Kvæg.
Midbelfart. Torvedag hver Tirsdag og Fredag, første Tirsdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 16. Febr., 11. og 31. Martis, 13. April, 5. Juli og 22. Sept. Heste og Kvæg, 3. Nov. Kvæg og Faar.
Ødense. Torvedag hver Mandag, Onsdag og Lørdag, første og tredje Mandag i hver Maaned samt fjerde Mandag i April, anden Mandag i Maj, fjerde Mandag i Sept. og anden Mandag i Okt. (eller, hvis Helligdag, den paafølgende Onsdag) med lev. Kreat. 21. Febr. Heste, 3., 15., 29. Martis 11. Maj og 6. Juli (St. Knud) Heste og Kvæg, 5. Okt. og 9. Nov. Heste, Kvæg og Faar, 21. Dec. Kreaturer.
Stambj. 14. April Heste og Kvæg.

Esbørg Amt.

Brolshærk. 28. Martis Heste og Kvæg, 19. Okt. Kvæg og Faar.
Cgeskov. 15. Sept. Heste og Kvæg.
Faaborg. Torvedag hver Tirsdag, Lørdag og Lørdag, anden Tirsdag i hver Maaned, undtagen Juni, Juli og Aug., med lev. Kreaturer. 10. Febr. Heste, 8. og 26. Martis Heste og Kvæg, 18. Juni Heste, 4. Okt. Kvæg og Faar, 5. Nov. Heste, Kvæg og Faar.
Sedslager. 15. April Heste og Kvæg, 24. Okt. Heste, Kvæg og Faar.
Marstal. Torvedag hver Tirsdag og Fredag, 27. Maj og 30. Sept. Kreat.
Nyborg. Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første, tredje og i indtræffende Tilfælde tidligere femte Lørdag i hver Maaned fra 1. Okt. til 1. Maj med lev. Kreaturer. 12. og 25. Martis Heste og Kvæg, 29. Juni Heste, 14. Okt. Heste, Kvæg og Faar, 11. Nov. Kvæg og Faar.
Minge. 2. April og 31. Maj Heste og Kvæg, 10. Nov. Kvæg og Faar.
Rudkjøbing. Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, 1. April Heste og Kvæg, 17. Juni Heste, 12. Nov. Heste, Kvæg og Faar.
Esbørg. Torvedag hver Onsdag og Lørdag, anden og fjerde Onsdag i hver Maaned med levende Kreaturer. 2. Martis Heste, 16. og 30. Martis, 16. Maj og 13. Juli Heste og Kv., 12. Okt. og 4. Nov. Heste, Kvæg og Faar, 24. Nov. Heste og Kvæg.
Grønsjøbing. Torvedag hver Onsdag og Lørdag, anden Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer. 18. Martis og 14. Juli Heste og Kvæg, 6. Okt. Heste, Kvæg og Faar.

Jylland.

Skjerring Amt.

Malbæk. 4. Okt. Kreaturer.
Ngersted. 26. Sept. Kvæg og Faar.
Blakhus. 11. Martis Heste og Kvæg.
Flaenckjold. 12. April Kreaturer, 13. Sept. og 9. Nov. Kvæg og Faar.
Frederikshavn. Torvedag hver Onsdag og Lørdag, fra Okt. til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 20. April Kreaturer, 27. Sept. Kvæg, Faar og Heste, 26. Okt. Kvæg og Faar.
Skallerup. 31. Martis Heste og Kvæg, 28. April Kreaturer, 1. og 2. Juni Heste, 6. og 27. Okt. samt 17. Nov. Kvæg og Faar.
Skjerring. Torvedag hver Lørdag, i Nov. og Dec. tidligere hver Onsdag, anden Lørdag i Martis, April, Maj og Juni samt hver Lørdag fra Okt. til Jul med lev. Kreaturer. 1. Febr. Heste, 12. og 26. Martis Heste og Kvæg, 31. Maj og 23. Juni Heste, 24. Sept. og 15. Okt. Kvæg og Faar.
Jetsmark. 29. Sept. Kvæg og Faar.
Væds. 18. April Kreaturer, 10. Sept. Kvæg og Faar.
Voksen. 13. April Kreaturer, 7. Okt. Kvæg og Faar.
Voffensvej Kro. 22. Sept. Kvæg og Faar.
Sindal. 2. Maj Kreaturer, 23. Sept. og 18. Okt. Kvæg og Faar.
Strøm. 16. Sept. Heste, Kvæg og Faar.
Sæby. Torvedag hver Lørdag, 29. Martis Heste og Kvæg, 21. Sept. og 11. Okt. Kvæg og Faar.
Thise. 14. April Kreaturer.

Tversted, 17. Sept. Kvæg og Faar.
Vester-Grønderlev, første Mandag i Sept. Marked med Heste, Kvæg og Faar, anden Mandag i de øvrige elleve Maaned Marked med Kreaturer (i Martis dog første Mandag og i April tredje Mandag).
Øster-Evendstrup, 1. April Kreaturer, 24. Juni Heste.
Øster-Vraa, 28. Martis og 10. Okt. Kreaturer.

Malbørg Amt.

Malbøro, 5. April Kreaturer, 15. Sept. Kvæg, Faar og Heste.
Malbørg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Marked med lev. Hornkvæg, Faar og Svin, 3. Febr. og 15. Martis Heste, 20. Sept. og 19. Okt. Kvæg og Faar, 14. Dec. Heste og Kvæg.
Mars, 15. Febr. og 12. Apr. Kreaturer, 6. Sept., 3. Okt. og 8. Nov. Kv. og F.
Hadsund, 6. Apr. og 9. Maj Kreaturer, 7. Sept. S., Kv. og F., 5. Okt. Kv. og F.
Sals, 3. Okt. Kv. og F.
Svalpsund, 11. Maj Kreaturer, 8. Okt. Kv. og F.
Vogtør, Torvedag hver Lørdag, sidste Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer, 2. April Kreaturer, 20. Juli, 17. Sept., 17. Okt. og 21. Nov. Kv. og F.
Mibe, Torvedag hver Mandag og Fredag, anden og tredje Mandag i hver Maaned med lev. Kreaturer, 10. Martis S. og Kv., 27. April Kreaturer, 12. Sept. Kv., F. og S., 4. Okt. og 7. Nov. Kv. og F.
Nørre Sundby, Torvedag hver Onsdag og Lørdag hver Tirsdag fra Okt. til Fastelavn Torvedag med Kreaturer, 2. Febr. og 14. Martis S. og Kv., 23. April Kreaturer, 7. og 18. Okt. Kv. og F.
Ejstrup, 13. Jan., 17. Febr. og 17. Martis S. og Kv., 13. April og 12. Maj Kreaturer, 9. og 29. Juni S. og Kv., 21. Sept., 20. Okt., 10. Nov. og 8. Dec. Kv. og F.
Ulstrup (Hornum Station), 12. Jan. Kreaturer, 16. Martis S. og Kv., 27. Juni Kv. og S., 19. Sept. og 5. Dec. Kv. og F.
Vester Høsting, 25. Martis Kreaturer, 14. Sept. Kv. og F.

Thisted Amt.

Bjerget's Kro, 28. Martis Kreaturer, 28. Sept. Kv., F. og S.
Herritslev, 5. Martis S. og Kv., 21. Juli Kv. og F., 11. Okt. S. Kv. og F.
Hurup, 4. Febr. S. og Kv., 3. Juni S., 5. Sept. S., Kv. og F.
Hvidbjerg, 19. April Kreaturer, 3. Okt. Kv. og F.
Kaldby, 22. April Kreaturer, 29. Sept. Kv., F. og S.
Mihjølbing, Torvedag hver Lørdag, hver anden Lørdag mellem Mikkelsdag og Jul med lev. Kreaturer, 7. Febr. S. og Kv., 8. Martis S., 25. April Kreaturer, 6. Juni S., 23. Juli og 24. Sept., S. Kv. og F., 14. Okt. Kv., F. og S.
Thisted, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, 5. Febr. og 7. Martis S., 13. April og 9. Maj Kreaturer, 4. Juni S. og Ud, 7. Sept. S., Kv. o. F., 30. Sept. Kv., F. o. S., 15. Okt. Kv., F. o. Ud (forhen store Onsdag).
Wilsund, 12. April Kreaturer, 22. Juli Kv. o. F.
Øslø, 26. Juni S.

Wiborg Amt.

Malsstrup, 23. Martis S. o. Kv., 21. April Kreaturer, 15. Sept. Kv., F. o. S., 22. Nov. Kv. o. F.
Mind, 3. Maj Kreaturer, 23. Sept. Kv. o. F.
Wjerringbro, første Lørdag i hver Maaned Marked med Kreaturer (hvis Vekstidag, Søndagen derefter).
Rjellerup, 6. April, 9. Maj Kreaturer, 28. Sept., 20. Okt. Kv. o. F.
Rnudstrup, 23. Juni Kreaturer.
Selbe, 20. April Kreaturer, 22. Sept. Kv. o. F.
Sals, 16. April Kreaturer, 24. Sept. Kv. o. F.
Silbe, Torvedag hver Tirsdag og Fredag, 4. Jan., 8. Febr., og 9. Martis S. o. Kv., 26. April, 12. Maj Kreaturer, 7. Juni S., 25. og 26. Juli, 10. Sept. S., Kv. o. F., 3. Okt. Kv., F. o. S., 17. Nov. Kv. o. F.
Stoholm, 17. Maj Kreaturer, 20. Sept. Kv. o. F.

Illstrup Station, 18. Maj Kreaturer, 20. Sept. Kv. o. F.
Ulborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Lørdag i hver Maaaned (dog ikke Fjenslørddag) og fra Middelddag til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 5. Jan. F., 9. Febr. F. o. Kv., 24. Martz, 16. og 30. April og 21. Maj Kreaturer, 25. Juni (Snapsstingmarke) F. o. Kv., 26., 27. Sept. (Toftenmarke) Kv., F. o. F., 22. Okt., 26. Nov. Kv. o. F., 17. Dec. F., Kv.

Handers Amt.

Allingaaebro, 21. Febr., 1. April F. o. Kv., 3. Maj Kreat., 22. Juli, 6. Sept. Kv. o. F., 11. Okt. Kv. F. o. F.
Cbeltoft, 8. Febr., 17. Martz, 22. Juni F. o. Kv., 21. Sept. Kv. o. F.
Gjerlev, 2. Maj Kreat., 7. Okt. Kv. o. F.
Glæsborg, 19. April Kreat., 29. Sept. Kv., F. o. F.
Grenaa Torvedag hver Lørdag. 16. Martz, 30. Juni F. o. Kv., 30. Sept. 8. Nov. Kv. o. F.
Sabudal, 28. April Kreat., 27. Juli, 30. Sept., 24. Nov. Kv. o. F.
Soborg, Torvedag hver Freddag. 11. Jan. F. o. Kv., 18. Febr. Kreat., 13. Martz F. o. Kv., 15. April, 13. Maj Kreat., 10., 30. Juni F. o. Kv., 12. Aug. Kv. o. F., 22., 23. Sept. F., Kv. o. F., 21. Okt., 11. Nov. Kv. o. F., 9. Dec. Kv. F. o. F.
Kolind, 16. Febr. F. o. Kv., 30. Martz, 10. Maj, 16. Juni Kreat., 20. Juli F., Kv. o. F., 14. Sept. Kreat., 16. Nov. Kv. o. F., 22. Dec. Kreat.
Maringer, Torvedag første og tredje Lørdag i hver Maaaned med Kreat. 2. Martz, 12. Juli Kreat., 6. Okt., 9. Nov. Kv. o. F.
Mørke, 13. Maj Kreat., 17. Okt. Kv. o. F.
Milmtofte, 10. Febr. F. o. Kv., 19. Okt. Kv. o. F.
Ny-Løgten, første Onsdag i hver Maaaned Kreat.
Handers Torvedag hver Onsd. og Lørd., sidste Dag med Kreat., 6., 7. Jan., 11., 12., 26. Febr., 5., 19., 26. Martz, F.; 7. Maj Kreat., 20., 21. Juni Uld, 1., 2. Juli F., 8., 9. Sept. F., Kv. o. F., 1. Okt. Kv., F. o. F., 29. Okt. Kv., F. o. Uld, 12. Novb. Kv. o. F., 16. Decb. F. o. Kv.
Nørde, 18. Martz Kreat., 20. Sept., 23. Novb. Kv. o. F.
Stelbro, 4. Martz, 20. April, 17. Maj Kreat., 27. Okt. Kv. o. F.
Thistrup, 15. Martz F. o. Kv., 23. Sept. Kv. o. F.
Thørup Vakkhus, 12. Maj Kreat., 19. Sept. Kv. o. F., 14. Oktb. Kv. F. o. F.
Trustrup, 11. Maj Kreat., 19. Aug. o. 12. Okt. Kv. o. F.

Marhus Amt.

Marhus, Torved. hver Onsd. og Lørd., den sidste Dag med lev. Kreat. 8. Jan., 14., 21. 28. Febr., 14., 21., 28. Martz, F., 12. April, 9. Maj Kreat., 4. Juli F. o. Kv., 18. Okt. Kv. o. F., 17. Decb. F. o. Kv.
Brædstrup, 7. Maj Kreat., 23. Juli, 21. Oktb. Kv. o. F.
Dadsten, 25. Martz 26. Apr. Kreat., 5. Septb., 13. Oktb. Kv. o. F.
Fammel, 27. Jan. F. o. Kv., 27. April, 20. Maj Kreat., 29. Juli, 15. Oktb., 6. Decbr. Kv. o. F.
Forsens, Torved. hver Lørd. (1 Fester. dog Onsd.) og hver Lørd., første og tredje Lørdag i hver Maaaned samt hver Lørdag i Oktb., Nov. og Dec. indtil Jul med lev. Kreat. 11. Jan., 16., 23. Febr., 2., 16., 23., 30. Martz F., 13. April, 2. Maj Kreat., 10., 11. Juni F. o. Kv., 30. Sept., 26. Oktb. Kv. o. F.
Gøber Kro, 23. Martz, 2. Maj, 28. Septbr. Kreat., 22. Okt. Kv. o. F.
Ny Soelbjerg Kro, 26. April Kreat., 24. Oktb. Kv. o. F.
Nørre Snebe, 15. April Kreat., 2. Nov. Kv. o. F.
Odder, 24. Febr., 31. Martz F. o. Kv., 28. Apr. Kreat., 28. Juli Kv. o. F., 16. Sept. F., Kv. o. F., 15. Novb. Kv. o. F.
Rh, 17. Maj Kreat., 19. Oktb. Kv. o. F.
Salten, 5. Juli F. o. Kv.
Silleborg, Torved. hver Lørd. 19. Febr., 19. Martz F. o. Kv. 2. Apr., 10. Maj Kreat. 8. Juni, 6. Juli F. o. Kv., 29. Sept. Kv. F. o. F., 24. Oktb. Kv. o. F., 24. Novbr., 23. Decb. F. o. Kv.
Slanderborg, Torved. hver Lørd., første Lørd. i hver Maaaned samt

alle Tirsdage i Fasten og fra 1. Novb. til Jul med lev. Kreat. 10. Jan. 15, 22 Febr., 1., 15, 22, 29. Martz, 5. 18. Maj Kreat. 9. Juni, 7. Juli 5. o. Kv. 14. Septb., 25. Okt. 5., Kv. o. 7.
Truust. 11. Maj Kreat. 25. Nov. Kv. o. 7.
Torring. 10. Maj Kreat. 21. Juli, 5. Okt. Kv. o. 7.
Urads. 11. Maj Kreat. 21. Septb. Kv. o. 7.

Veste Amt.

Brande, 30. Juli, 24. Sept. Kv. o. 7.
Fredericia, Torved. hver Mand. og Torsd. 13. Jan. 5., 12. Martz, 2. April 5. o. Kv., 4. Maj Kreat., 8. Juli 5. o. Kv., 7. Okt., 18. Nov. Kv. o. 7.
Olbe, 28. Martz, 29. April Kreat., 7. Juni, 9. Sept. 5., Kv. o. 7., 27. Okt., 19. Nov. Kv. o. 7.
Sornshjld, 30. April Kreat., 28. Sept. Kv. o. 7.
Tellinge. 14. Maj Kreat., 27. Sept. Kv. o. 7.
Kolding, Torved. hver Tirsd. o. Fred., første Tirsd. i hver Maaned med Kreat. 4. Jan., 18., 25. Febr., 4., 18., 25. Martz, 1. April 5., 16. 28. April 7., 21. Maj Kreat., 9. Juli 5. o. Kv., 17. Sept. 5., Kv. o. 7., 14. Okt. Kv., 7. o. 5., 21. Okt., 4., 11. Nov. Kv. o. 7.
Randsbøl, 28. Apr. Kreat.
Sonder Omme, 27. Apr. Kreat., 24. Okt. Kv. o. 7.
Ulbum. 26. April Kreat., 29. Sept. Kv., 7. o. 5.
Veste, Torved. hver Onsd. og Lorb., hver Onsd. fra 1. Nov. indtil Jul samt anden Onsd. i hver Maaned med lev. Kreat. 12. Jan., 17., 24. Febr., 3., 17., 24., 31. Martz, 5., 14. April, 3. Maj Kreat., 13. Juni 5., Kv. o. 7., 1., 28. Okt. Kv. o. 7.

Kingstøbing Amt.

Vording Station, 31. Okt. Kv. o. 7.
Værmarkebro, 20. April Kreat., 5. Okt. Kv. o. 7.
Dalager, 13. April Kreat., 1. Sept. 5., Kv. o. 7.
Haderup, 29. April Kreat., 21. Okt. Kv. o. 7.
Herring, 18. Febr., 12. Martz, 12. April, 14. Maj, 24. Juni 5. o. Kv., 2., 3. Sept. 5., Kv. o. 7., 8. Okt. Kv. 7. o. 5., 14. Dec. 5., Kv. o. 7.
Hølstebro, Torved. hver Tirsd. o. Lorb. hver anden Tirsd. fra anden Tirsd. efter Oktobermarkedet indtil Jul med Kreat. 3. Jan. 5. o. Kv., 14. Febr. 5., 10. Martz 5. o. Kv., 23. April, 7. Maj Kreat., 9. Juni 5. o. 7., 27. Juli Kv. o. 7., 12., 13. Sept. samt 6., 7. Okt. Kv. 7. o. 5., 19. Nov. Kv. 7.
Ribat Station, 11. Maj Kreat., 8. Nov. Kv. o. 7.
Levby, Torved. hver Lorb. 12. Febr. 5., 19. April Kreat., 8. Juni 5. o. 7., 29. Aug. Kv. o. 7., 4. Okt. Kv., 7. o. 5., 18. Nov. Kv. o. 7.
Namme, 30. Aug. Kv. o. 7.
Kingstøbing, Torved. fra Paaste til Middelb. Lorb., ellers Onsd. 15. Febr. 5., 28. April. Kreat., 10. Juni 5. o. 7., 28. Juli Kv. o. 7., 10. Okt. Kv., 7., 5.
Stjern, 18. Martz, 29. Juli 5.
Struer. 4. Maj Kreat., 5. Nov. Kv. o. 7.
Tarm. 2. Maj Kreat., 14. Sept. 5., Kv. o. 7., 11. Okt. Kv. o. 7.
Tilm. 14. Nov. Kv. o. 7.
Ulfsjær, 27. April Kreat., 31. Aug. 5., Kv. o. 7., 20. Okt. Kv. o. 7.
Wibberup, 25. Juni Kreat., 22. Okt. Kv. o. 7.
Winderup, 3. Maj Kreat. 5. Okt. Kv. o. 7.

Nibe Amt.

Nalbat Mølle, 20. April Kreat., 10. Okt. Kv. o. 7.
Nindager. 7. Maj Kreat. 22. Nov. Kv. o. 7.
Nulle, 16. Sept. 5., Kv. o. 7.
Sibjerg, Torved. hver Lorb. hver Fredag fra Nystaar til første Fred. i Juli og fra sidste Fred. i Okt. til Nystaar Marked med Kreat. (hvis Selligd. ba den foregaaende Sognek.)
Feldingsbro, 30. April, 18. Maj Kreat., 20. Okt. Kv. o. 7.
Grindsted. 18. Juni Kreat., 10. Sept. Kv. o. 7.
Hølsted, 14. Jan. 5. o. Kv., 12. April Kreat., 16. Nov. Kv. o. 7.
Nibe. Torved. hver Lorb. 17. Febr., 12. Martz 5. o. Kv., 19., 26. April, 3., 10., 17. Maj Kreat., 13. Juni, 2. Aug. 5., Kv. o. 7., 3. Sept. Kv. o. 5., 4. Okt. Kv., 7., 7. 11., 18., 25. Okt. samt 1., 8. Nov. Kv. o. 7.

Wamdrup. 9. Maj S. o. Sv., 22. Sept. Sv., S. o. S.
Varde. Torøed. hver Torøed. 16. Febr., 11. Martz, S. o. Sv. 29. Martz,
 25. April. 9. Maj Kreat., 11. Juni. 1. Aug., 15., 16. Sept. samt 12.,
 13. Okt. S., Sv. o. S., 23. Nov. Sv. o. S.
Wejen. 27. April Kreat., 20. Juni S. o. Sv., 14. Sept. S., Sv. o. S.
Worsbøse. 4. April Kreat., 3. Aug. Sv. o. S.
Ølgød. 23. April Kreat., 26. Okt. Sv. o. S.

Torvedage. Mandag: Væderlev, Tonning, Fredericia. Tirsdag: Aabenraa, Husum, Kolbing, Esbjerg. Onsdag: Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Aalborg. Torødag: Husum, Fredericia, Varde. Fredag: Alesborg, Frederikstads, Lønder, Bredsted, Kolbing. Lørdag: Aabenraa, Ekernsøde, Rendsøborg, Slesvig, Sjørum, Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Aalborg, Esbjerg.

Porto-Tafster.

Et frankeret Brev indtil 15 Gr.: 10 P., til Danmark 20 P.
 — ufrankeret Brev 20 P., — — 40 P.
 — dobbelt Brev fra 15—250 Gr.: frank. 20 P., ufrank. 30 P.
 — frankeret Brev indenfor selve Postdistriktet 5 P.
 Korrespondancekort 5 P., til Danmark 10 P.
 Trykflager indtil 50 Gr.: 3 P., fra 50—100 Gr.: 5 P., fra 100—250 Gr.: 10 P., 250—500 Gr.: 20 P., 500—1000 Gr.: 30 P.
 Trykflager til Ublandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr. Kan forsendes indtil 2 Kilogr.
 Vareprøver indtil 250 Gr.: 10 P.
 Rekommanderede Breve eksklusive Porto 20 P.
 Postanvisninger indtil 100 M.: 20 P., over 100—200 M.: 30 P., 200—400 M.: 40 P.; til Danmark indtil 355 Kr.: 10 P. for hver 20 M., i det Mindste 20 P.
 Postmandater indtil 600 M.: 30 P.
 Pakker indtil 5 Kilogr. (10 Pbd.) ved en Distance af 75 Kilom. (10 Mil) 25 P., over 75 Kilom. 50 P.
 Pengebreve indtil 75 Kilom. (10 Mil) 20 P., ufrank. 30 P., over 75 Kilom. 40 P., ufrank. 50 P.
 Forsikringsgebyr for hver 300 M. eller en Del af 800 M.: 5 P., i det Mindste 10 P.
 Breve indenfor Verdens-Postforeningen: frankerede Breve 20 P. for hver 15 Gr., ufrank. 40 P. for hver 15 Gr.; Korrespondancekort 10 P.; Trykflager, Vareprøver 5 P. for hver 50 Gr.

Telegrammer for hele det tyske Rige:

For hvert Ord 5 P., dog mindst 50 P. Til Danmark 10 P. for hvert Ord. Udbetalinger per Telegram indtil 400 Mk. den sædvanlige Postanvisningsporto og Taksten for et Telegram.

Portotakst for Danmark.

Breve i selve Danmark indtil 50 Kvint 8 Ore, indenbys 4 Ore.
 Breve til Tyskland og andre Lande indenfor Verdenspostforeningen 20 Ore for hver 3 Kvint (15 Gram).
 Trykflager til Tyskland 5 Ore for hver 10 Kvint.

Vejrpaadomme for 1898.

Januar. Indtil Slutningen af Maanedens anden Trebiedel er Frostvejr fremherskende, derpaa bliver Vejret mildere, kun med let Nattefrost og hyppig Taage. Sne- og Regnedbøren er ringe.

Februar. Mellem første og anden Trebiedel af Maanedens, som bringer mildt Vejr, bliver det ret vinterligt. Regn og Sne falder sjældent.

Marts. I Midten af Maanedens indtræder Frostvejr, dog er Temperaturen om Middagen som oftest over Null. Første og sidste Trebiedel af Maanedens er frostfri. Regn og Sne falder rigeligere end i de foregaaende Maanedes.

April bringer ringe Nedfald og er kold og blæsende med Ubtagelighed af nogle Foraarsdage.

Maj. Koldt Vejr er fremherskende, Foraarsdage sjældent, undertiden stormende, og ikke sjældent Regn, dog kun rigelig paa enkelte Dage.

Juni er sommerlig dog uden Sommerhede og Tordenvejr, kun paa enkelte Dage falder Regn.

Juli bringer mange varme Sommerdage og flere Gange Tordenvejr, der falder næsten 4 Gange saa meget Regn, som i Juni.

August. Maanedens første og sidste Trebiedel bringer varme Dage. Middelsvarme Dage er dog overvejende. Regn falder ikke sjældent og rigelig paa et Par Tordendage.

September. Luftvarmen er meget behagelig. Tordenvejr indtræffer endnu til over Midten af Maanedens, og Regn falder hyppig, paa en enkelt Dag endog i stor Mængde.

Oktober. Den første Trebiedel af Maanedens bringer mildt Vejr med Regn; den anden Trebiedel er koldere, bringer Storm og en enkelt Gang Sne; Maanedens sidste Trebiedel bringer rigelig Sne, Stormdage og til Slut endnu et Tordenvejr.

November. Første Trebiedel af Maanedens er mild og bringer endnu Tordenvejr. I Midten af Maanedens indtræder Frostvejr.

December. Indtil Midten af Maanedens hersker mildt Vejr, saa bliver det koldere med Nattefrost og den sidste Trebiedel af Maanedens bringer Frostvejr indtil Aarets Slutning.

Karen.

Af N. Nielsen, født Hansen, af Hjortkær.
Med Tegninger af Tom Peter sen.

I.

I Nordfløvig.

et var midt i Høhøsten. I den lille nordfløvigste Landsby Klakær var man alle Begene i travl Virksomhed med Græsset og Høbjergning. Eugene i denne By er fortrinlige, thi de overrises af en Na, der bugter sig igjennem dem. I en af disse Enge høstede to Karle, og en Pige „græsede ind“ efter dem. Pigen hed Karen, var

kun 17 Aar, frisk og livlig og uden at være regelmæssig smuk, saa hun dog kjon og tæfkelig ud. Den ene af Karlene var Sønnen i Huset, han hed Kristian, var blond med blaa Øjne og et meget godmodigt Bræg. Den anden, Hans, Tjenestekarlen var ubestridelig den smukkeste af de to, han var højere end Kristian, havde jort Haar og mørke udtryksfulde Øjne, hele Ansigtendtrykket var i stadig skiftende Bevægelse, saa man fik Indtrykket af et livligt og oppakt Sind.

Arbejdet gik rask fra Haanden og kun lejlighedsvis udvæksledes nogle saa Ord, enten med Henjyn til Arbejdet eller et vittigt Indfald, der besvarede med en munter Latter; man saa, at alle tre var dygtige Arbejdere og i den bedste Forstaaelse med hverandre. Da Dagens Arbejde var endt, fulgtes de ad til Hjemmet, og nu blev Samtalen livligere, indtil de tilsidst istemte en munter Sang, der klart og smukt tonede hen over Marken. Da de havde naaet Gaarden, gav Karlene sig til at udhamre deres Leer, mens Karen tog Mælkepanden og gik ind i Stalden for at malke.

Hans blev først færdig med sin Le, han hængte den op og gik gjennem Bagdøren ind i Kostalden. Da Kristian var færdig,

gik han jamme Vej, men da han nærmede sig Stalddøren, saa han gennem den halvaabne Dør Karen, der var bleven færdig med Malkningen og nu stod ved Siden af Hans, som havde lagt Armen om hendes Liv. De var saa optagne af hinanden, at de ikke bleve Kristian vaer, denne trak sig lidt til Siden, men blev staaende udenfor Stalddøren og horte dem hviſte kjærlige Ord til hinanden. Han blev helt bleg og stod stille lidt. Omfider ſtog han sig sammen, gik rundt om Huset og lige ind i Dagligstuen, hvor han fandt sin Moder alene; hun havde Groden færdig og Bordet dækket og sad nu ved den jnurrende Rok og spandt flittigt. Kristian bad Moderen god Nften og gik lige hen til Vinduet, som han stod og saa ud af. Moderen mærkede jnart, at han ikke

var, som han plejede, hun rejste sig, gik hen til ham, og idet hun lagde Haanden paa hans Skulder, sagde hun mildt og kjærligt:

„Hvad er der i Vejen, er der hændet noget? betro Dig til mig, det vil lette dit Hjærte og maaske kan jeg være Dig til Trost.“

„Lad mig være, Mor, det er ingen Ting!“

Da Moderen forstod, at han ikke vilde sige noget, trængte hun ikke videre ind paa ham, men begyndte paa en hende egen mild og stilfærdig Maade at tale om nogle Forandringer, de vilde have gjort ved Haven, og forstod ved jaaledes at føre Samtalen over paa dagligdags Gjenner at berolige hans oprørte Sind saa meget, at da lidt efter alle Huset's Folk kom ind for at spise Aftensmaden, mærkede ingen til den Smærte, han folte i sin inderste Sjæl over saa pludselig at se alle sine Forhaabninger, Druiser og Planer saa grusomt fuldkastede

Kristians Moder lod sig dog ikke skuffe; hun iagttog noje de Unges Færd, og da Karen nogle Dage derefter betroede hende, at hun var forlovet med Hans, forstod hun omtrent, hvorledes alt var gaaet til. Nu søgte hun om muligt at vise Kristian dobbelt moderlig Omhyed og Kjærlighed for i nogen Maade at mildne ham Sorgen over det fejlslagne Haab. Og saa for hende var det en Skuffelse. Hun havde godt mærket, at Kristian holdt af Karen, og havde glædet sig til at faa hende til Svigerdatter, thi hun havde hende inderlig kjær. Karen var nemlig ikke Tjenestepige i Huset, men hun var deres Plejedatter og Kristians Moder havde opdraget hende, siden hun kun var halvandet Aar gammel. Karen var et nægte Barn, der af sine Forældre eller deres Paarvørende var bleven sat ud i Pleje til en Smaakaarstøne for en Betaling, hun havde modtaget paa en Gang i en ruind Sunn, saa Barnet nu var aldeles overgivet til hende. Her saa Ellen Thomsen, Kristians Moder hende, hun skjønnede; at Barnet ikke havde det godt, og da de just havde mistet en lille Pige, vandt hun let sin Mands Samtykke til at antage Karen som deres eget Barn. Dette skete da ogsaa saa fuldstændigt, at Karen slet ikke vidste af, at hun ej var deres eget Barn, før en Dag, da hun grædende kom hjem fra Skolen og fortalte: „Skolebørnene drille mig og sige, at jeg har rige Forældre, der nok en skjøn Dag ville komme og kræve mig tilbage.“ Nu fortalte Ellen Thomsen hende, hvad hun selv vidste om den Sag; „men Du skal ikke være kjed af det,“ sagde hun, „for dine Forældre har nok helst villet være fri for

Dig ; men os er Du bleven kjær som bort eget Varn, og det skal Du vedblive at være."

Da Hans meddelte sin Fader, at han havde forlovet sig med Karen, var denne, som var en velstaaende Gaardmand, utilfreds med, at han havde i Sinde at ægte en uformuende Pige, der oven i Kjøbet var et nægte Varn, hvis Forældre ingen kjendte. Hans skjulte ikke for Karen, at hans Fader ikke syntes om Forlovelsen ; men han mente, at de var unge begge to og godt kunde vente nogle Aar, hvis hans Forældre blot lærte Karen ret at kjende, vilde de nok give deres Samtykke. „Dg skulde de vedblivende have noget derimod," tilføjede han, „jaa ved Du jo, at jeg er dansk Underjaat, jeg kommer da til at tjene mit Brod i Danmark og saa vil jeg nok der om nogle Aar kunne pagte eller kjøbe en lille Ejendom. Vi er jo vant til at arbejde og kan nøjes med lidt, uog et maa jeg da ogsaa kunne jaa hjemmefra." Karen var enig med ham i alle hans Planer, og med Ungdommens frejdige Mod gik de Fremtiden i Møde med et lyst Haab.

Hans, der allerede var udfreven, forlod til Efteraaret Jylland for allerførst at besøge en Højskole paa Fyen. Faderen gav beredvilligt sit Samtykke dertil ; han mente, naar Sønnen kom bort og ind i nye Forhold, vilde han nok glemme denne, efter Faderens Mening ubejindige Ungdomsforelskelse. De Unge tænkte anderledes, de vidste, at deres Kjærlighed var alvorlig og stærk og kun vilde uddybes mere ved Adskillelsen. De skrev naturligvis til hinanden, dog ikke meget ofte, men desto dyrebare blev Brevene for dem.

Kort efter Nytaar overraskede Karen Hans med den Meddelelse, at hun til Foraaret havde paataget sig en Plads som Encypige paa en mindre Bondegaard i den By, hvor Hans's Forældre boede. Hans blev baade glad og bedrovet, da han læste dette ; glad, fordi han forstod, at Karen gjorde det af Kjærlighed til ham, men da han kjendte de Folk, hun havde ladet sig sætte til, vidste han, at Pladsen ikke var videre rar. Ellen Thomsen havde advaret hende i jaa Henjæende ; men da Karen blev jait, og Ellen godt forstod hendes Tankegang, gav hun dog sit Samtykke, da hun ogsaa mente, det var bedre for Kristian, at hun kom bort fra Hjemmet.

Da Karen tiltraadte sin nye Plads, mærkede hun snart, at hun her kunde finde Anvendelse for al sin Dngtighed og Snille.

Alt der krævedes af hende meget, tildels svært Arbejde, var hun ikke kjed af; hun var ung og stærk og arbejdede med Lyst og Ihærdighed. Værre var det, at Husbonden, der jævnlig kjørte ud, som oftest kom fuld hjem om Aftenen. Hans Kone ledsagede ham saa tit, hun fandt lidt Anledning dertil, maaske for at holde ham fra at drikke, hvilket dog jældent lykkedes hende, eller maaske, fordi hun selv havde Lyst til at besøge Slægt og Venner. Hele Husnæjenet, tillige med Børnens Pleje var saa overladt til Karen, der tog sig af Huset's Gjærning med Trost og Dygtighed og af Børnene med Omhu og Kjærlighed. Der var fire Børn, der snart sluttede sig med Kjærlighed til Karen, da hun jørgede med Venlighed for deres smaa Fornødenheder og fortalte dem Historier om Aftenen, naar Dagens Gjærning var endt. I Huset havde det hidtil gaaet, som det kunde, da Pigerne ikke brød sig om at holde Orden, naar Konen altid rejste ud. Nu var der alle Vegne pænt og pænt, og alt kom i en bedre Gænge.

Dette rygtedes snart i Byen, og det følgende Aar, da Hans's Forældre skulde skifte Udpige, tilbød de Karen denne Plads. Hun modtog den med Glæde, den nanjelige Stilling endkede hun ikke, var hun først i sin Forlovedes Hjem, fandt hun vel nok Lejlighed til at vinde hans Forældres Kjærlighed. Det faldt hende lidt svært at stilles fra Børnene, som hun havde faaet kjær, men saa var der jo meget andet, som hun var glad ved at komme bort fra.

Hans's Fader var en dygtig Landmand, men hæftig og hersejy, og hans Hustru, der var bleven gift med ham i en meget ung Alder, havde derved faaet noget jært villieløst og vaklende i al sin Færd. Karen forstod paa en besteden men dog sikker Maade at støtte den svage Husmoder og lede Huset's Gjærning i et jævnt og regelmæssigt Spor. Hun vandt derved snart sin Madmoders Hjerter, der til næste Aar fæstede hende som Indpige, og i denne Stilling vidste hun at give Hjemmet et saa hyggeligt Præg, at ogsaa Faderen maatte anerkjende hendes Dygtighed.

Hans var i al den Tid hjemmefra. Da han var færdig paa Højskolen tog han Tjeneste paa Byen og kom kun hjem et Par Dage i Julitiden. Den Jul efter, at Karen var bleven Indpige, kom Hans hjem lille Julaften. De havde slagtet Svin nogle Dage for, og Karen havde lavet ekstra god Mad til Hans for at fejre hans Hjemkomst, og Forældrene skulde tage Del i Maaltidet for at nyde Sambæret med den hjemkomne Søn. Maden var saa

vel tillabet, Anretningen saa pæn, Stuen saa hyggelig og Karen saa takkelig, mens hun gik og jyslede med Opvartningen, at Hans hele Tiden fulgte hende med Blic, der straalende af Kjærlighed og Veenndring. Faderen saa det godt men lod jom ingen Ting; han maatte i sit Hjærte give Sonnen Ret. Om Aftenen, da de Gamle var gaaede til Sengs, provede Moderen, der saa sin Gamle i en glad Stemning, at tale de Unges Sag; men han afviste hende kort med de Ord: „At om end Karen var flink, saa kunde de dog ikke leve deraf.“

Zuleaften gik meget fornøjelig. Karen havde nyet og striftet nogle nyttige Smaating baade til Hans og hans Forældre. Hans havde lært nogle nye Zulejalmer paa Højskolen, jom Karen snart lærte at jynge med paa, han havde ogjaa jaaet Birkebalds Huspostil og læste en Prædiken af den højt. Zuledag fjorte man i Kirke. Da de kom hjem fra Kirke, gik Karen ud jor at anrette Mad, og Moderen gjemte Kirkeklæderne.

Hans blev jaaledes alene inde med Faderen. Han tog nu Mod til sig og bad ham om nu dog ikke længere at modjætte sig hans Forlovelse med Karen. Faderen begyndte igjen at jnakke om, at hun ejede intet, men Hans mente, at Nojjonhed og Arbejdjonhed var bedre end Penges, og gjorde sine Sager saa godt, at han overtalte Faderen og fik hans Samtykke. Tredie Zuledag fik de Uge Lov til at fjore til Byen og saa Ring paa. Hvem var nu gladere end Hans og Karen! Nu ansaa de deres Fremtid for sikret. Hans skulde aftjene sin Værnepligt i Danmark, og jiden blev der nok Raad jor dem jeld at grunde et Hjem. Indtil da skulde Karen blive hos Hans's Forældre, pleje dem og hygge ou dem. Saaledes lagde de Planer, men nu indtraadte en Begivenhed, jom kuldstædede alle deres Planer, idet den juldjændig forandrede Karens Forhold og Stilling.

II.

Mrz.*) Cleveland.

I et lejet Logis ved en lille Jærnbanestation i Spanien sad Mrz. Cleveland ved sin Mand's Dødsleje. Hun var fød i Nordjlesvig. Den Gang Mr. Cleveland var i Arbejde ved Jærn-

*) Mrz. er engelsk og i flortet af Mistress, der betydter Fru.

bancaanlægget der, havde hun gjort hans Vekjendtskab og var bleven gift med ham. Siden havde hun ledjaget ham paa hans forskjellige Rejser, hvor han var med til at forestaa Jærnbancanlæg i fremmede Lande. Nu tilslidst havde hun fulgt ham til Spanien, hvor Sygdom standjede ham midt i hans Gjærning, og Døden efter faa Dages Sygeleje gjorde Ende paa hans virksomme Liv.

Her jød nu hans Enke enjom og forladt Med vemodige Tanker skuede hun tilbage paa sit i mange Maader omstiftelige og bevægede Liv. Noget inderligt Kjerlighedsforhold havde der ikke været mellem hende og hendes Ægtemand. Han var rig, var et godt Parti, hendes Forældre raadede hende dertil, og saa gav hun ham sit Ja.

Han havde vistnok været forelsket i hende. Hun var den Gang ung og jmut; men da de var gifte, optog dog den travle Virksomhed, han levede i, langt mere af hans Tid og hans Tanker end Samlivet med hans Hustru. Derimod satte han megen Pris paa, at hun forstod at indrette Husholdningen saaledes, at han allevegne kunde indrette sig jom hjemme og finde den Hygge og Velvære, han var vant til. Og hun — ja hun indrettede sig efter hans Onsker, klædte sig altid med Smag og valgte de dyreste Stoffer, — hendes Mand var ikke knap med Penge, — men skjøndt hun fandt det ret interessant at rejse og benytte Lejligheden til at se, hvad der var værd at se, fandt hun dog noget underligt tomt i sin Tilværelse. Hun jåbnede Kjerlighed uden dog at være sig klart bevidst, at det var dette, der gjorde hendes Liv tomt og koldt. De havde været gift i fjorten Aar, men deres Ægteskab var barnløst.

Idet hun nu skuede tilbage paa de henrundene Aar, dukkede der et Minde frem i hendes Sjæl fra hendes tidligste Ungdoms-aar, et Minde, der var bleven trængt tilbage i hendes Bevidsthed ved alt, hvad hun siden havde oplevet, men som aldrig kunde udslettes, og nu da hun stod ene, traadte frem med dobbelt Styrke. Nu var alt ode og enjomt om hende, hun sølte sig ikke knyttet til nogen i inderlig Kjerlighed, og saaledes havde det alt længe været, — men ikke altid.

Det var i 1848, at den smukke og bedaarende tyffe Løjtnant B. gjorde stærkt Kur til den unge og uerfarne Pige, der tog hans jmigrende Udtalelser og højtidelige Lofter for juldtt Alvor. Han laa i længere Tid i Kvarter hos hendes Forældre og

overlistede hende i et ubevogtet Øjeblik. Han var hendes første Kjærlighed, og hun troede ham for godt; men da den snedige Forfører havde naaet, hvad han vilde, og var kommen bort fra hende, glemte han alle sine Løfter og bejvarede ikke en Gang hendes Breve. Nu fulgte en jørgelig Tid. Hun tænkte endnu med Gjygen paa Faderens Vrede, da han opdagede hendes Fejltrin; Moderen gik imellem og forklarede, hvorledes Sagen kunde ordnes, saa alt blev skjult. Man fandt en affides liggende Bondegaard, hvor den unge Pige kunde opholde sig i Modens Tid, og da hun havde født en Datter, fratog Forældrene hende Barnet, som blev sat i Pleje hos en Kone, hun ikke kjendte, men som lovede at opdrage Barnet som sit eget for en Sum Penge, hun fik af Forældrene. Mrs. Cleve-land havde set Konen og hlyntes, hun saa ret skikkelig ud; men hvad Morgen havde hun dog for, at hun vilde pleje hendes Datter med Omhu og Kjærlighed? Maaſke var Datteren vanjægtet i Rod og Gledighed! og selv i bedste Tilfælde var hendes Opdragelse dog vist meget forjæmt.

I denne Time modnedes den Beslutning hos Mrs. Cleve-land, at hun vilde opjoge sin Datter, og hvis hun levede endnu, vilde hun jøge efter bedste Evne at opfylde sine hidtil forjæmte Moderpligter. Hun vilde lade hende undervise og uddanne hendes Mand og dele med hende sin Rigdom og Overflod. Hun haabede da til Gjengjæld at finde et kjærligt Hjærte, der vilde slutte sig til hende i Kjærlighed og erstatte hende Ar af Savn og Længsel. Hvem vilde vel hindre hende deri? For var hun afhængig af sine Forældre, senere af sin Mand, nu var hun uafhængig og raadede selv. Hendes Beslutning var taget. Saaſnart hun havde sørget for sin Mand's Begravelse og bragt sine Pengesager i Orden, vilde hun rejse hjem til Nordſlesvig og jøge at finde sin Datters Opholdssted.

*

*

Karen var lige ved at vafte³ op, da der holdt en Vogn for Døren. En elegant klædt Dame stod af Vognen og gik ind i Huset. Karen forundrede sig over, hvem det vel kunde være; hun anede dog ikke, at Sagen angik hende men fremstjødte sit Arbejde for at blive rede til at gaa Husmoderen tilhaande, hvis der ſkulde koges Kaffe og dækkes Bord. Dog nu kom Husmoderen ud og bad Karen om at komme ind, da den fremmede Dame onskede at tale med hende.

„Med mig, hvad kan hun dog vilde mig?“ iøjergte Karen forbauset.

„Jeg maa ikke fortælle Dig det, — hun vilde helst sige Dig det selv!“

„Kan Du ikke undskyldte mig og selv give hende Svar? vil hun første mig, kan Du jo sige, jeg bliver her.“

„Nej, det er ikke det, pynt Dig nu en lille Smule og kom ind!“

Karen fik i en Fart sin Søndagskjole paa og jaa rigtig pæn og takkelig ud i den jævne Boudedragt; jaa gif hun ind i Stuen men blev undselig staaende ved Døren og rødmede for den fremmede Dames forstende Blik, der monstrede hende fra overst til nederst. Efter en lille Paase, der var meget pinlig for Karen, sagde Mrs. Cleveland (Læreren har vel allerede gjættet, at det var hende):

„Saa Du er altjaa Katharina Burmeister, og er bleven opdraget hos Gaardejer Thomsen i Naktær.“

„Om Forlæbelse, Fru, jeg hedder Karen Thomsen,“ sagde Karen. —

„Ja, jeg ved, at Du er gaaet under dette Navn, men Du er døbt Katharine Burmeister, det første Navn fik Du efter mig og det andet efter din Fader. Her kan Du se Daabsteststen, som jeg fik hos Præsten. Du ved dog vist, at Thomsens ikke er dine Forældre?“

„Ja, det ved jeg, men er De vis paa, at det er min Døbeseddel?“ sagde Karen med højtbankende Hjerter, hun begyndte at aue Sandheden.

„Jo, det kan der ikke være nogen Tvivl om, men sig mig nu, har Du aldrig onstet at lære dine Forældre at kende? Har Du aldrig længtes efter din Moder?“

„Ellen Thomsen har været mig en god Moder, jeg var for dem som deres egen Datter. Oprigtig talt maa jeg bekjende, at jeg suare har frygtet for, at mine Forældre skulde komme og forlange mig hjem, end onstet det.“

„Men hvorfor blev Du jaa ikke hjemme?“

„Det er jo altid godt at komme ud og se sig lidt om“, sagde Karen lidt nolende og undselig.

Nu mente Husmoderen, at hun burde hjælpe hende lidt og sagde:

„Ja, og jaa er hun nu forlovet med vor Søn.“

Det gav et Sæt i Mrs. Cleveland: hendes Datter forlovet med en Bondeskarl! Var hun dog blot kommen noget før, saa hun kunde have forhjndret dette! Men hvad skulde hun nu gjøre, havde hun Ret til at rive sin Datter ud af de Forhold, hvori hun folte sig lykkelig og tilfreds? Hvad havde hun at byde hende til Erstatning derfor? — Rigdom, Dannelsje — og et tomt, utilfredsstillende Liv, som hun selv havde fort det. Hun gik tabt frem og tilbage i Stuen. Den fionne unge Pige, der

talte saa beskedent og ærligt til hende, havde allerede vundet hendes Hjærte og Naturens Stemme var vaagnet i hendes Bryst.

„Kom Katrina,“ jagde hun, idet hun tog hendes Haand, „sæt Dig her hos mig i Sofaen og lad os tale samme; jeg vil fortælle Dig alt, hvorledes det gik mig i min Ungdom, hvor tomt mit Liv har været, og hvor mit Hjærte nu længes efter Dig, min Datter, nu da jeg er Enke, er rig og staar ene i Verden!“

„Frue, lad mig heller sidde her paa Stolen ved Siden af.“

„Kald mig ikke Frue, sig Moder, lad mig høre Modernavnet fra dine Læber!“

„Kjære Moder, hvad kan jeg gjøre for Dig,“ var Karens Svar, idet hun jatte sig paa Stolen ved Siden af Sofaen, hvor hendes Moder havde taget Plads.

Husmoderen gik nu ind i Koffenet for at tage en Kopp Kaffe, og Moder og Datter sad længe hos hinanden i fortrolig Samtale. Tilfjeldt blev de enige om, at Karen skulde følge med sin Moder, saajært de kunde finde en flink Pige, der vilde overtage hendes Plads. Saa skulde Karen leve sammen med Moderen i nogle Aar, indtil Forholdene stillede sig saaledes, at hendes Kjæreste kunde byde hende et Hjem og ønske, at de skulde giftes. Moderen lovede, at det skulde staa hende fuldstændig frit at rejse til det Hjem, hvor de skulde bo, og indtil den Tid kunde de jo vedblive at skrive til hinanden. Karen forbeholdt sig dog sin Kjærestes og sine Svigerforældres Samtykke til denne Ordning. De talte nu med Karens Svigerforældre om denne Plan, de vilde nødvendigvis være Karen, men syntes dog ikke, at de kunde nægte hendes Moder det, hun nu begjærede som en Willighed, men som hun maatte kunde kræve som en Ret.

Om Aftenen da Mrs. Cleveland var taget bort og Dagens Gjærning var endt, skrev Karen et langt Brev til sin Kjæreste, hvori hun udforlig meddelte ham Samtalen med sin Moder, og bad ham skrive hende til inarest muligt, hvad han tænkte om den Sag. Hun fik en søvnløs Nat. Hun havde faaet alt for meget at tænke paa, men var dog den næste Morgen lige saa tidlig paa Færde og lige saa flink til sit Arbejde, som hun plejede. I flere Dage ventede Karen forgjæves efter Svar paa sit Brev; men saa kom Hans selv; han vilde selv tale med hende og se hende endnu en Gang, før hun rejste, hvis det maatte ske. Han havde en ubestemt Frygt for, at Karen vilde glide bort fra ham, naar hun kom ind under saa forandrede Forhold. Karen beroligede ham dog i saa Henseende, og da han kjendte hendes Sjælsstyrke og var vis paa hendes fulde Kjærlighed, turde han ikke nægte hende sit Samtykke til en Udenlandsrejse med Moderen, som kunde blive baade fornøjelig og belærende for Karen. De skiltes med Taarer men i fuld Forstaaelse og et frejdigt Haab for Fremtiden.

Efter nogle Dage kom en Syypige, som skulde tage Maal af Karen og sy nogle nye Klæder til hende, som Moderen havde be-

stilt. En Pige, der kunde træde i Karens Sted og ndføre hendes Gjærning blev snart fundet, og saa kom Moderen igjen med en elegant Kluffert, der indeholdt en fuldstændig ny Klædning til Karen, som hun maatte iføre sig, og hun vakte almindelig Beundring i den smukke Dragt. Hun fortalte nu Moderen, at Kjæresten havde været hjemme og givet sit Samtykke til deres Plan, men de var jo kjede af at komme saa langt bort fra hinanden. Moderen sagde, de kunde jo skrive til hinanden; men i sit Hjærte haabede hun, at Karen, naar hun fik mere Dannelse og kom ind i de nye Forhold, nok selv vilde opdage, hvor upassende denne Forbindelse med en Bondeskarl var for hende; hun vogtede sig dog vel for at udtale dette for Datteren, hvis Kjærlighed hun onskede at vinde. — Med mange Taarer tog Karen nu Afsted fra alle sine Kjære. Thomsens var ogsaa kommen hid for at sige hende Farvel.

Karen og hendes Moder opholdt sig først nogle Dage i Hamborg for at gjøre forskjellige Indkjøb, som Mrs. Cleveland fandt nødvendige for at saa Karens Toilette fuldstændig i Orden. Hun gav ogsaa Karen en Sum Penge, hvorfor hun maatte kjøbe, hvad hun vilde.

Mrs. Cleveland spurgte Karen, om hun ikke havde Lyst til at lære Tyst, men det havde Karen slet ikke, hun vilde hellere lære Engelsk, da de dog skulde bo i London. Moderen søjede hende deri, da hun skjønnede, at det vilde være det nemmeste. Naar de saa havde boet i London et Par Aar, kunde de jo godt rejse til Fastlandet som Englænderinder. Karen maatte saa antage det Navn Katharina Cleveland; det var jo mest passende, at hun kaldte sig ligesom Moderen. Da Karen nu kom til at tænke paa, hvad hun nu skulde lære, fandt hun dog, det var bedst, at hun ogsaa lærte sit Modersmaal rigtigt. Hun skrev derfor til Hans, om han ikke vilde spørge Højskoleforstanderen paa den Højskole, hvor han havde været, og som ikke var ret langt fra den Plads, hvor han nu tjente, hvilke Boger hun skulde kjøbe for at lære godt Dansk. Han sendte hende da en Fortegnelse over en Del gode Boger, til hvis Indkjøb hun saa anvendte største Deelen af den Sum Penge, Moderen havde givet hende. Disse Boger skaffede dem begge megen Glæde. De læste dem sammen og fik derved Leilighed til mange alvorlige og interessante Samtaler. I disse Samtaler forraabte Karen et saa sundt Blik paa mange Livsforhold, at hendes Moder

forbavjedes derved, og de udviklede ikke blot Karenz Gfærtanke men ogsaa Moderen fit en dybere Forftaaelfe for og et nyt Syn paa meget, fom hun tidligere ikke havde tænkt over.

I London havde Mrs. Cleveland forskjellige Bekjendte, men de levede dog temmeligt ftille. Karen var meget optaget af at tilægne fig Kundftaber i de Fag, hun tog Timer i, og Moderen vilde give hende Tid til at uddanne fig, før hun indførte hende i det jelftabelige Liv. Da Karen havde en fmut Sangftemme og et godt Dre for Mujik, gav Moderen hende et Pianoforte, og lod hende lære at spille faameget, at hun kunde afkompagnere fig jelv til Sang. Det var fjonne engelfte Sange, hun lærte; men da hun vidfte, at Hans havde lært at fynge mange fmutte danfte Sange, da han var paa Høijftole, fkreiv hun til ham, om han ikke kunde ftaffe hende en danft Sangbog med Moder til at spille og fynge Sangene. Han jendte hende da 3 Sangboger og 2 Noderbøger, og nu blev det hendes kjærefte Syfjel at indove diife Sange. Hun julte ofte en ftærk Længjel efter Hjemmet og fine Kjære men styrkede fig ved Tanken om det Udbytte, Dpholdet i England gav hende, et Udbytte, der ogsaa, efter at hun var vendt hjem, vilde gjøre hendes Samliv med fine Kjære rigere og fyldigere. Hun blev dog mager og bleg; men Moderen fandt, at det klædte hende godt, hun lignede mere en Dame.

Vinteren tilbragte de i London, men den følgende Sommer gjorde de en Rejje. Forft opholdt de fig nogle Uger i Paris, faa begav de fig over Nizza og Majland til Svejts. Dog vi vil bedft forftaa Karenz Tankegang ved at læfe et Brev, fom hun fkreiv til fin Kjærefte fra Laujanne.

Kjære Hans!

Saa er vi nu da i Svejts og her er tyndigt, kan Du tro, bare Du var her og rejfte jammen med os, faa vilde jeg være rigtig glad. Jeg har intet at klage over; min Moder er meget god imod mig og opfylder alle mine Duffer; jeg er hende i Sandhed megen Tak ftyldig, fordi hun har ladet mig lære faa meget. Fjer er jeg glad ved, at jeg har lært at spille og fynge. Hvor det vil blive dejligt en Gang, naar vi kommer jammen og kan fynge jammen til Pianoet! Jeg har ogsaa fet meget. Du kan tro, jeg har meget at fortælle, naar jeg kommer hjem. Jeg faar ogsaa Billeder af

nogle af de kjønneste Egne, vi jer, som kan hjælpe mig til at gjøre alt rigtig tydeligt for Dig og de kjære Forældre.

Moder og jeg holder meget af hinanden. Vel er vort Syn paa Livet saare forskjelligt, men det giver netop Undledning til en rig Tankeudveksling, hvorved man bliver klarere over meget, som ellers kun har forejvævet mig utydeligt. Mest trykkende er det for mig, at jeg skal gjælde for en engelsk Dame, og ikke tor vedtjende mig mit Fædreland; men det er jo for Moders Skyld, da hun var gift med en Engländer.

Forleden rejste vi jammen med en dansk Dame, jeg var saa glad ved at tale Dansk med hende. Saa sagde hun: „De er dog vist fra Danmark, det hører man paa Deres Udtale.“ Jeg havde nær jagt ja, men Moder tog hurtigt Ordet og sagde: „Vi har boet i Danmark i flere Aar.“ Jeg blev blusjende rød, og med min Glæde var det forbi.

Her i Svejts føler jeg mig for Næsten mere vel end noget andet Steds, hvor jeg har været. Her er frit og landligt, Folk er jævne og ligefremme og meget minder mig om Hjemmet, ja alle de Markblomster, vi har hjemme, kan jeg ogsaa finde her.

Nu Levvel, vær glad og hav det godt, Vorherre give os snart den Lykke at forenes igjen!

Din egen tro hengivne Karen.

III.

Forbiflinger og Løsning.

Fra Svejts rejste Fru Cleveland og hendes Datter til Babet i Gns. Her traf de jammen med Oberst B., den jamne, Mrs. Cleveland tidligere havde kjendt som Løjtnant — Karens Fader. Han var en Entemand, havde en Søn der var Kadet, og en Datter, som var tolv Aar gammel.

Karens Moder havde ikke forglemt sin Ungdomskjærlighed. Hun tog derfor Oberstens Undskyldninger med Genjyn til hans tidligere Udfærd for gode Varer. Den rige, vidt berejste Mrs. Cleveland var et bedre Parti end den ubetydelige Kjøbmandsdatter havde været, og jaaledes skete det, at de blev forlovede og kort efter gifte med hinanden.

Karen syntes ikke godt om sin Fader. Hans formelle fine Væsen kunde ikke for hende skjule hans Hjærteløshed og Mangel paa dybere Livsindhold. Hun følte ikke sit Hjærte draget til ham, som hun straks havde følt det overfor sin Moder, der hele Tiden havde vist hende en Kjærlighed, som hun virkelig følte. Men da hun vidste, at Moderen var glad i denne Forbindelse, glædede Karen sig paa Moderens Vegne, og hun haabede tillige, at nu, da Moderen ikke mere stod ene, vilde hun lettere faa Lov til at vende tilbage til det Hjem, som hun havde forladt for hendes Skyld, men deri tog hun fejl.

Oberstens haabefulde Son, Kadetten, der fra Kadetskolen, hvor han opholdt sig, kom hjem til Brylluppet, syntes Karen slet ikke om, han var efter hendes Mening meget for flot, overfladisk og selvbevidst. Datteren derimod var en rar naturlig Pige, der mest levede sammen med sin Lærerinde, da hun som ukonfirmeret endnu ikke havde Udgang til det højere Selstabsliv.

Karen derimod maatte som Boksen tage Del i alle de Gilder og Visiter, der fulgte efter Brylluppet. Med det jævne behagelige Samliv med Moderen var det nu forbi, og hun tænkte daglig paa, om hun ikke skulde faa Lov til at trække sig ud af disse Forhold, som hun ikke var rigtig glad ved.

De boede nu i Koblenz, hvor Oberstens Regiment laa, og Karens Moder havde nu faaet et stort Hus at styre, hvor alt gik flot til, og hvor der var mange Tjenestefolk at fore Tilhyn med. I dette kunde Karen ikke være sin Moder meget til Hjælp, da hun var ukjendt med mange Smaating, som hører til en saadan Selvfærdighed i større Stil. Hun sluttede sig derfor mest til sin Halvsøster Emilie og tilbragte mange rare Timer sammen med hende og hendes Lærerinde, der var en jævn og fordringsløs men meget dannet Dame. De læste Engelsk og Tysk sammen, Emilie lærte Engelsk af Karen og denne Tysk af Emilie, da hun indfaa, at hun nu ikke godt kunde undvære det. Hun indlod sig dog ikke paa at tale Tysk men vedblev at tale Engelsk.

Uvejret trak imidlertid sammen over Karens Hoved, for hun anede det. Hendes første Sorg var, at Brevene fra Hjemmet udeblev. Hun havde flere Gange skrevet baade til sin Forlovede og til Ellen Thomsen uden at faa Svar. Grunden dertil var, at hendes Fader, da han en Dag saa et Brev til hendes Kjæreste, som hun havde henlagt for at affendes med Posten,

spurgte sin Hustru om, hvem det Brev var til, og da han fik det at vide, puttede han uden videre Brevet i Lommen. Han efter-
saa nu hver Dag jels Postkassen, og de Breve, der kom til Karen
hjemmefra eller med Poststempel fra Danmark, lagde han uden
videre til Side, ligejom han ogjaa borttog de Breve, som hun
lagde til Uffendelse.

Karen var nu ex meget indtagende ung Pige. De jelska-
belige Former og den Dannelsje, som hun behøvede for med Let-
hed og Elegance at bevæge sig i de fornemme Kredse, havde hun
tilegnet sig, men hun havde tillige bevaret en Friskhed og Naturlighed,
som klædte hende godt. Naar dertil fojes, at hun som Fru Ele-
velands Datter, anjaas for et rigt Parti, jaa kan det ikke for-
undres, at der snart indfandt sig Bejlere.

I Begyndelsen git dog alt godt, da Karen var meget til-
bageholdende, og der endnu ingen havde bejlet til hende, der rig-
tig anstod Forældrene. Men nu meldte sig en halv gammel, ud-
levet Ungkarl af fornem Familie som Bejler, og Forældrene mente,
at denne Mand var et passende Parti for deres Datter, fordi
han var rig og havde Indflydelse hos højtstaaende Personer, der
maaste kunde være fordelagtig for Oberst B.'s Stilling. Et saa
glimrende Parti kunde og burde ikke afslaa.

Oberst B. lod sin Datter komme til sig og meddelte hende
den Lykke, der var falden i hendes Lod.

„Men har Moder ikke sagt Dig, at jeg er forlovet?“,
sagde Karen.

„Lad mig ikke oftere høre noget om denne Taabelighed,
Kathrina! jeg troede, Du havde været fornuftigere. Det er min
bestemte Vilje, at Du modtager dette hæderlige Tilbud, og jeg
taaler ingen Indvendinger.“

Karen kom alligevel frem med sine Indvendinger; men han
afbrød hende koldt og befalede hende at gaa op paa sit eget
Værelse for bedre at overveje Sagen, idet han tilføjede: „Du er
klog nok og maa kunne indse, at det er til dit eget Bedste.“

Det kunde Karen ikke indse. Hun git op paa sit eget Værelse;
men kun for at tænke over, hvorledes hun kunde undgaa den
Ulykke, man vilde paanode hende, og slippe bort til sit eget Hjem.
Hun besluttede at tale med sin Moder, der altid havde været saa
god mod hende og umuligt kunde forlange en saadan Urimelighed.
Hos Moderen fandt hun dog ingen Hjælp, vel talte hun mere

venligt med hende; men hun var aldeles utilgængelig for Karens Opfattelse af Sagen og benyttede denne Lejlighed til at forestille Karen det højt upassende i denne Forbindelse med en Bondekarl. Denne Aften kom Karen ikke ned til The, hun kunde ikke gaa ned og lade som ingen Ting. Hun skrev et langt Brev til Ellen Thomsen, fortalte hende udførligt alt og bad om hendes Raad og Bistand. Tidlig om Morgenen, før endnu nogen i Huset var staaet op, stod hun op tog Toj paa og gik selv til Posthuset med Brevet, som hun puttede i Postkassen. Hun havde bedt Plejemoderen at skrive inarest og jætte poste restante uden paa Brevet, da hun ved en Ytring af sin Moder havde faaet en ubestemt Mistanke om, at Brevene var blevne opfangede. Karen modtog da nogle faa Dage efter et langt og hjærtligt Brev fra Ellen Thomsen, hvori denne gav hende fuldtommen Ret i, at hun hverken kunde eller burde indlade sig paa dette Uegt:skab, som Forældrene, der ikke havde gjort ret meget for hende — Faderen slet intet, — umuligt kunde være berettigede til at tvinge hende ind i. Hun gav hende ogsaa den Trost, at Hans ingenlunde havde glemte hende, det vidste hun sikkert; men Brevene kunde jo maaske være gaaede fejl.

Karen havde, mens hun ventede paa Svar fra Ellen Thomsen, ikke kunnet undgaa et Møde med den Bejler, der af Forældrene var bestemt til hendes Brudgom. Da de blev ene sammen, benyttede Karen Lejligheden til at sige ham, at hun allerede var forlovet, og hun paakaldte hans Ueresfølelse, der maatte forbyde ham at tvinge sig en Piges Haand, der ikke forstod at vurdere den Uere at vorde hans Husfru. Han tog dette meget let, næsten som en Spøg: „Barndomsdrømme, min smukke Mijs*) naar De bliver lidt bekendt med den virkelige Verden, bortdunster ilige Fantasier, — for Resten klæder denne Pathos Dem udmærket!“ Det var det Svar, han gav hende.

Der blev nu en Dag bestemt til et stort Aftenselskab, hvor Karens Forlovelse skulde deklareres. Karen tav, hun havde forjagt hvert Middel, hun vidste, nu maatte hun tie og finde sig i alt, hvis den Plan, hun havde lagt, skulde lykkes.

Natten før den Dag, da Forlovelsesgildet skulde finde Sted, skrev hun et hjærtligt Afstedsbrev til sin Moder, takkede hende for alt godt og bad hende om ikke at vrede, fordi hun nu forlod

* Kroken.

hende ; hun kunde ikke handle anderledes. Emilie skulde nok blive hende en kjærlig Datter og i rigt Maal erstatte hende det Savn, hun maaste vilde føle ved Karens Bortgang. Saa pakkede hun i sin Haandkuffert noget Linned, Stromper og andre nyttige Ting, forsynede sig med de Sparepenge, hun allerede i længere Tid havde samlet paa, og begav sig i den tidlige Morgenstund, da alle i Huset endnu sov, til Banegaarden, puttede Brevet til Moderen i Postkassen og løste Billet til Hamborg, hvorhen der netop skulde afgaa et Tog. Fra Hamborg rejste hun uden Ophold videre til den Station i Nordflesvig, der var nærmest ved hendes Hjem."

Vi maa dog nu komme hende i Forkjøbet og se til, hvad der imidlertid havde tilbraget sig der.

Da Brevene fra Karen udebleve, blev Hans urolig og tænkte, nu burde han je at faa Karen hjem, hvis hun ikke skulde blive stilt fra ham og dem alle ; men ja maatte han jo je at faa et Hjem, som han kunde byde hende ; da havde Moderen lovet, hun ikke vilde lægge nogen Hindring i Vejen for dem.

Hans fandt da ogsaa snart en lille Gaard, som han ihntes om ; den vilde han foreløbig forpagte, ja kunde de gifte sig og ja endda je, om de senere skulde købe enten den eller en anden Ejendom. Hans rejste derfor hjem for at tale med sin Fætter om Sagen, thi uden hans Samtykke kunde han jo ikke begynde paa slikt.

Faderen var dog ikke tilfreds med denne Plan : „Du skal saamænd ikke lægge Planer for at faa Karen hjem,“ sagde han, „Du kan jo da forstaa, naar hendes Breve udeblive, maa det have en Grund. Hun er nok altfor fin for Dig nu og kan maaste gjøre et meget bedre Parti.“

Hans var dog sikker paa, at Karen var ham tro ; men Forældrene lagde maaste Vaand paa hende og forbød hende at strive.

„Sniksnak, hun skulde nok finde paa at faa skrevet, hvis hun vilde. Nej, jeg vil foreslaa Dig noget bedre ! Der er nu Olgaard Nissen, hun kan faa en klækkelig Sum Penge hjemmefra. Fri Du til hende, saa kan hendes Fader og jeg rejse hen og se paa Gaarden, og staar den os an, kan vi købe den til Eder, det er bedre !“

Det ihntes Hans dog ikke om ; men om Eftermiddagen kom Nissen kjørende med Kone og Datter for at bejoge dem. Fædrene

havde aabenbart allerede gjort en Aftale med hinanden, og man bad nu Oftergaard og Hans blive alene med en Bemærkning om, at de skulde je til at blive enige. De to følte sig i Begyndelsen lidt forlegne, men Oftergaard tog snart Mod til sig og spurgte Hans, om han nylig havde havt Brev fra Karen.

„Nej, desværre!“ sagde Hans, „men hun er mig nok tro, jeg tænker, hun kommer snart hjem.“

Det glæder mig meget at høre, nu tør jeg betro dig, at jeg er forlovet med Kristian Thomsen, og nu maa vi hjælpe hinanden at forpurre de Gamles Planer.“

„Ja, det vil vi, her har Du min Haand derpaa!“ svarede Hans.

„Kan Du ikke gaa over til Thomsens og tale med Kristian? Han maa hjælpe os, jeg tror ogsaa, Ellen har faaet Brev fra Karen.“

„Ja, jeg vil gaa derhen endnu i Aften.“

I Følge denne Samtale gik saa Hans om Aftenen til Aakjær. Da han kom i Nærheden af Byen, saa han en elegant klædt ung Dame komme rast hen ad Vejen fra Stationen, og da han kom nærmere, gjenkjendte han Karen.

„Er det virkelig Dig Karen!“ udbød han i jaund Hentyt-

Kælle, „de har vel gjort Dig det for broget. Nu kommer Du vel hjem for aldrig at forlade os mere?“

„Jeg haaber det!“ sagde Karen.

De lejrede sig i Græsjet i Lø af en Buxt, og da nu Karen lænede sig til sin Fæstemand, og han sluttede hende i sin Favn, kom der en Fred og Tryghed i hendes Sjæl, som hun længe havde savnet. Den jævne jyste Bige, der var bleven tvungen ind i den tykke højere Dannelselse og det højtpristede Formvæsen, jublede nu af Fryd ved at være bleven udfriset derfra, ligesom hele Nordflævig en Gang vil juble, naar det en Gang igjen faar Lov at tilhøre Danmark. Da vil det aande let og frit, som Karen nu gjorde det i sin Fæstemands Arm.

De havde meget at fortælle hinanden, og det blev først sent paa Aftenen, at de kom til Thomsens. Her blev der jublende Glæde, da Hans og Karen kom med hinanden, og næste Dag kjorte Thomsen med dem over til Hans' Fader. Han vilde nu straks den følgende Dag have Faderen med til Danmark for at se paa den Gaard, han havde tænkt paa at forpagte; men Faderen, hvis udelte Beundring Karen havde erhvervet sig ved sin Trojfab og Karakterfasthed, mente, nu havde det ikke saa stor Hast. Da Karen var kommen hjem, skulde de nok kunne værne om hende nu; hun var jo over 21 Aar og derfor myndig efter prøjsist Lov. Det blev da bestemt, at hun foreløbig skulde blive hos Thomsens og syse med sit Udstyr; det kunde give hende Arbejde nok for det første, da alt efter nordflævigst Skik skulde være hjemmelavet, selvspundet, selvvævet og selvtilvirket paa forskjellig Maade.

Karens Forældre lod hende for Resten have No til at gjøre, som hun vilde. Efter den Opjagt, Karens pludselige Afrejse vakte, havde Bejleren trukket sig tilbage, han havde ogsaa paa en eller anden Maade faaet at vide, at Karen ikke var Cleavelands Datter og altsaa heller ikke ejede den store Formue, han havde ventet, og dette havde kjølnet hans Iver i en betydelig Grad.

Paa denne Tid udbrød Krigen med Frankrig, og Oberst B. fik andet at tænke paa end sin Datters Forlovelse. Han faldt allerede i Slaget ved Wörth, og nu var Karens Moder anden Gang Enke. Da Karen læste sin Faders Navn i Listen over de Faldne, skrev hun et kjærligt og deltagende Brev til sin Moder, og hun havde den Glæde at modtage et venligt Svar af hende, ja hun sendte endog en stor Sum Penge til Karens Udstyr.

En Del af denne Sum anvendte Karen til at kjøbe et Piano, der meget forøgede Hyggen i hendes Hjem.

Saalænge den franke Krig varede, vilde de unge Folk ikke giftes men forjt je, hvad Tiden vilde bringe; men da siden en Kommission traadte jammen i Nabentraa for at ordne Optanternes Forhold, fik Hans Lov til at være hjemme.

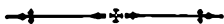
Nu byggede Hans' Fader sig et Aftægtshus og afstod Gaarden til Hans, der nu giftede sig med Karen.

Samme Sommer havde Karen den Glæde at faa et Bøjog af sin Moder og Halvsøster i hendes eget Hjem.

Som Karen havde forudjet, blev Emilie hendes Moder en god Datter. Det ved Karens Indflydelse halvt vakte Landsliv, der nær var bleven koalt ved hendes Giftermaal med Oberst B., vaagnede nu igjen med mere Alvor og Styrke under Samlivet med Emilie.

Hun kjøbte et jmuft lille Landsted ved Rhinen, hvor hun nød Landlivets Glæder i fulde Drag og jammen med Emilie dyrkede Musik og oplivedes ved god Læsning, idet hun tillige fandt Tilfredsstillelse i efter Evne at lette Fattigdommens Byrder for Omegnens Fattige.

Kristian Thomsen giftede sig med Olgaard, der nu uden videre Vanskelighed opnaade sin Faders Samtykke. Hun blev Ellen Thomsen en hjærlig Svigerdatter, og de vel ligholdt en jævnlig Omgang med Hans og Karen, der følte sig dobbelt lykkelige ved nu at tilhøre hinanden, fordi Fortidens Længsel og Gjenbørdigheder havde styrket og rensset deres Kjærlighed.

Strøtanke.

Lig de herlige Blomsterstammer, der tjene den Rod, som frembringer dem, til Hæder og Bevarelse, vær Du dine Forældres Fryd og Støtte. Efterlign ikke hine golde Vandstuds, der drage Kraften fra den Rod, der har ernæret dem, og volde dens Død ved at henviisne.

— Den Møje og det Bøjvær, Forældre har udstaet med Børnet, kan ikke gjengjældes i hundrede Aar.

En Fælvejerbondedegaards Historie gjennem 3 Aarhundreder.

Af Jørgen Iversen, Svejrup.

det Herrens Aar 1505, paa Søndagen for de 12 Apostler, fremstod paa Fælsted Kirkegaard den velagtede, bestedne Bondemand Thomas Jensen fra Fælsted og spurgte den der forjamlende Menighed, om det var nogen af dem bitterligt, at den Særmark, som kaldes Ur og er beliggende i Byvangen Stensvang, tilhører ham og har tilhørt hans Forfædre? Da svarede ham Bønder og Hæstere endrægtelig, at de ikke vidste eller af deres Forældre havde hørt andet, end at samme Særmark havde været brugt af ham og hans Forgængere i 100 Aar. Paa dette Svar tog Th. Jensen et Sognsvidne af 8 navngivne Mænd af Sognet, som desuden u underskrevs og bejgledes af Sognets — maaske jidste — katholske Præst Klavs Tagejen.

Efter dette ejede Thomas Jensen Særmarken i en Del Aar; men hans Ejendomsret har næppe været uangribelig og er ogsaa bleven angrebet, thi i 1524 har han ved Tylotered paa Lundtoft Hervedsthing tilsvoret sig sin fulde Ejendomsret til Ur baade i dens Længde og Brede, samt faaet Thingsvidne og Lagahævd derpaa, saa som Landretten forlanger. Thomas Jensen gif til sine Fædre omkring ved Aar 1531, og en Slægtning af ham ved Navn Lorens Døesen fra Høstrup arvede baade hans Gaard og Særmark men solgte allerede begge Dele i 1532 til en anden Slægtning, Anders Smith. Samme Anders Smith, der blev Sandmand i Fælsted Sogn, har vel ejet Særmarken i Fred i en Del Aar; dens Grænser var afmærkede med Sten med Kul og Flint under, og ved Indgangsledet var Stolperne mærkede med Amtmandens Brændemærke. Trods alt dette gjorde saavel Naboerne som Greverne Frantz og Gregor v. Ahlefeldt til Søgaard senere Fordring paa og Indgreb i Særmarken.

Anders Smith maatte atter tage Retten til Hjælp; han var uforknytt nok til at lade jaavel Naboerne som de jogaardiske Greveres Folk indstævne for Ran og Vold, fordi de havde brudt Markfreden i Ur. Paa Lundtoft Herredsting i 1548 blev Naboernes Indgreb simpelthen tilbageviste; men de jogaardiske Grever var værre at komme tilrette med. Amtmanden fra Tønder maatte tilkaldes og efter lange Forhandlinger og Bevisførelser faldt Landsherrens Dom 1550 jaaledes, at N. Smith rolig skulde beholde Særmarken Ur, hvorimod Greverne skulde beholde et Stykke Eng i Ravsted, som Amtmanden paa Fyrstens Vegne havde gjort dem stridigt. — Der er her kommen det ejendommelige junckke Forhold frem, at omendstjont Smith var Selvejerboide — rigtignok under Kronen, — at Landsherren Hertug Hans d. 16. i Haderslev har ofret Noget af, hvad han mente var Sit, for at holde Bonden ved sin Ret.

Man skulde synes, at hermed maatte Spørgsmaalet om Ejendomsretten til Ur være afgjort for bestandigt, men allerede paa Dionysiae Dag 1567 maatte de gamle Dokumenter og Beviser frem paany. Rilderne tier om, hvem det var, som denne Gang hippede Strid. Saa gif Tiden. Imedens fandt Naboerne ud, at naar Voret om Efteraaret var opgivet, og Aaegget græsede overalt, saa burde Særmarken ikke undtages fra denne Eftergræsning. Omjæder blev Anders Smiths Son og Efterfølger ogsaa kjed af dette — N. Smith selv nævnes ikke efter 1580 — og skaffede Allehelgens Dag 1590 Herredsfoged Peter Thaysens Dom for, at han — Jes Anderssen — var ensberettiget baade til Aul og Eftergrode i Ur.

Ved Aarhundredets Slutning er Gaard og Særmark gaaet over til Jes Anderssens Svigerson Peder Trueljen. Samtidig forsøgte Naboerne det igjen med Voredgræsningen i Ur. Det har vistnok været mangelfuld Indhegning, der har forvoldt denne sidste Strid; men P. Trueljen var ikke tilbøjelig til at slaa af paa den saa tungt erhvervede og saa tidt hævdede uindskrænkede Ejendomsret. Han gif til Herredstinget Allehelgensdag 1602 og fik uider mange Indsigelser fra Naboernes Side den derværende Herredsfoged Peter Bennitzs Dom for, at han var Enejer af Aul og Eftergrode i Ur, jaaledes, at samtlige ældre Domme i højeste Grad befæstedes og bekræstedes paa den Maade, at P. Trueljen maatte

indhegne og indgrave Særmarken jaa meget, han vilde, men selv holde Hegnet.

Hermed horer Retstrættten om Ur op i omtrent 2 Aarhundreder. Befolkningen fik juart andet at tage vare paa. I 1627 eller 28 maa P. Truelshen og hans Hustru være doede begge; thi ved den almindelige Udplyndring af Fjeldsteds Sogn af de kejserlige Tropper er P. Truelshens Born blevne berovede for en Værdi af 234 Mark Lybsk. Smidlertid stred Familien sig dog igjennem og blev ved Gaarden, Son efter Fader, endnu 3 Slægtled ud. En Son af P. Truelshen — Jes Peterjen — var Sognefoged i Fjeldsted omkring ved Midten af Syttende Aarhundrede. Efter ham fulgte Sonnen Peter Jesjen (f. 1631, d. 1685) og Sonnejonnem Jes Peterjen (f. 1664, d. 1745) som Gjere af Gaarden og Efterfølgere i Sognefogedembedet, helt indtil 1744.

I Modsjættning til det Trettende blev det Syttende Aarhundrede en forfærdelig tung Tid for Befolkningen her. Krigene kom fra 1628 af som Haglbyger, den ene efter den anden, over Folk og Land. Deres Følger: Udplyndring, Brænden og tunge Skatter tog i en Fart Resterne af Befolkningens gjennem lange Tider opsparede Velstand bort som Dug for Sol.

Paa den Gaard, her er Tale om, bjergede man sig igjennem ved at hugge i Skoven og sælge Træet. Det var forbausende smaa Summer, der kom ind ved Salget, men de hjalp dog til at bjerge Tilværelsen til bedre Tider. Fjeldsted Kommunes Skove strakte sig den Gang helt ned til Nabeuraa Fjord og var udskiftede allerede før 1640. Det er rimeligt, at Naboerne har gjort ligesaa og da, foruden Storsvildt, baade Faar og Kvæg havde Tilhold i Skoven til henimod Jul, jaa fremkom, navnlig paa Vindjiden, efterhaanden store aabne Grøninger, der ogsaa solgtes bort til Nybyggere. Saaledes opstod før Midten af Aarhundredet, Begyndelsen til Afbyggerkommunen Fjeldstedskov.

Endnu jaa jent som i 1688 maatte Kirken kræve 8 Mars resterende Afgifter baade af Herremænd og Bønder i Sognet.

Den anden Jes Peterjens Søner søgte bort fra Gaarden andetsteds hen — en Peder Jesjen blev gift til Fjeldsbæk Mølle og en Flok Døttre blev gifte vidt omkring, kun den yngste, Anne Marie, der giftedes med en Gaardmandsøn Anders Thajsen fra Rinkenæs, blev Gjer af Gaarden 1744.

I det Trettende Aarhundrede gif Sogaards Greber over

Stallet og gjorde Indgreb i Bondens Mark — efter hans Mening — med Vold og Maa. I 1724 gif Ahlefeldternes Ejendomme her fallit. Da de senere hen blev udparcellerede, gif Anders Smiths Efterkommere over Maa og kjøbte 30 Tdr. Land af Sogaard, som grænsede ind til den gamle Særmærk. Det blev Bonden, som beholdt Pladjen i Længden.

Da Fjeldsteds Kommune i Slutningen af Attende Aarhundrede blev udstiftet, fik Gaarden sin Jordlod udlagt i en samlet Strækning fra Høstoftens ned til Særmærken. Men ikke saasnart begyndte den daværende Gjer at renje Særmærkens forlængst udtraadte Hegn, for Maboer, der ejede Bjærgskovs Enge, modte med en Stræving, da ogsaa de troede at have Rettigheder der.

Efter et Par Aarhundreders Hvile var den 300 Aar gamle Strid om Ur endnu ikke ude af Sagaen.

For — vi vil haabe — sidste Gang maatte Herredsfogden for Lundtoft Herred tage sig af Sagen. De ældgamle Pergamenter maatte endnu en Gang frem i Lyset. Dommen lød paa, at siden Særmærken Ur fra Arriildstid havde været en Særmærk til Peder Thaysens Gaard i Fjeldsted, saa saar det ogsaa for Fremtiden derved at forblive.

To Slægtled med Familienavnet Thaysen ejede Gaarden indtil Begyndelsen af dette Aarhundrede; saa gif den, for tredje Gang, over til en Sviger søn. Nu er den i Familien Iversens Eje.

Vil man nu spørge om Grunden til, at Ejendomsretten til den 12—15 Tdr. Land store Særmærk saaledes gjennem Aarhundreder bestandig paaany kunde angribes, saa maa denne vel nærmest søges i S æ r e j e t paa en Tid, hvor Forberne forsaavidt var fælles, som et Bol i en Kommune kun svarede til en bestemt Brøddel af dennes Landomraade, men for Resten var underkastet Kommunens fælles Driftsplan. Dette — at have noget for sig selv — maa i hin Fællesskabets Tid have fristet baade til Misundelse og Indgreb.

Mine Forældres Oplevelser i Krigen 1864.

Af Jørgen Hansen, Dybbølmark.

(5)
Min Fader fortæller: „Den 7 Februar 1864 om Morgenen kom vor Nabo ned til os og bad os om, at vi vilde se at komme bort fra vort Hjem, da den danske Armé var i fuld Retirade fra Dannevirke, en hel Del af Fortroppen var allerede kommen og Chausjéen var fuld af alle Vaabenarter.

Min Broder fra Nørremølle havde allerede Dagen i Forvejen sendt en Del Vaguer for at hente vort Løj over til sig og med Bud om, at vi med hele Familien skulde komme snarest mulig. Vi havde nemlig 9 Børn, hvoraf ingen var konfirmeret. Min Kone med alle Børnene hjorte vor Karl saa afsted med i et stærkt Snevejr, jeg kom bagefter med to Blage. De andre Kreaturer hentede vi Dagen efter, undtagen Svinene, Faarene og alt Fjerkræet samt Bierne. Ungsvinene fik en Nabo hjerget til Als; en Grijsø havde jeg flere Gange et Stykke paa Vejen, men den løb stedse tilbage igjen; saa maatte jeg opgive den. Med jamme So var der igjen et Efterspil: Nogle Artillerister havde faaet den til Sønderborg, hvor de fulgte den til en Mand, der senere, da Byen blev bombarderet maatte flygte og tog Soen med ud paa Als. Til jamme Tid var der bleven et Svin stjaalet fra en Bager, og da Manden med min So ikke kunde give anden Forklaring, end at han havde kjøbt den af nogle Soldater, blev han arresteret og sad ikke saa kort Tid i Arrest, og Soen maatte han næsten give bort, da han ikke selv havde noget at holde den paa. Faarene, Fjerkræet samt Bierne havde Soldater og Marktetenterne at gjøre sig til gode med.

Jeg kom da med hele Familien til Nørremølle, hvor min Broder havde staaet os en Plads ved en Nabo, en gammel Enkemand, som ikke kunde tale tydt og i det hele var bange for Militæret, saa at han overlod det Hele til os, min Kone og mig. Kreaturerne fik vi fordelte omkring ved Bønderne. Da vi var kommen lidt i No, fik vi ogsaa snart Indkvartering af Prosjjerne, som stedse nærmede sig Stanserne mere og mere. Med Indkvarteringen gik det

nogenlunde. Da de saa, at vi gjorde for dem, hvad vi kunde, var de i hele taget slinke og ordentlige paa saa Undtagelser nær,

Den første store Indkvartering, vi fik, bestod af 4 Officerer nogle Underofficerer og en Del Menige. Da de vare komne i Orden, bad de mig en Aften, om jeg vilde komme ind til dem, da de gjerne vilde vide Folkestemningen her. Jeg undskyldte mig med, at jeg ikke saa godt kunde tale tykt, og jeg kunde derved let komme til at tale for frit ud og saaledes forvolde mig Ulejligheder. Men det hjalp mig ikke, de blev ved at holde paa; jeg maatte tale, saa frit jeg vilde. De spurgte mig saa, om vi var tilfredse med den danske Regering, og om vi vare saa haardt besatte, hvilket Sidste jeg benægtede. Vi havde stedse levet saa roligt og tilfredse under det danske Herredømme, og hvad Skatterne angik, da kunde jeg vise dem min Skattebog, hvoraf De kunde se, hvor svært vi vare besatte, og hvor stor Gaarden var. Da de saa Skattebogen, maatte de tilstaa, at de vare langt haardere besatte hos dem, og Kapitejnen jagde da: „Det er ikke den første Udtalelse i den Retning, vi har faaet, og jeg maa derfor tilstaa, at vi er blevne bedragne, vi har derfor kun vor militær Ære at kæmpe for.“

En Gang, det var Baabensstilstand, havde Majoren for den Afdeling, som saa i Kvarter hos os, alle Bønderne samlede i Skolen og prædikede for Dem, at nu maatte de være gode ved deres Indkvartering, saa længe Baabensstilstanden varede, da de havde gjort saa meget for os. Da der ingen Bønder tog til Gjemme imod ham, syntes jeg, at det dog ikke var i sin Orden at tie helt stille, hvorfor jeg stod op og tog Bøndernes Parti, uagtet jeg kun var en Stedfortræder. Jeg sagde: „at i det hele, saa vidt mig var bekendt, havde Indkvarteringen vist ikke beklaget sig over Kvartererne, og de vilde vist ogsaa i Fremtiden blive behandlet ligesaa godt. I det mindste havde de, vi havde i Kvarter, saa vidt jeg kunde skønne, været godt tilfredse. — Denne Udtalelse maa jo have forekommet Majoren lidt for fri; thi nogle Dage derefter kom en Underofficer til mig og bad mig om at følge med ham til Majoren om Eftermiddagen; han vilde tale med mig. Jeg sagde straks ja; Han fortalte mig da, at han havde haft Arrestordre til mig, noget som han dog nodig vilde gjøre Brug af. Han havde da faaet det saaledes ordnet, at naar jeg vilde gaa med til Majorens Kvarter, saa kunde han høre, hvorledes min Mening var med de Udtalelser, jeg havde fremjat. Jeg spurgte Underofficeren,

hvad jeg havde forbrudt mig med. Han svarede: „De har vist udtalt Dem for frit paa den Forjamling i Skolen, og hvis De kommer i Forhør hos Majoren, da maa De ikke sige ham noget imod, thi om Eftermiddagen er han gjerne beruset og taaler da ingen Modsigelser; og jeg vilde dog nodig fore Dem som Arrestant til Flensborg! „Jeg lovede da ogsaa, at saa længe han blev ved Sandheden, skulde jeg ikke sige ham imod, men usandfærdige Vestfyldninger vil jeg ikke taale; dertil kjender han mig vistnok ogsaa for godt. Altsaa kom jeg til Majoren, som straks kom ud i Gaarden til mig og begyndte sit Forhør. Det varede ikke længe, før han ordrede 2 Mand til at bringe mig i Vagten, der var i en Nabs Karlekammer. Da jeg kom derind, saa Vagtmandskabet paa mig, og jeg paa dem; det var nemlig alle af vor Indkvartering, og siden spurgte de mig, hvad jeg vilde; „Jeg er Arrestant“ sagde jeg og maatte saa forklare dem, hvad der var i Vejen. „Ach, sie versluchter Kerl!“ sagde de. Jeg sad der i Vagten en Times Tid. Endelig blev jeg kaldt ud i Gaarden. Jeg saa da, at Sognefogden var kommen, Majoren havde sendt Bud efter ham og vist ogsaa talt med et Par Løjtnanter af vor Indkvartering, som var paa Vagten; thi da jeg kom ud, havde Biben faaet en anden Lhd. De roste mig og loftede mig næsten op til Skjerne og sagde: „Det er Skade, at vi ikke har kjendt hinanden før, saa havde vi altid været de bedste Venner! Sognefogden fik derimod en Frettejættelse. Han gav nu sine Soldater Lov til at grave Folks Kartofler op, uden at det hjalp, at de klagede derover til ham. Jeg derimod kunde gaa rolig hjem til min Familie.

Da Fjendtlighederne igjen begyndte, havde jeg Forretninger at bejærge i Broager. Det var en Dag, da der blev skudt stærkt fra begge Sider med Kanoner. Da jeg gik hjemme fra, vilde jeg se, hvor langt jeg kunde naa ned i Dybbøl. Men da jeg kom til Dybbøllund, var Vejen, saa langt jeg kunde se, overjagt med Geværer i Pyramider men ikke en Mand hos dem. De var nemlig alle i Arbejde med at aabne Lovgravene. Jeg tænkte da: Det er nok ikke raadeligt at følge den Vej længere men gik derfor en anden vej om Byen. Da jeg kom Byen nær, gik jeg over Marken henimod de vestlige Gaarde, hvoraf en var min Svogers. Der gik jeg ind og blev straks omringet af Indkvarteringen, som spurgte mig, om jeg var Værten, og om jeg nu kom hjem. Jeg sagde: „Vel er jeg fra Dybbøl, men min Gaard ligger nær op til Skanjerne.“

Jeg gik da tilbage igjen efter Kirken til, men det var mig paa-faldende, at paa de fleste Huse var Monningen fuld af Soldater. Da jeg gik fra Broager, saa jeg nok, at de skød fra Broagerland ind imod Skanjerne og igjen fra Skanjerne til Broagerland, men denne Skyden kunde de slet ikke se derfra. Det faldt mig dog ikke ind, at de kunde skyde andre Steder. Da jeg kom til Kirken, kom der en Del højere Officerer ridende og spurgte mig, hvem jeg var. Jeg fortalte dem da, at jeg var fra Dybbøl og vilde se, om jeg snart kunde komme hjem. De sagde: „Her maa ingen komme, uden de har Pas fra Prins Karl paa Graasten.“ De ved saa videre, og jeg gik til den nordlige Side af Kirkegaardsmuren, som ogsaa laa fuld af Soldater. Jeg horte ogsaa en Jagde: „Dette Skud var godt rettet, (gezielt) men jeg tænkte slet ikke paa, at der fare for Skud paa denne Vej.“ Jeg spurgte dem da, om jeg kunde gaa denne Vej efter Rugebøl til Øster Sotterup. Ja, det kunde jeg da godt! Jeg spurgte videre, om jeg dog ikke kom i Berørelse med deres Forposter; men der var intet i Vejen. Jeg gik saa, men da jeg kom lidt bort, horte jeg en sige: „Det var ellers ikke ret, vi lod ham gaa; han kunde gjerne blive skudt.“ Det vakte endnu ingen Mis-tanke i mig, men da jeg kom ned ad Kirkebakken, hvor Vejen slaar en Bugt, saa jeg, at hele Vejen var overstænket med Dyd; der var nemlig paa den anden Side af Hegnet en Eng med et Vand-hul lige ved Hegnet. Da blev jeg først opmærksom paa, at jeg vist befandt mig i deres Skudlinie, tillige blev jeg vaer, at Prøjsjerne havde en Skanse Vesten for Vejen. I samme Øjeblik kom der et Skud; en Granat sprang lige over Hovedet paa mig, et Stykke slog ned i Vandhullet lige ved mig og overprøvede mig jaaledes med Dyd, at jeg næsten opgav Fatningen; men saa løb jeg alt, hvad jeg kunde efter Rugebøl til. I min Fl kunde jeg dog høre Sol-daterne le oppe ved Kirken. Da jeg kom til Rugebøl, var det der lige saa fuldt af Militær, som ogsaa saa Skydniingen paa. De sagde; „De er nok ikke bange?“ „Nu er jeg det ikke, men for lidt siden var det ikke saa frit.“ Saa passerede der mig dog intet mere paa den øvrige Tur. Da jeg kom til Sotterup, stod en god Ven af mig udenfor sit Hus. Han spurgte: „Hvor kommer Du fra, efter som Du ser ud. Jeg fortalte ham da mit Eventyr. Han sagde: „Kom Du med inden for og saa en Hjærtstyrkning, det kan Du trænge til!“

Da Skanjerne vare tagne, og vi kunde komme Hjem og se

den Odelæggelse, der var sket, var Gaarden og Marken næsten ikke til at kjende.

Den ene Granatkule var ved den anden, ellers var hele Marken overgrabet med Paralleler og Lobegrave fra den ene Parallel til den anden, samt ogsaa med Skyttegrave og Jorpostgrave, ja det saa frygtelig ud. Huset var jævnet med Jorden, og hvad deraf havde kunnet bruges til Barakker, bortført, Resten brændt. Beboelshuset og en stor Kornlade var kun bygget et Par Aar før Krigen, hvorfor Loft, Gulv, Vinduer, Døre og Porte var helt nye og derfor godt brugbart Materiale til Barakkerne. Saaledes havde jeg ogsaa kjøbt 20 Tylot Brædder, lige før Krigen udbrød. Dem fik jeg ikke med, da vi flygtede, derimod fik jeg dem ind i Smedien neden for Mollen. Jeg vilde, hvis Krigen ikke var kommen, have bygget en Stald. Da jeg kom over et Par Dage, efter at Stanserne var tagne, var mine Brædder i god Behold, blot var der sprungen en Granat i Smedien, som havde odelagt et Par Stykker af dem. Jeg blev glad, da jeg havde dem at begynde med, men, o ve! nogle Dage efter var alle mine Brædder borte. I Forstuingen troede jeg, at Militæret havde taget dem til Barakker, men saa fandt jeg dem i en Marketers Barakker, hvor nu Monumentet staar. Jeg henvendte mig til min Øvrighed, Herredsfoged Fischer i Broager. Han undskyldte sig med, at det var Militærjager; det havde han ingen Magt over; jeg skulde henvende mig til en Officer.

Jeg gik da til en General, som laa i Sotterup Præstegaard. Han lovede godt, men det blev det samme, som det var. Jeg fik ingen af mine Brædder. Senere talte jeg med Amtmand Helgen, men han gav mig den samme Trost, som Herredsfogden.

Nævnte Marketer havde ogsaa en Hest, som han lod græsse, hvor den vilde. En Dag havde min Kone Lyst til at se, hvorledes det saa ud i vort Hjem. Min Broder og Kone tog ogsaa med. Da vi kom paa Chausjéen ved Bomhuset, gik Hesten og græssede i min Klovermark, slæbende et langt Tøj efter sig. Jeg kunde ikke godt taale at se den gaa der, tilmed da jeg vidste, det var Marketers. Jeg bad min Broder om at tage Tommen og gik over og greb Hesten, som jeg trak ned imod, hvor Huset havde staaet. Men inden jeg saa mig om, kom der en Soldat og raabte: „Das ist mein Pferd!“ „Kan gjerne være,“ svarede jeg, „men jeg har nu engang optaget den i min Mark,

og jeg vil indlevere den til min Øvrighed i Broager, ja kunde han gjøre sin Ejendomsret gjældende der, og ja fik han ogjaa nok sin Hest igjen." Han blev ved at følge, og jeg trak af med Hesten, men inden jeg vidste af det, tog han en Kniv op af Lommen og skar Tøjret af ved Hovedet paa den, greb den og trak bort; det øvrige Stykke Reb beholdt jeg.

Da jeg og mine Karle nogen Tid efter kom for at hofte Kløver, gif Hesten der igjen. Jeg bad da en af mine Karle om at trække den et Stykke ud ad Chauzéén, give den et godt Slag af en Stok og saa lade den løbe. En Times Tid efter kom Marktenderen og spurgte om sin Hest, men her var ingen Hest, sagde jeg. Samme Marktender havde fundet en Stovle, hvori der sad et affkudt Ben, som han foreviste for sine Gæster mod Betaling til hvem der vilde je det. Men tilsidst lugtede det ja forstrækkeligt, at han ikke kunde opbevare det længere. Han begreb det i Skjællet mellem min og min Nabos Mark, jatte et Træfors derpaa, hvorpaa han skrev: „En ubekjendt Officers Grav“.

Nogle Dage derefter kom Marktenderen dog bort tillige med flere andre Volds mænd, da de ikke kunde drive deres Uvæsen længere, og Befolkningen begyndte mer og mere at forlange Lovens Bestyttelse.

*

*

Dette var saa nogle Træk* af min Faders Oplevelser og Bedrifter i 64, og det vil kunne tjene til at vise, at Folk har oplevet en Del her inde ved Dybbøl, hvor Dansken har kæmpet tappert for at værne Fædrelandet men maatte vige for Overmagten.

Oldemo'ers Hovedtøj.

Af M. Michelsen, stud. med., af Kølstrup.

Illustration af f. Jørgensen.

Ude paa Landet i Nordflæsbvig vil man endnu den Dag i Dag hist og her kunne træffe at se en gammel Rone, klædt paa sædvanlig bondevis, men med en Hovedbedækning, der ved sit egen-

dømmelige Udseende jængsler Opmærksomheden og vækker Spørgelysten. Thi medens ellers overalt det landlige Kvindesjøn kappes med sine Søstre i Byen i at fremvise de mest forskjelligartede Hætteformer — Søstre af en yderst lunefuldt Mode og en mere eller mindre udviklet Skjønhedsjands —, er der over disse Gamles Hovedpynt tværtimod noget saa ensartet og afsluttet, at man uvilkaarlig føler, de maa en Gang have haft Tid til at vinde Indpas og Anerkjendelse hos Folket, Tid til at antage et bestemt Udseende, der var gjældende for alle, indtil nye Kunstnere i Sæd og Skik brød frem og bragte dem til at vige. Saaledes forholder det sig da ogsaa. Vi har i disse gammeldags Hovedbæklædninger Resterne af den sidste ilesvigste Folkedragt for Dje. Her som overalt i Danmark (F. C. Lund: Danske Nationaldragter.) har Hovedtøjet — jaaledes kaldes det — holdt sig, omend nu kun hos ganske enkelte, medens den tilsvarende Klædedragt forlængst er gaaet af Brug og forsvunden. Men det vil ikke vare længe, for det sidste Ansigt, der endnu indrammes af Hovedtøjets hvide Lin, har lukket sine Øjne i Dødens Blund, og Slesvigs gamle Folkedragt lever kun i Mindet og maaske hiit og her i et enkelt afbleget Familieportræt. Thi medens de øvrige samtidige danske Nationaldragter i sin Tid er samlede og unddragne Glemmelsen i F. C. Lunds store Værk: Danske Nationaldragter, der omfatter 31 Billeder i Kolorit fra Landets forskjellige Egne, er den Folkedragt, der da var almindelig paa det ilesvigste Fastland, bleven glemt, maaske overjet paa Grund af de jnykkerige og farveprægtige Klædninger paa Vesterhavsoerne og i Østenseldt Sogn ved Husum, der nærmest maatte henlede Samlernes Opmærksomhed paa sig. Langt over en Menneſkealder er nu henrunder, siden vor Folkedragt gik af Brug. Det vilde derfor være yderst vanskeligt, om ikke umuligt, at samle de Restes, der maaske er undgaaede Ødelæggelsen og Tidens Tand og ligger gjemte i Bing- og Dragkiste, til et troværdigt og anstueligt Hele. Her skal derfor kun Hovedtøjet nærmere beskrives, hvortil det nødvendige Materiale foreligger; selve Dragten vil kun blive berørt i flygtige Omrids efter Dplysninger, der tilfældig er faldne os i Hænde.

Vi aflægges da et Besøg hos en af de gamle Koner, der er bleven sin Ungdoms Hovedpynt tro, og beder hende om at give os de nødvendige Dplysninger og Forklaringer. Haalet er graaet

og Djet mat; hun har juart naacet de fire Sneje og kaldes alt længe kun Oldemo'er. Veredvillig efterkommer hun vort Onste.

Oldemo'ers Hovedtoij bestaar af tre forskjellige Dele, der kaldes „æ Holl“, „æ Hue“ og „æ Højklud“, hvoraf dog Huen kan mangle. Hollen, en Slags Hætte af jort jmaamonstret Silke eller Atlas, er sammenjat af en rund, vatteret Rakkepul, „æ Bvnd“, med en enkelt silke-perlebroderet Blomst paa Midten og af en haandbred „Kant“, der er fasthjet til Bvndens forreste Rand og ikke udjmykter. Den slutter tæt om det ofte tæt afklippede Haar, dækker Baghovedet til op over Tsjen og fastes under Hagen ved smalle Lærredsbvnd, der dog skjules af de brede mørkebrune eller røde Silkehagebvnd og den store Hagesløjfe. I Raffen findes en lignende Sløjfe fastgjort til Bvndens bageste Rand af samme Stof og Farve som Hagebvnd og Hagesløjfe. Lidt foran Tsjen, til Halvdelen skjult under Hollen, drager Huen sig ned til begge Sider af Hovedet. Den bestaar af en jmal, fin Lærredstrimmel, paa begge Ender bejat med brede, krusede Kniplinger, der ved Drene træder frem under Hagebvndene og staar stivt ud til Siderne. Som oftest er dog Huens forreste Kant pyntet med en jmal Kniplingsstrib, der indrammer Ansigtet lige over Haargrænjen. Huen bæres ikke af alle men hører dog til det fuldstændige Hovedtoij. Den ligger enten løs om Hovedet, fastholdt ved det Trnt, Hagebvndene og Hollens Kant udover, til hvis indvendige Side den ogsaa kan være fasthjet, eller bindes ligesom Hollen ved jmalle Bvnd under Hagen. Over Huen og Hollen hvælver „æ Højklud“ sig af haandbrede, fine, hvide, tætte Kniplinger med en jmal monstret Strib foran, der er ombøjet nedester og ved Hjælp af en varm Kniv kruset i Kanten i ganske jmaabitte Læg. Det staar temmelig langt frem over Bvnden, hæftes med en Knappenaal til Hollen og bindes ved smalle Bvnd i Raffen under Sløjfen.

Saaledes jter Oldemo'ers Hovedpynt ud i vore Dage. Hollens forte Silke med den enlige Blomst, Sløjfernes mørke, dæmpede Farver og de tæppe Kniplinger giver hende et ærbørdigt Udseende, der ret passer til det aldrende Ansigt uden at have noget trist eller klosterligt ved sig, som j. Eks. de barmhjærtige Søstres bekyndte Hovedhjet, om hvilket Hovedtoijet vel nærmest minder.

Men beder vi nu Oldemo'er fortælle lidt om, hvordan det Hovedtoij jaa ud, hun bar som Pige og ung Kone, da bliver Billedet ganske anderledes lyst og farverigt. Hollen bestod hos

de unge Piger og Koner af højrød, violet eller lysegrøn Silke og var udflyet med mange farvede Blomster, Roser og Forglemmigejer, sammenfat til smaa Buketter eller spredte rundt omkring i Silkemønstræs Slyguinger. Enkelte Steder, som paa Als, var Nakkepullen udflyet med smaa, Guldblader „Flitter“ i alle mulige Figurer, og ved jærdedes festlige Lejligheder bares Høller af Guld- og Solbrokade. Sløjferne og Hagebaandene var ligeledes holdte i lyse og farte Farver, rødt og blaat, og om Hollens Kant løb en smal Silkebort af samme Farve som Sløjferne. Huen var væsentlig ens hos Unge og Gamle; ved den kom det jo nærmest kun an paa de krusede Drekniplinger. Men Højklædet var desto prægtigere. Fine maatte Kniplingerne være og helst ægte og mønstret fært og kunstigt, saa det har vist været vanskeligt nok for de ombaandrende Kniplingskræmmere at tilfredsstille de unge Pigers Fordringer med Hensyn til denne Vare. Om Panden ved Haargrænsen bares i enkelte Egne et saakaldt Stjærubaand, c: Paandebaand i Form af en smal sort Perlesnor med blaa og gule Stjærner i eller af et forskjelligfarvet Metalbaand, og lidt længere oppe laa sædvanlig en Halvkrans af falske Lokker, kunstigt slættede i Ringe og Kruseduller.

Alt et saadant Hovedtøj maatte indramme et smukt og smilende Pigeansigt paa en tiltalende og klædelig Maade, vil enhver, der en Gang har haft Lejlighed til at se det, kunne indrømme. Tilbels kan det ogsaa ses af Billedet paa Almanakkens Bagside, hvor den ene af de nyeste Piger bærer et altsist Hovedtøj, der rigtignok ikke er ganske korrekt. Desværre gjengiver hofstaaende Tegning, der fremstiller et Hovedtøj fra Feltsted Sogn i Sundevad, kun Formen ikke Hollens og Sløjfernes oplivende Farvespil.

Til denne Hovedpynt, der naturligvis kun bares saa fin om Søndagen og ved festlige Lejligheder, svarede oprindelig en Klædning af hjemmegjorte Tøjer, især Hvergarn eller, som det sædvanlig kaldtes, Tøffel, der hos mange var vævet med Tvist og stribet med Silke. Derhos bares Forklæder af fint, mørkt Hørgarn med ivævet rigt Silkemønster i alle mulige Kulører, hvoriblandt den gule dog var fremherskende (paa Als: Børbelsforklæder, c: Bøvels- eller vævede Forklæder), om Haljen et mangedobbelklagt Silketørklæde og paa Fødderne højhælede Lædertøfler eller Klodser, der var broderede over Foden. Men allerede 1815 klager en For-

fatter (Knud Nagaard : Beskrivelse over Torning Lehn) over Tidernes Forsængelighed, der fik de unge Bønderpiger til at iflæde sig Silke- eller Sirtjæstjoler og til at bære Kaaber eller Cheniller af mørkeblaat Klæde eller Vadmel, en Dragt, der var kostbar uden at være pynkende." Smykker brugtes kun sjældent. De store Sløjfer overflødiggjorde Brocher og Øreringe, ja Kvindernes Solbrymmer kun bestod i Spænder og Fingerringe foruden de til Kirkebesøget

uundværlige Lugtedaaser (Hovedbåndæag — Dingesæg) og de sølvbeslaede Salmebøger.

Mellem de ugifte Piger og de unge Koners Hovedtøj kjendtes ingen Forskjel, men med den tiltagende Alder blev Hollens- og Sløjfernes Farver lidt efter lidt mørkere og mere dæmpede for tilfidsst hos gamle Folk at antage det Udseende, som Oldemo'ers nu fremviser. Til Hverdagsbrug havde man Hollen af Kattun og

uagte, Brysjeler Kniplinger, til Sørgebrug en jort Holle med forte Silkebaand og tætte Kniplinger. Ved Konfirmationen, den Dag, paa hvilken den unge Pige for første Gang bar Hovedtojet, de voksne Kvinders Mærke, var dette enkelte Steder særdeles fint og afveg i Udseendet fra det sædvanlige. I Løjt var Hollen saaledes af blaa Silke, overtrukket med et hvidt, sart, jmaablomstret Slor, og Slojferne og Hagebaandene var ligeledes hvide. I Sundved var den derimod af jort Silke med jmaa, hvide Blomster, ved Haderslev hvidt med rodt eller rodhvvide Baand og Slojfer og en hvid Ribestrimmel foran. Om Skuldrene bares ved denne Lejlighed et hvidt trekantet Torklæde med Broderinger i Hjørnerne. Dette kaldtes i Sundved „æ Opbejlshestoj.“

Dermed er der givet et Overblik over det gamle flæsbigse Hovedtojt som Enhed betragtet. Men naar man rundt i Landets Egne har haft Lejlighed til at betragte det nøjere, da bliver man snart opmærksom paa jmaa Ejendommeligheder og karakteristiske Træk, der tydeligt adskiller de forskjellige Egnes Hovedtojt fra hverandre. For Konfirmationstojets Vedkommende er denne Forskjel allerede paaapeget, men ogjaa paa det almindelige Sundagsstæt gjør det sig gjældende. Først lægger man Mærke til, at Højklædet ikke staar lige langt frem over Panden. Medens det i Sundved, paa Højderuggen og ved Haderslev gaar temmelig langt frem, jaa Huens forreste Kant næppe ses, bar man det i Løjt og tildejs ogjaa paa Als længere tilbage, jaa den ombojede Kant laa i lige Linje med Huens Kniplinger. Derved fik Ansigtet et mere aabent og kjækt Udtryk. Det var da ogjaa især de unge ælske Piger, der nydede at bære Hovedklædet saaledes. De lignede deri deres friske Søstre paa Vesterland Fjor (se Almanakkens Vagside), der ogjaa „stubber deres Turban jaa langt tilbage fra Panden som mulig, tiltrods for at de ældre Koner ikke synes rigtig om dette kofette Bæjen“. (Vald. Bennike: Nordfriiserne og deres Land). Saa var der ogjaa stor Forskjel paa Slojfernes og Hagebaandenes Brede. Paa Als indtil dobbelt Haandbrede, naaede de i Sundved og de fleste andre Steder kun det Halve og var i Løjt ikke mere end tre Fingre bredt. I Sundved var Hagebaandene rynkede i Læg, der lob parallelt Kanten; i Løjt derimod gif Lægene paa tværs. I Tonderegneen manglede Rakkeslojfen, og paa Als jadvner man ofte den store Hageslojfe, medens Rakkepullen kun her var smykket med det omtalte glimrende „Flitter“. Ved Haderslev

Dam var Hollen den sædvanlige, men lidt nordligere som i Hjerdrup og Anslæt var den i Stedet for den smalle Silkebort et Baand af samme Brede og Farve som Slojferne, lagte i tværrettede Krusninger, der kaldtes „Storrer“ og gav Hollen et mere fremtrædende Præg. En saadan Holle brugtes ogsaa i Løjt men her kun af de mere fornemme og forfængelige. Den kritiseres derfor ogsaa skarpt og bjærvt af Sognets folkelige Digter, den bekendte Degn Hans Wittelsen. I „Extract af en hel Søndag-Eftermiddags Landsby-Prædiken“ (Digte af Hans Wittelsen, udgivne af Fr. Fischer) findes saaledes følgende: „Jeg saa nok, at hun, ligesom I andre, havde gjort sig selv til Nar og faaet Noget om Hovedet, der lignede et Svinemægger“, og andet Steds bruger han samme lidet smigrende Sammenligning. Her skal, sjønt ikke hørende til det egentlige Hovedtøj, den store Knye eller Kappe anføres, der var ejendommelig for Kvindfolkene i Løjt Sogn. Den bærer, naar man skulde til Kirke eller Kjøbstaden uden over det egentlige Hovedtøj, og ligner nærmest en vandret liggende Cylinder med et Brus af korte Kniplinger om den forreste Rand og langs Siderne. Endnu kan man af og til paa Abentraa Gade iagttage denne mærkelige og paafaldende Hattedform.

Som der var Forskjel paa Hovedtøjets enkelte Bestanddele, havde man ogsaa forskellige Benævnelser til disse. I Stedet for den overalt brugelige Betegnelse „Hovedtøj“, forekommer ved Haderslev ogsaa Udtrykket „Lue og Lin“ og længere Vest paa „Holle og Tøj“. „Huen“ (Sundved og Als) kaldes ogsaa „Bakkenhue“ (Løjt), „Hagehat“ (Haderslev og Vestkysten) eller „Ølten“ (Højderne). Højklædet hedder hos enkelte ogsaa „æ Holdklæd“. Ved Haderslev kaldes det „Lin“, naar det bestaar af tætte Kniplinger, og „Højklud“, naar det er forsynet med en trekantet Snip, der bagtil falder ned over Hollen.

Nu maa man endelig ikke tro, at en saadan Hovedpynt, hvortil der hverken hørte Strudsfjer, kunstige Blomster eller udstoppede Lærke eller Papegøjehoveder, var væsentlig billigere end vore moderne Damehatter. Tværtimod! De brede, agte Kniplinger, der lavedes ude paa Vestkysten og bragtes rundt i Landet ved omvandrende Handelsmænd, kostede indtil 15 Mk. kurant pr. Alen, saa et fint Højklæde sædvanlig betaltes med 1 Speciedaler. Prisen paa de farvede Silkebaand var 22 gml. Stilling pr. Alen og Hollens Bund kunde, naar den var smykket med „Flitter“, alene

koſte 1 Specie. Flitteret, der indfortes fra Tyskland, beregnedes nemlig til 180 Mk. for Bundet. Koſtbarere var naturligtvis Hollerne af Guld- og Solbrokade. Deres Værdifuldhed jev bedst deraf, at de nu næppe er til at opdrive mere. Hamborgſke Foder har kjøbt dem for Metaltraadens Skyld. Holler og Slojfer kjøbtes hos Modehandleren, der for en almindelig Søndagsholle med Baand fit 12—14 Mk. kulant. Det var ſaaledes en for hine Tider ikke ubetydelig Sum, der betaltes for et Hovedſæt, men til Gjengjæld kunde det holde i flere Aar, og man behøvede ikke at være bange for, at en ny Foraarsmode ſkulde bringe Forandringer, der nødvendiggjorde Anſkaffelsen af et andet. Flere Steder var det Skik og Brug ved Markeder, at de unge Bønderkarle, der med deres Kjærestes gjæstede Bladjen, eller ſom var bleve be- daarede af et Par ſtraalende Pigebøjne i Danſjeteltene, forærede Gjenſtanden for deres Tilbojelighed et Hovedtøj ſom et Slags Markeds- og Fæſtegabe. Modehandleren maatte derfor holde Butikken aaben hele Natten igjennem, og da der ved en ſaadan Lejlighed ikke ſpares paa Skillingen, var en Dagsindtægt paa 2—300 Mk for Salget af Hovedphnt ingen Sjældenhed.

I Begyndelsen af dette Aarhundrede var Hovedtøjet anerkjendt og eneraadende blandt Landbefolkningen i hele det danſke Slesvig. Som det her er paapeget for Nordſlesvigs Vedkommende, omtaler en ældre Forfatter (P. N. Schmidt: Slesvigs Land og Folk), at ogſaa Angels Kvindeløjn i hin Tid bar „de med Guld beſatter Huer og Hovedklædet med de fine Kniplinger.“ Og i Martier vedblev man at være den gamle Hovedphnt tro, ſelv efter at den tilsvarende Klædedragt havde maattet vige for fremmede, moderne Stoffe og Former. Men omſider bukkede ogſaa Hovedtøjet under i Kampen mod Straa- og Filthattene. Med de gunſtigere Pengeforhold, de forbedrede Forbindelser og Færdjælsmidler og den ſtigende Oplyſning voksede Samkvæmmet mellem Land og By, blev ſtadigere og inderligere, ſaa Forſkjellen mellem Bønde og Borger mere og mere udjævnedes. Dette ſporedes da ogſaa i Klædedragten, iær den kvindelige. De unge Bønderpiger vilde ikke ſtaa tilbage for Byens Damer, vilde ikke være gammeldags og bondſk. Efter den forſte Krig finder vi derfor Hovedtøjet aflagt af Ungdommen, og mange Steder var det gaaet af Brug endnu tidligere. I Lojt bares det endnu 1836 af alle ved Konfirmationen efter gammel Sæd, men de fleſte bar det ogſaa kun denne ene

Dag. De, der tro mod den modrene Skik, bibeholdt Hovedtojet, var ofte udsatte for Spot fra deres Jævnaldrendes Side, der mente sig mere fremmelige, fordi de klædte sig moderne. „Jeg blev dog ved det gamle“, yttrede en 77aarig Kone fra Løjt, en af den halve Snees, der maaske endnu bruger Hovedtøj, „det havde jo været godt nok i saa mange Aar, saa ogsaa pænt og rent ud, saa“, føjede hun til, „turde' æ it vær bang for, te de skuld blæjs a' ved ethvert lille Vindpust, som di umodens Hatter.“ Deri vil man sikkert give hende Ret.

Hermed skal denne korte Fremstilling af Slesvigs gamle, nationale Hovedpnytt sluttes. Er det lykkedes at give et anskueligt Billede deraf og vil den bidrage til at opriske og bevare Mindet derom, da er Henjigten opnaet. Nutiden tvinger os til med Omhu og Kjærlighed at værne om alt, hvad der knytter os til Fortiden. Derfor vil vi ogsaa mindes *Oldemors Hovedtøj*, der danner et uundværligt Blad i de danske Nationaldragters farveprægtige Krans.

Skarpretteren i Sønderborg.

I Sønderborg var en Gang en Skarpretter, der forstod sin jørgelige Forretning saa godt, at han kun stillede Delinkventerne hen for sig, og stilte dem ved deres Hoved, uden at de mærkede det. En Gang ved et skarpt Frostvejr jvingede han sit Sværd saa hurtigt, at Hovedet blev fiddende paa Kroppen. Den arme Synder var ikke lidt fornøjet over at være sluppen saa godt derfra, og gik straks med nogle Venner til det næste Værtshus. Men i den varme Stue havde han en underlig Følelse i Halsen og i Næsen, som om han skulde nyse. Og da han greb til, beholdt han Hovedet i Haanden og styrkede død om.

Strøtanter.

Søg i alt, hvad Du tænker, taler og gjør at bevare et rent Hjærte og en god Samvittighed og bejmit Dig ikke med hovmodige og vellystige Tanker, Ord og Gjærninger; thi herved vil Du aabne dit Hjærte for Djævelen, men lukke det for Gud og Kristus.

En Menneskesaga.

Af Pastor Carl Berthelsen.

Med Tegning af Viggo Pedersen.

1.

Der laa en Hytte bag en Skrænt
og gjemte sig for Øjet,
dog ligned' andre den omtrent
og kiged frem fornøjet,
og Solen brændte varm og hed,
og Dagen kom, og Dagen led.

Der naede ikke Stormen hen,
men kun de lune Vinde,
og kom der stundom did en Ven,
han fandt det lunt derinde,
og Skjæmtens Ord med Alvor blandt
en Vej til Hjærtedybet vandt.

Var Jorden gold og sur og tvær
og vilde ikke bære,
dog Arbejdstimen var dem kjær
og deres største Ære,
og medens Lc og Harve klang,
gik Arbejdsdagen under Sang.

De havde nylig fæstet Bo —
for tvende Somre siden,
og levede hinanden tro,
saa gik da sagtens Tiden,
og Sundhedsroser sprang paa Kind,
og Glæden lo i deres Sind.

Der kom en Sommerdag med Frygt,
hun laa jo syg derinde,
da glemte han at haabe trygt —
hun var jo kun en Kvinde,
og heller han beholdt sin Viv
end, at hun gav en anden Liv.

Men den Gang Barnet laa i Arm
med hjælpeløse Lader,
han mærked', at han selv blev varm
og følte, han var Fader.
Han knæled' ved sin Hustrus Seng
og takked' for den lille Dreng.

2.

Saa blev han stor, den lille Knægt
og kravled' om i Stuen,
han red paa Faders Knæer kjækt
og sad ved Arneluen,
og naar hans F a d e r var parat,
saa legede de to Soldat.

Han saa sin Gut i Øjet ind —
to Barneøjne klare,
og ønskede, at Barnets Sind
Gud vilde ret bevare,

og han fortalte, saa det stod
for Barnets Sjæl i Kjød og Blod.

Men Fader havde Livets Strid —
han skulde Føden tjene,
og M o d e r havde bedre Tid,
saa blev de to alene;
da kom hun med den lille Bog —
nu skulde Drengen være klog.

Hun havde vel i Skolen lært
saameget som de fleste,
og faldt det hende stundom svært,
hun husked dog det meste,
og alt som Drengen staved' frem,
hun mindedes sit Barndomshjem.

Og da han blev i Skolen sat
og skulde Tysken lære,
da skjærmed' hun sin Mindeskat
og værnede' Sprogets Ære.
Da sang han Dansk, den liden Pilt,
og Moders Hoved nikkede' mildt.

Hil være Dig i Hjemmets Vraa,
Du ædelige Kvinde,
er Dine gyldne Smykker faa,
Du har dog et derinde,
som funkler med en Lue hed:
det er din rige Kjærlighed.

3.

Se, hvor de stævne ilsomt hen
med sunde, røde Kinder,
der vandt de manges trofast Ven,
der fik de dyre Minder,
ja, det er mer end Tidsfordriv,
for Skolen bringer Aand og Liv.

Fra Moderjordens trange Kaar
De stævner hid i Følge,
her kan de nyde Hjærtets Vaar
og lade Sproget bølge,
her lyder danske Stemmers Brus
i Hjemmets Vraa og Herrens Hus.

Dér sidde de og lytte til
den Livets rige Kilde,
da toner Glædens Strængespil
med sine Strømme milde,
og Tanker saa's i unge Sind,
til Skjønhed vies Livet ind.

Se ham paa forrest Række dér,
hvis Øjne sælsomt lue,
han haver Danmarks Saga kjær,
og denne lave Stue,
den vokser for hans indre Syn,
imens han hæver sine Bryn.

Han gransker, hvad der skrevet staar
om fjærne Tiders Skikke,
og dér, hvor danske Hjærter slaar,
han savnes heller ikke,
men bliver han paa Verden klog,
han glemmer ej sin Bibelbog.

Da gaar han rustet ud til Strid
med Aandens lyse Lampe,
han ser, der kommer Groningstid,
men gennem svære Kampe,
han veed sit Maal, han kjender Vej,
og vel begyndt, han svigter ej.

4.

En Søndag Aften blev der Larm
og Stimlen rundt om Kroen,
saa mangan kom, af Gangen varm
og styred hen til Loen,

og selv Gendarmien mødte frem —
de fleste ønskede ham hjem.

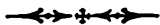
Da retted' hele Skarens Blik
sig mod — ja, kan I gjette?
Han Klap af mange Hænder fik
og Leveraab med Rette,
han traadte frem og talte frit
om, hvad hans Moder havde lidt.

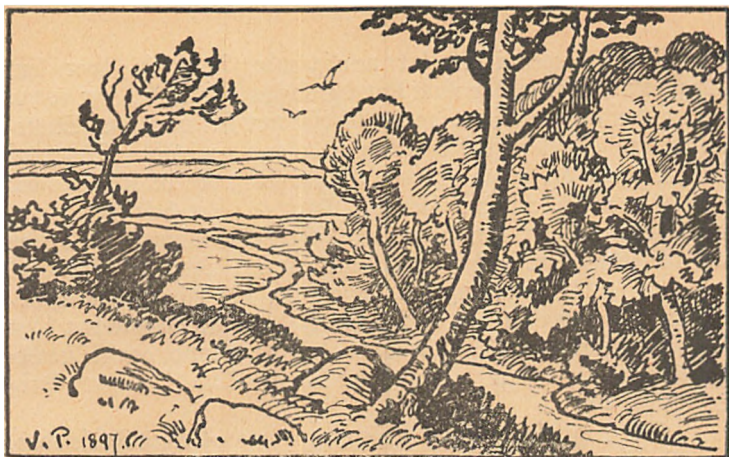
»Vor Moder er det frie Land,
vi fik fra vore Fædre,
vor Broder, det er Skov og Strand,
vi ønsker dem ej bedre,
her er vort Hjem, vort lille Bo,
her bygges mellem Hjærter Bro.

Og vil man rive Sproget ud
af Barnelæber svage,
saa vil vi bede fromt, om Gud
vil skjænke lyse Dage;
vi lægge selv en Haand paa Værk,
thi Enigheden gjør os stærk.

Hil være alle dyre Frø,
der ned i Hjærtet sænkes;
hvad der er ædelt, kan ej dø,
hvor meget det saa lænkes,
men Sprogets Klang og Moders Røst
i trange Tider er vor Trøst.

Da vil det dages fjærnt i Øst,
da skal vi Lykken hente,
den kommer nok, den store Høst,
naar kun vi trofast v e n t e.«
Der randt en Taare paa hans Kind,
han saa i Danmarks Fremtid ind.

En Konge.

Af H. K., Mindebjerg.

Med Tegning af Viggo Pedersen.

den Del af Havbugten Hornøhav, som kaldes „Mindebjærgøhav“, udmunder Kjøbæk Vandløb. Det juor sig i mange Bugter dybt mellem slanke Aste-, Elle- og Bøgetræer, der bevoikser de Straaninger, som danner en jruuk Kamme om de rislende Bønde. Fugtigheden fra de tilgrænsende Jordlobder og fra Kildevældene i jelve Kjøbæk have her i Martufinder, Dag og Nat nynnnet deres ens-tonende, vemodige Melodier, idet Strømmen i utallige smaa Vandfald iler mod Havet.

Kaadnerstederne, som ligger spredte langs med Stranden, kaldes ligejom det tilgrænsende Hav Mindebjærgøhav; men det Hus, der ligger umiddelbart ved det Sted, hvor Kjøbækken træder frem af sit næsten tilslørede Leje i Skovbunden for at forgrene sine krystallare Vandmasser over en lille frugtbar Eng — ligejom for at række Hænderne ud til Farvel til Landjorden, førend den styrter sig i Havet — bærer tillige Navnet Kjøbæk.

I Uftægtsløjgheden i dette Hjem residerede for faa Aar siden Kong Nørr. Sin Kongeværdighed har han selv fortjent sig

ved Riffelstydningen i det det nærliggende Tastland, hvor han endog tvende Gange har studt Kongegevinsten, en Lykke, som endnu ingen anden af Skytteforeningens Medlemmer har opnaaet. Skytteforeningens Riffel er stedse bleven opbevaret og holdt i Orden af Nørr, ligesom det ogsaa er ham betroet at støbe de Rugler, der benyttes ved Stydningen. Christen Nørr er i det hele taget meget nævenyttig, hvorfor der ogsaa ved større Udstillinger er bleven ham tilkendt Præmie for Husflidsarbejder. Christen Nørr vil staa i en venlig Erindring hos Mange og ikke mindst hos Skolebørnene, der kappedes om at komme til ham for at høre paa hans Historier, hvoraf hans Sukommelse altid har haft et ganske betydeligt Udvalg paa Lager. Sit gode danske Sind har han aldrig lagt Skjul paa.

Ved Skyttekongen Christen Hanjen Norrs 54 Aars Fødselsdag, den 23. Marts forrige Aar blev ham tilsendt en Lykønskning paa Vers, hvilken hans Datter, der har en udmærket Sangstemme, straks efter Modtagelsen affang for ham efter Melodien: „Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden“.

Et Par af Versene lod:

Hvor Rjøbæks Vand sig i Bugter slynger,
Imellem støvbeklædte Skranter's Favn,
Hvor Drosjelen og Nattergalen synger;
Der er et Hjem, som bærer Bækken's Navn.
Det ipejler sig i Havets krusete Flade,
Hvor hvide Waager tumle sig med Lyst,
I dette Hjem saa mangen Gang vi jade,
Mens Glæden husedes i alles Bryst.

Dit Navn ej tegnes vil i de Annaler,
Som Efterlægten tage skal i Arb,
Men Mindet om din Daad, din Gjærning taler,
Du virkede til din og dine's Tarv.
Og naar i Dag paa Dig vort Blit vi retter
Og overrækker vore Dusters Krans,
Da mindes vi, Du vandt paa Tastlands Sletter
To Gange Kongenabnets høje Glans!

Har Du, kjære Læjer, nogensinde været ved Rjøbæk? Har Du hørt dens rislende Vand? Har Du gaaet Vejen langs med

Stovkanten i vandret Linie med Dalens høje Trætøppe, og lyttet til det blandede Kor af glade Fuglestemmer, der hver Sommerdag fra den aarle Morgenstund indtil den silbige Midnatstime jubler over Tilværelsen? Vejen slaar de jamme Bugter som Rjøbækken. Fra Ryegaarden har man den herligste Udsigt over Høruphav, Rajnæs og atter det blaa Hav, medens Angel skimtes i det Fjærne. Et nyt, pænt Badehus er rejst nede ved Stranden; i dette kan man for 10 R. faa et forfriskende Bad i de lullende Bøer. Har man Raad og Lyst til at ofre saa megen Tid, kan man ogsaa her faa „Krogmandens“ Hus at se paa den hvide Høbbund.

Naar man er paa Rajnæsvejen er det let overkommeligt at tage til Rjøbæk, det er blot et Kvarters Gang fra Ryesminde Mejeri, saaledes kaldet, ikke efter Fredericiabelten, men efter den udslyttede Gaard, „Rye“, der før Separationen har ligget i den Tost, hvor Mejeriet nu er bygget. Mejeriet ejes af Beboere i Mindebjerg og Lebøl, det gamle saakaldte Majbølgaards Leen. Stedet, hvor det ligger og den nærmeste Omegn har sin Historie. I Hønsesned, kraas over for Mejeriet, er i de senere Aar de sidste Levninger af tvende paralleltløbende meget lange Gravhøje forsvundne, ligejom der ogsaa i den tæt herved beliggende for et Slægtled tilbage bortryddede Skov „Holdan“ fandtes en stenjat Gravhøj. Det er ikke ujandsynligt, at Gravhøjene i Hønsesned har givet Anledning til Byns Navn. Sagnet fortæller og Sten-jætningerne bevidner, at vore afdøde Fædre i den hedenste Tidsalder er hensatte her.

Nu gaar Ploven og Leen sin Gang eller „Kvien“ staar i Græsjet over Rnæs paa de Steder, hvor vore Oltidsfædre maaste er stedede til Hvile.

Bedstefader fortæller.

af E. P.

Næseregimentet.

Bedstefader sad i Rattelovnstroen i sin store Lænestol og fortalte:

„Ja, den Gang jeg laa i Frederits, mens jvende Frederik endnu var Kronprins, da kan I tro, var der Gang i Tingene.

Stram var Eksercitsjen ; begreb vi ikke noget straks, fik vi noget over Nygstykkeerne, ja det hvide Budder fløj af Bandolererne, og Drengene paa Gaden ved at se den tilhvidtede Uniform raabte : „Se, han har faaet Stryg !“ Men morjomt var det alligevel.

Og Bedstefader var ganske inde i den foundne Tid og strøg sig smilende henover Panden.

„Bedstefader !“ siger den 14-aarige Erik, der længe har staaet og betragtet ham, nu paa en Gang, „Din Næse ligner ganske de oldenborgske Kongers i min historiske Lærebog ; den er lige saa lang og lige jaa bojet som deres. Var Frederik VII's Næse lige saa lang ?“

„Men Erik dog !“ Emilie puffer til ham, „Hvor kan Du dog sige jaadan noget til Bedstefader ?“

Denne ser op og stryger sig smilende ned ad sin temmelig store Næse.

„Nej, min Dreng, ja stor som min, var hans Næse ikke. Men jeg stod ogsaa i Næserementet, skal Du vide.“

„Næserementet ?“ udbrod Drengen, „hvad var dog det ?“

„Jo, det var jaadan et Regiment, hvori alle de blev optaget, hvis Næse gik ud over det normale Begreb, og jaa blev vi indrangerede efter Næsens Længde og Størrelse. Jeg stod vel jaadan i Midten.“

Nummer et var en Lærer, der havde et rent Pragteksemplar af et vel udviklet Lugteorgan. Men det forstaaer sig, det Regiment havde vi dannet mellem os selv, og med dens Ordning beskæftigede vi os kun i vor Fritid til stor Morstab for alle dem, der blev optaget deri, og vel endnu større for dem, der gik fri.

Vor Oberst, der ogsaa havde en vældig Næse, havde faaet Nys om Sagen, og jyntes slet ikke om denne uskyldige Morstab, men kaldte en stjern Dag, da vi vare paa Eksercerpladsen, Læreren, der var den egentlige Anstifter af det Hele, ud af Geledet og sagde barst :

„Hvad er det for noget Sludder med Eders Næserement ?“

Læreren svarede hurtigt og snarraadig :

„Undskyld, Hr. Oberst, men De er ogsaa optaget i Regimentet !“ —

Drnsholm eller Nørrevold.

Meddelet af J. Kansbol.

Norrild Sogn ligger der en gammel Borgruin, der hedder Drnsholm, og til denne er knyttet følgende Sagn: En Gang, da Kongen var paa Gjæsteri i Hvidding Herred, begik en Adelsmand et Mord, hvorfor han af Kongen blev dømt fra Livet. Dog: han maatte blive benaadet og beholde Livet paa den Betingelse, at han inden 24 Timer skulde have fældet et Noddyr indenfor Herredets Grænse. Han jagede nu bekymret og forgjæves den hele Dag. Dog henimod Aften havde han den Lykke at faa Dje paa en højtjævende Drn — han tog straks skarpt Sigte med Pilen paa Buen, og ned dalede Drnen, gjennemboret af Pilen, netop paa en Holm i Norrild Enge, lige i Herredskjeldet mellem Hvidding og Raugstrup Herreder. Da Adelsmanden nu var taget til Raade, lod han af Glæde derover opføre en Borg paa den nævnte Holm og gav den Navnet Drnsholm. Hvad denne Adelsmand hed, ja, derom tier Sagnet, men det melder, at den sidste Herre paa Drnsholm var Mouritz Bodebust.

Rigelig en Fierdingvej jyd for Drnsholm laa ved jamme Na en anden Borg; baade dennes og Herremandens Navne er forlængst glemte, og derfor kaldes det nu i Mobjætning til Nørrevold (Drnsholm) Søndervold.

Mouritz Bodebust og Herremanden paa Søndervold var altid gode Venner og holdt stadig lystigt Samkvem med hinanden. Men saa traf det sig, at de en Aften ved et Drikkelag paa Drnsholm blev lidt knarborne paa hinanden, og Bodebust, der boede paa et stort, stærkt befæstet, grundmuret Slot, gjorde Mar ad den andens skrøbelige Træbygning og kaldte den en Høgerede. Herremanden paa Søndervold rejste sig straks og svarede hidjigt, at han, inden Aaret var omme, nok skulde faa rejst et Slot med Taarn og Tinde, „og det saa højt“, føjede han til, „at du, Mouritz, ikke skal kunne se Solen ved Middagstid!“ Det ene

Ord tog nu det andet, og det endte med, at de undjagde hinanden paa Liv og Død.

En Dag om Morgenen tidlig red begge de vældige Herrer ud fra hver sin Borg med alle deres Mænd i Staal og Plade. Der gik to Veje mellem begge Borge, og det traf sig nu jaaledes, at de gik hver sin Vej, naaede hinandens Borge, der jo laa værgeløse, og afbrændte dem. Men paa Hjemvejen mødtes de, hvor Broen gaar over Arrild Å, en Kamp opstod, og de sloges saa heftigt, at hver Mand faldt; Borgherrerne var de sidste, der myrdede hinanden.

Da Orustholm brændte, flygtede nogle af Kvinderne bort i en Karet men hjorte i Forvirringen ud i et dybt Hul i Aaen og druknede. Hullet kaldes endnu „æ Karnhol“. To Døtre, som Mourits Pødebust havde, maatte under Branden redde sig ud af Vinduet med alle deres Kostbarheder i en Jærnkiste, men de sprang i Aaen med Kisten og druknede. Jærnkisten ligger der endnu, og Hullet, hvori de druknede, kaldes „æ Jomfru Høl“. Ofte har Fisserne med deres Redstaber stødt paa Strinet og har ogsaa havt det hævet op til Overfladen af Vandet, men det er straks sunket igjen, naar Vedkommende ved utidige Udbrud har hrtet deres Glæde, førend Strinet helt var paa det tørre. — Hver Nytaarsnat høres der ved „æ Jomfruhøl“ klagende Roster: „Mine Fødder er saa kolde, ja kolde.“ „Mine ligejaa, mine ligejaa!“

En Gang var Mourits Pødebusts Døtre til Begravelse i Arrild, og da Præsten i sin Digtale sagde: „I Himmerige er vi alle lige, der sidder Rige og Fattige hos hverandre“, rejste den ældste Jomfru Pødebust sig og sagde: „Nej, det taal min Broer Peer mi' Sæl int!“

— Saaledes fortæller Sagnet; nu gaar vi over til det historiske.

Mourids Pødebust

var en meget rig Adelsmand. Han ejede Kjøring paa Fyn og Bømmetøfte paa Sjælland. Han var først Lensmand paa Trancjær Slot paa Langeland fra 1565 til 1580, senere paa Jungshoved paa Sjælland fra 1589 til 1593. Mourids Pødebust var gift med Magdalene Sesteb, en Datter af Klaus Sesteb til Spandetgaard, og med hende har han rimeligvis faaet alle de Bøndergaarde, som han i 1583 solgte eller mageskiftede til Kong Frederik II., nemlig:

i Branderup	1	Hovedgaard, delt i 3 Gaarde ;
jft.	3	almindelige Gaarde ;
i Nurup	3	" "
i Stenderup	3	" "
i Allerup	1	" "
i Toftlund	9	" "
i Kjærgaard	2	" "
i Roager	2	" "

ialt 23 Gaarde og 1 Hovedgaard.

Da der fra den Tid ved Mageskifter kun tages Hensyn til Bondens Afgifter „Landgilde“, der var Overherrens, Kongens eller en Herremands Indtægt, saa har Bodebust ogjaa kun angivet Landgilden af ovennævnte Bøndergaarde, men angivet den højere, end den i Virkeligheden var. Herved har han villet be- drage Kongen, men det er gaaet ud over Bønderne, der betalte, saa længe de kunde, men endelig indgav de saa i 1708 Ansøg- ninger om Medjættelse i Lighed med deres Naboer. I Bønskriftet fra Branderup Sogn hedder det :

Efterjom vi i tidligere Tider har været Tjenere til en Herre- mand udi Ribe ved Navn Mourids Bodebust, og vi giver dobbelt imod vore Naboer, saa er en Del gaaet fra Gaardene og ingen vil paatage sig samme igjen, fordi vi er kommen i for stor Re- stance ; saa beder vi, at vi maatte forlindres med Halvparten, saa vi kan beholde Gaardene.

Hr. Soren Lorenzen Hutter
(Brast).

Hans Nisjen,
Hein. Hansen,
Niels Therkedjen,
af Branderup.

Mette Jensen,
Hans Pedersen,
Trouls Dlusjen,
Peder Jorgenjen,
Maren Nisjes,
af Nurup.

Ogjaa fra Toftlund bedes om Medjættelse ; det hedder :

Da det bedste af Marken er kommen fra Gaarden i Mou- rids Bodebusts Tid, hvorpaa der blev bygget toende Toftegodsst. Chresten Underjen.

Poul Clemmensen i Stenderup skriver i sit Bønskrift :

Alt min Stavn i forrige Tider har været adeligt Gods under et Herstabs ved Navn Mourids Bodebust.

I et Tingssvinde fra 1701 findes følgende Bemærkninger :

Tre Gaarde i Nurup har været ringere end de andre og

har været Mourids Bodebuskes Tjener. Mourids Bodebusk har havt Jagten paa Nurup Mark, men paa Mandbjerg Mark maatte han ikke jage, derfor blev Diget kastet.

Mandbjerg Mark har indtil for faa Aar siden været omgivet af et høj Jorddige, paa sine Steder 5 à 6 Alen højt.

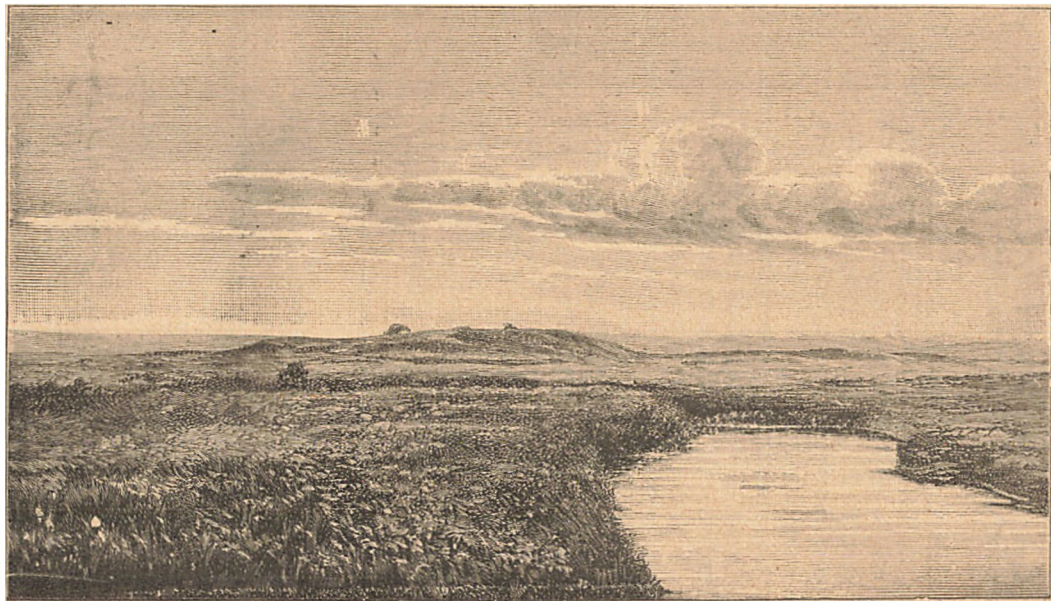
— I Folge Kiind: „Ribe Byes Historie“ har Mourids Bodebusk efter 1572 boet i Ribe i længere Tid. I hele 20 Aar vedblev han at plage Byens Borgmester, Raad og Borgere med sine Voldsjomheder og lovloje Stridigheder. Først tog han et Hus fra Hendrik Madjen, der havde arvet det efter sin Moder, og lod det nedbryde. Senere kom han i Strid med Byen om nogle Engstifter, og trods det, at baade Domstolene og Kongen domte Engene til Byen, der lod Græzjet slaa, saa tog Mourids dog selv og hjorte Høet hjem til sig.

Aar 1570 klager Præsten i Spandet, Hr. Nisjer Madjen over, at Mourids Bodebusk havde slaaet ham med en tyk Stok, fordi han havde formanet en af hans Bønder. — I Ribe havde han Stridigheder om Stolestader i Kirken, om Fiskeriet i Laen, inddrog Gader og tog Fjorden, flyttede paa ti forskjellige Steder Hegn og Skel ind paa Byens Grund for at forstørre sin egen, altsammen af egen Magtfuldkommenhed: — Kiind fortæller videre: I Arvid optræder han i et helt æventyrligt Sagn, hvorefter han skal have boet paa en Herregaard Ornsborg, men ved sit Overmod være kommen i Strid med Herremanden paa Søndervold, o. s. v. Dette er rent Digt men viser i hvilket Lys, han efter sin Død stod hos Almuen. Han døde i Kolding d. 18. Sept. 1593.

Borgvolden

er temmelig anselig; den har stor Lighed med Riberhus' Banke, og er omtrent af samme Størrelse. Der stelnes endnu selve Hovedbygningen, som med sine Murrester højner sig omtrent 5 Meter over Engbunden; Økonomibygningen, der i Omkreds er 4 Gange saa stor, er lavere, kun omtrent 3 Meter over Engen. De 2 à 3 dobbelte Volde og Grave omgiver det hele, der indtager et Fladerum af 1 Tønde Land.

Selve Slottet har været opført af store Munkesten, 32 cmt. lange, 16 cmt. brede og 9 cmt. tykke, murede i Møstingekalk, som findes i Mængde paa Stedet, blandet med Muld og findelte

Ørnsholm eller Nørrevold.

Trækul. Øvre paa Økonomibygningen findes brændt Rug, Smaa-
stykker af Trækul tilligemed brændte Lerstumper, hvori tydelig ses
Spor af Straa eller Rør, jaa denne Bygning har været opført
af Træ og tækket med Rør og paaklistret Ler.

Herude i Engene ligger jaa disse Ruiner, utjendte og uæn-
fede. Der er No over det hele, Stilhed over den vide Engstræk-
ning, ja No og Stilhed til at spørge: Hvem har bygget dette
Slot og hvornaar? Hvem har boet her? — Ingen svarer.
Selv de jmaa Hægebærtræer, der pynter Voldbakkens, maa tie. De
har ogsaa andet Hverv; det er med deres Lid at beskytte Bygning-
erne paa Gaarden Rugbjerg mod Ildsvaande. Gaardens Lykke er
nemlig sat hen i disse Træer; jaalønge de vokser, kan ingen Ild
fortære Gaarden. Og rimeligvis er der herved beskyttet mere end
Gaarden: de har beskyttet selve Voldstedet med den megen
Muslingskalk imod Nutidens landøkonomiske Vandalisme, jaa den
har faaet Lov at blive liggende og ikke er bleven benyttet til
Gjødning paa den nærliggende bløde, dyndede Eng.

Den besøgende vil, naar han er færdig med sine Underjøgelfer,
uforstyrret kunne hengive sig til den over Stedet hvilende Fred
og Ensomhed. Intet forstyrrer hans Tanker og hans Grublen
over, naar dette Slot er afbrændt, hvorledes det gik til, hvem
det var Gjærningsmanden. Der vil intet Svar komme, alt tier —
ogjaa Historien er tabt som selve Stedet.

— <— > — <— > —

Strøtanter.

Hvad Ros angaar, da tager vi i jaa Henseende mere Hensyn
til vor Appetit end til vor Sundhed.

— Hvad er Erfaring? En tarvelig lille Hytte, opbygget
paa Ruinerne af hine Paladser af Guld og Marmor, som vi
benævner vore Illusioner.

— Hvor ofte drømmer ikke et Menneske om Fremtidens
Lykjalighed og sover sig derved fra Djebliktets.

— En lille Ild at værne sig ved er bedre, end en stor at
brænde sig paa.

Met-Mari Rette.

Af Nikolaj Andersen.

Med Tegninger af Tom Petersen.

han var lille og Skrædder og hed Jes Schnell; hun var stor og skrap og hed Antoinette. Men da det var ganske almindelig bekjendt, at hun var den egentlige „Mand i Huset“, havde Folkevittigheden opkaldt Familiens Medlemmer efter hende: hun hed slet og ret Antonette, han kaldtes først Jes Antonette, men senere afortøt blot Jes Rette, og deres to Børn, en Dreng og en Pige, gif henholdsvis under Navnene Peter og Met-Mari Rette.

Forliget mellem Skrædderen og hans Kone var ikke at prale af; deres Kunstelser, Følelser og Interesser gif jævnlig i helt forskellige Retninger, saa Stof til alvorlige Rivninger søvnedes ikke — og temmelig iltre og varme i Blodet var de begge. Uandelig var han, men legemlig hun overlegen. Saalænge der stredes med Munden alene, var Sejren i Reglen paa Skrædderens Side; men saasnart Antoinette fornåm, at hans spydige Grunde og tирrende Betsalenhed lige var ved at tage Luven fra hende, fik hun, som den større og stærkere, gjerne sin mindre og svagere Mand bag i Spændet af Bukserne og bearbejdede derpaa den nedenunder siddende Del af hans Legeme saa eftertrykkelig, at hans fortvivlede Hyl kunde høres helt om til den modsatte Ende af Landsbyen.

Og saa plejede Drengene at synge:

Hvem strigge saa strække?
Folk gør o' gætte.
Nej, no maa æ le!
E' da nowe lette?

De Skrog a en Skverre,
den will' Jes Nette,
jæ Klo aa jin Ryg,
te de klæfse ette!

I hvor daarlig imidlertid Parrets Forstaaelse i Reglen end var, jaa gaves der dog et Punkt, som de altid var enige i: de var nemlig lyst-, eller rettere jagt „slævig-holstenisk“ juubede begge, og det var da kommet paa følgende Maade:

En Efteraarsdag blev der inde i Skoven, som strakte sig fonden om Landsbyen, afholdt en Skapjagt, i hvilken blandt andre ogsaa Hertugen af Augustenborg, den noksom bekendte Kristian August, tog Del. Ved denne Lejlighed havde Hertugen det Uheld at rive en ret betydelig Flænge bag omme i overste Parti af sine Bentklæder, og da det nu hverken i Almindelighed er videre flot eller jærlig i Kulde og Regn overmaade behageligt jaadan at vandre omkring med et gabende Hul paa den omtalte Del af Beklædningen, bad han en Dreng, som han lige traf paa, om at vise ham Vej til den nærmeste Skædder.

En halv Snes Minutter senere stod Hertug Kristian August inde i lille Jes Nettes kun tarvelig udstyrede Dagligstue. En Smule forspillet over dette uventede høje Besøg sprang Skædderen ned fra sit Bord og begyndte at bukke forlegent og skrabe omkring med de stoppede Soffer i Sandet og Enavjet paa Stengulvet. Men forholdsvist hurtig gjenvandt han sin Fatning, og han som Svend havde arbejdet nede i Dystland og derved faaet fat paa en hel Del højtske Udtryk og Vendinger, mente han rigtigst og finest at gjengælde Hertugens Hilsen med et:

„Gehorjamster Diener!“

Hertugen nikkede naadigt og juilede venligt til Skædderen, idet han spurgte:

„Sie sprechen deutsch, mein Lieber?“

„Zu dienen, Eure Durchlaucht“, gjennælede Jes; „womit kann ich Durchlaucht dienen?“

Hertugen pegede nu paa de slængede Bukser og spurgte Jes Nette, om han kunde se dem lidt sammen igjen. Jes lagde Hovedet paa Siden og højre Haands Pegefingre op til Spidsen af Næsen, imens han betragtede Risten med Kjendermine: det

var en stem en, mente han, men med nogen Færdighed gik det vel nok:

„Ehrl ichlimm, jehr ichlimm, aber mit einiger Fertigkeit —“

„So zeigen Sie mir Ihre Fertigkeit, Meister!“ afbrød Hertugen ham, og jaa begyndte da Jes paa sit Kunststykke.

Det var langt fra det letteste Arbejde; thi Hertugen onskede helst at beholde Foderalerne paa, og Strædderen vilde selvfølgelig gjerne lave lidt mere end jaadan en dagligdags Sammentrimning. Men endelig meldte Jes Nette, at Hullet var helt, og tørrede Sveden af Panden.

Hertugen folte med Fingeren bagom og ned, hvor det hæslige Hul havde været, hvorefter han nikkede venlig og smilende lagde sin Haand paa Mesterens Skulder:

„Schön, Meister, das haben Sie fein gemacht; Sie verdienen wahrhaftig Hofschnneider zu werden!“

Dernæst tog han en Specie op af sin Lomme og rakte den hen til den noget afværgende Jes med de Ord, at han burde betragte den mere som en Paaskjonnelse af den udbviste Duelighed end netop som Lon for sit Arbejde.

Saa smigrende Ord og en saadan Elskværdighed var det vor Skræbber aldeles umuligt at staa for; fra nu af tilhørte han Hertugen hel og holden.

Men ogsaa Antoinette var vunden for ham: hun havde i Røskenet staaet bag den halvbaabne Dor, havde lyttet og hørt, og om hun end langt fra var færdig i Tyfsen, saa havde hun dog, og det særlig, bidt Mærke i Hertugens „Hofschnneider“. For første Gang i umindelige Tider tilsendte hun Manden et blidere Blik, ja smilede næsten, idet hun slog Hænderne sammen og udbrød:

„Ja, Jes, kund' do bare blyw Hofscrere, saa . . .“

Mere sagde hun ikke, men Jes lod alligevel til at forstaa hende: han nikkede smilende, blæste den ellers lidt sladtrykte Brystfaske op og smed Hænderne bag om paa Ryggen. I denne indtagende Stilling begyndte han stolt at gaa frem og tilbage i Stuen, mens Lanterne ilede forud i Tiden og dvælede borte ved Haabet om kommende Velstand og Værdighed, indtil en Stemme helt pludselig rev ham tilbage til Nutid og Virkelighed. Det var Met-Mari, hans den Gang taaarige Datter, der stod med et stort Stykke Fedtebrød henne i Kaffelovnskrogen og tyggende tørrede Næsen med Bagen af Haanden, idet hun begyndte at smise:

„Nej, Fac, sikket Gaf do hæ saa aa din venste Hos'! Hi, hi! e hele Sto'ctaa stiffer ur'ren!“

Jes Skræbber og Antoinette var begge helt ivrige for at faa Børnene oplært om ikke saa ganske i Gudsfrugt og Herrens Formaning saa dog i hertugelig Mand og i hjemmetykt Tale.

Peter, en svagelig, hostende Dreng, var imidlertid baade saa dvast og forstokket, at hverken Bonbon eller Bank var i Stand til at drive ham kjendelig frem imod Maalet; saa længe han levede, var han Forældrenes Kummer og Sorg, men saa i sit trettende Aar fik han Tæring og døde, og dermed var han jo saa ude af Sagaen.

Met-Mari derimod viste sig helt fra den modsatte Side : hun var stor og stærk efter Moderen, letnem og rap i sin Mund efter Faderen. Hun var derfor begge Forældrenes Stoltthed og Glæde, især da hun overgik deres Forventninger baade i Retning af Sproget og Sindelaget ; thi før hun var fjorten Aar gammel, begyndte hun ikke alene at tale sit Tykt med de syd fra kommende Landstrygere men ogsaa at baade de drilborne hjemlige Drengene helt ned i den mørkeste Mojejord.

Men jaa sang da Drengene til Gjengjæld, sigtende baade til hendes Højde og Haandværksjvændene :

Met-Mari,
din Særk e' jo' sid !
Og troe, do e' tumbé,
den e' jua're fo' stumbe.

Met-Mari,
Bæ Locud gi do li !
Og troe, do e' tosje,
de e' ba're e' Bosje.

Da Met-Mari var konfirmeret, blev hun og Forældrene enige om, at hun skulde forsøge sin Lykke hos Fremmede. Det var imidlertid ikke jaa nemt at finde en passende Plads til hende : først og fremmest var det nemlig Forældrenes Ønske, at „Meta Maria“ skulde tjene et Sted, hvor Højtykt var raadende Husfprog ; thi skulde hun ikke forglemme den Smule, som Faderen havde formaaet at indprente hende, men jvarere lære lidt til, da var det aldeles uødvendigt for hende at sly den fordærvelige Omgang med dansttalende Folk, for jaa vidt det var muligt.

Men hvor var et slikt Sted at finde? Hos Bønderne rundt om i Sognene taltes der slet ikke andet end Dansk, saa de var paa Forhaand forkastede. Paa enkelte Herregaarde talte man ganste vist tildels Tykt ; men til at fungere som tarvelig Tjenestepige paa jaadanne Steder var „Meta Maria“ for god, og en „Jndpige“s Plads vilde hun dog paa Grund af sin Ungdom vel næppe endnu være voksen. Der blev altsaa kun Valget imellem at søge en Tjeneste i Njbstaden eller paa Landet i sydligere Egne tilbage ; men „e Stajsfolk“ kunde Antoinette af ukjendte Marsager ikke fordrage, og at jende sit eneste Varn jaa umaadelig langt

bort fra Hjemmet, det taalte et moderligt Hjærte som hendes nu slet ikke.

Følgen af disse Betragtninger blev, at Met-Mari fyldte sit tyvende Aar, for hun fandt den belejlige „Kondition“, som det kaldtes. Men saa hændte det sig til Jes Meltes og hele Familiens Glæde, at en fra det tyfte, en tidligere Skibskaptejn, kjøbte et Landsted i Nærheden og jogte en tyftalende Guepige. Met-Mari meldte sig straks, og hun fik ogsaa Bladsjen.

Det var en Sondag Middag, hun tiltraadte sin Tjeneste. Hun modte med straalende Ansig, og da hun blev spurgt, om hun ikke var ængstelig for, at hun snart vilde længes tilbage til Hjemmet, udbrød hun med Varme:

„O nein, denn ich freue mich so zu und sein bei richtige Deutjche und immer sprechen deutjch mit Sie!“

Kaptejnen's Kone var nær ved at omfavne hende for denne begejstrede Udtalelse, medens Kaptejnen jmslende luffede det ene Øje: han syntes maaske, at den Slags Tyft var der næppe nogen Grund til at glæde sig over.

Men paa Eftermiddagen bad „Madammen“ — paa Tyft jelsfølgelig — Met-Mari om at gaa ud i en tætt ved Huset liggende Mark for at flytte Faarene.

„Sehr gerne!“ svarede Pigen og gif.

Faarene modtog hende med lydelig Brægen; der var jets ialt.

Hun begyndte med Flytningen ved den ene Ende af Rækken, og snart var hun færdig med dem alle paa et eneste nær: det var en Bædder.

Den saa paa hende, som om den vilde spørge: „Hvad er du for en Tyfter?“ Men Met-Mari ænsede det ikke: hun trak rolig Tøjræpelen op og gif længere frem for saa atter at banke den ned i den lerede Jordbund.

Derved vendte hun Ryggen til Bædderen, der stod og betragtede hende med jtedje voksende Opmarksomhed: hver Gang hun nemlig slog ned paa Tøjræpelen, loftedes hurtigt, som rimeligt er, hendes Skjorter bag nede et Stykke i Vejret, og hver Gang hun loftede Kollen igjen, jank Skjorterne atter tilbage mod Jorden.

Det var denne vippende Bevægelse, Bædderen jynlig interæserede sig for, og dens Interæsje blev inden ret længe saa stor, at den, netop da Met-Mari tænkte, at nu var hun færdig, tog Tilløb og reudte med Hovedet lige i Vagen paa hende, saa

Tøjlerne fløj, og hun selv med et hvinende Skrig gik paa Næsen i Græsset.

Da hun kort efter rejste sig op fra sin liggende Stilling igjen, holdt hun Haanden for Hovedet: hun havde i Faldet stødt Panden, som smærtede heftig og nu allerede begyndte at hovne.

Rasende tog hun og kylede Tøjrfollen henimod Vædderen; men den sprang behændig til Side og sendte et drillende „Vo!“ efter hende.

Kaptejnen og hans Kone stod netop i Døren, da Met-Mari vendte tilbage med glødende Kinder og Haanden for Panden. Deltagende spurgte Madammen hende om, hvad hun fejlede, og om der var tilstødt hende noget:

„Was fehlt dir? Ist dir etwas zugestoßen?“

„Ja“, udbrod Met-Mari, der nu ikke kunde følge sin Harmes længere, „den fu'bandede Bul, den bust' mæ hæe i min Wænd', te æ hæ'e fæk en Bul' i e Pand'!“

Kaptejnen, der tidligere ogsaa var kommen til danske Havne og derfor ikke var helt ukyndig i Danskt, betragtede Met-Mari lidt, saa luffede han smilende det ene Øje og sagde:

„Den Bul' maa jo saa vær gaat helt igjennem dig!“

En sommerbarm Dag gik en lille spagfærdig Mand og en sværlemmet knejjende Kvinde med langsomme Skridt gjennem en af de snævrere Gader i Kjøbstaden. Han saa en Smule forknytt ud, men hun var saa meget des mere højtidelig, alt mens hun tog ham ved Haanden og paastjyndte Gangen:

„Wir müssen etwas schneller gehen, Ferdinand!“

Den tiltalte jukkede dybt og gav touløst til Svar, at de jagtens kom tidlig nok:

„Wir werden wohl leicht früh genug kommen!“

Han var en Mand paa omkring ved de fyrrer, hed Ferdinand Kraft og var Stomagermester i Byen. Hun var ligesaa gammel om ikke lidt ældre, kaldte sig selv Mamsell Schnell, men hed til dagligdags Met-Mari-Nette, og havde i elleve Aar været Ferdinands Husholderesse.

Der var stet store Forandringer, siden vi saa hende sidst.

Kaptejnen og hans Kone var rejste tilbage til Tyskland for

mange Aar siden, og hendes Forældre var senere døde, saa stod hun alene i Verden: det var det triste i hendes Erindringer.

Landet var kommet i Prøjernes Hænder, saa nu sad da endelig Tjystheden heldigvis ene til Højborgs, om end det var kjedeligt nok, at hint „Slesvig-holstenste“ Gaab maatte lægges paa Hjlden: det var det noget ontaagede Ulyspunkt, hun havde tilbage.

I Huset hos Ferdinand Stomager raadede Met-Mari helt og aldeles; thi vilde den lille uidselige Mester ved Ulyghed gjøre Forsøg paa at indvende et eller andet, saa sagde hun bare, at han var jo Herre i Huset, og var hun ham ikke tilpas, var det bedst, at hun gik, og han fik sig en anden:

„Wien ich dir nicht zupas so kann ich ja gehen!“

Og saa faldt da Ferdinand altid til Føje.

I nærmeste Nabolag sagdes, at Forholdet mellem de to var saa godt, som det blot kunde være; men Folk er desværre jo altid saa spydige. —

Hin Sommerdag altsaa trak Met-Mari langsomt med Ferdinand ned ad den omtalte Gade.

De standsede endelig uden for Døren til Sognepræstens Bolig og Met-Mari sagde:

„Du mußt ja sprechen!“

Han skulde altsaa være Ordfører inde hos Præsten.

„Ja, hm, ja,“ stønnede Ferdinand sagte.

Saa gik de ind.

Præsten modtog dem venlig og spurgte vor Stomager om, hvad han ønskede:

„Was wünschen Sie denn, mein lieber Hr. Kraft?“

Ferdinand drejede Hatten i Haanden og rokkede frem og tilbage med Overtroppen. Saa saa han forlegen paa Præsten og dernæst paa Met-Mari, inden han jukkende sagde:

„Ja, hm, ja, Herr Pastor . . .“

Men det var da ogsaa det hele.

Met-Mari rødmede stærkt og betragtede Ferdinand hvast, medens Præsten forsøgte at opmuntre ham:

„Nun, sprechen Sie nur!“

Samme Manøver og samme Svar, blot i en mere bedrøvelig Tone:

„Ja, hm, ja, Herr Pastor . . .“

Hu knyttede Met-Mari Næverne bag paa sin Ryg og skar

ligefrem Tænder, i det hun med lynende Blikke saa ned paa den skjælvende Stomager. Præsten gjentog sin Opmuntring:

„Was haben Sie denn auf dem Herzen, mein Lieber?“

„Ja, hm, ja, Hr. Pastor“

Denne Gang klyntede Ferdinand ligejom Ordene op af sin Brystkasse.

Men nu var da Met-Maris hele Taalmodighed ogsaa til Ende. Med et suærende „Dumkopf!“ stødte hun Ferdinand ublidt til Side og traadte med Næverne oppe i Hofsterne hen foran Præsten, idet hun berettede:

„Was er will? Was wir wollen? De skal æ jæg Dem

Tand.

Hæ Pæste : Hæ'e hæ vi gown o' væt goej' Venner i manne Aae, men no skal de Katten kles' næ hor op ; e Syndda maa Di lys' fo' vos' fra æ Præk'stol æ fost' Gang !"

Uf særlige Grunde kom det af den fyndige Met-Mari planlagte Bryllup dog aldrig i Stand ; ja ifte engang med den lige hos Præsten bestilte Tilhysning blev det til noget, thi det omtalte „Venstab“ var virkelig „ophørt“ forinden. Ferdinand Kraft havde nemlig til alles Forundring haft ja meget Mod, at han samme Dags Aften endnu havde taget Billet og var rejst til Amerika.

Men et Par Dage efter jaug Drengene paa Gaden :

Met-Mari Nette vild gjæ'en ha Kraft,
men æ go Stomagge gif hind taft.

Met-Mari,
de e' jobi,
de e' f'gu skidt, hvæn æ Kvind' vil fri !

Efter den træste Stomagers skændige Flugt gav Met-Mari Nette sig til at fortjene sit Brød ved i Byen at vaske for Folk, og hun fortsatte dette Erhverv i en lang Række Aar til Beboernes fulde Tilfredshed.

Men da hun omsider blev gammel, og Kræfterne svigtede, søgte hun Friholig nede i Byens Hospital, og hun fik den tilligemed Lægehjælp, Brændsel og enkelte Groschen om Ugen.

Nu kunde hun da uden større Bekymringer se sine øvrige Dage i Møde, mindre Bekymringer havde hun derimod stadigvæk nok af, thi dem kunde baade hun selv — og Drengene altid nok staffe til Veje.

Hun selv gif nemlig og ærgrede alle de øvrige gamle, der boede sammen i Huset med hende, hvorfor hun saa ogsaa til Gjengjæld blev ærgret af baade hver enkelt og alle tilfammen. Men Drengene var dog de værste med deres forvorne Drillerier ; her kun et enkelt Eksempel. —

Der var kommen en ny Barber til Byen ; han h e d Stoldt og han var stolt, vistnok fordi han var Syd fra og kun talte Højtyst med lignende Klangpræg omtrent som Berlinerne. Det var en ren Fornøjelse at se ham, saa lille og tynd som han var,

frankulere afsted hen ad Gaden med korte, grinagtige Skridt og med venstre Haands tredie Finger i Vestelommen. Selv ældre og mere adstabile Borgere vendte sig smilende om, naar de mødte den vigtige lille, saa det var jo ikke saa sært, at han snart blev til Skive for Drengenes kaadeste Streger og Vittigheder.

Et Par af de værste i saa Henseende var Smedens Hans Peter og Garberens Nis.

En Dag stod Hans Peter og Nis i en Vognport over for Stoldts Barberstue, da Met-Mari Nette kom gaende; hun var paa Vejen hjemester.

Paa en Gang lyfte det op i Hans Peters Djuu:

„Do, Nis,“ hvistede han, „de kund væ Grin, om vi kund faa Met-Mari Nette pudse aa den vigtige Balbere!“

„De vil vist itt' bliw saa nemt,“ mente Nis, „fo' di e' jo tyft begge, o' den jenn' Ravn hugger itt' gjæ'en e' J' uer aa den an.“

„Men te et Pa Ravn' kan kom op aa slaas, de hør æ se“, svarede Hans Peter, „o' de saaeidt te e Fee røg a dem.“

Noget senere saa man Hans Peter gaa tværs over Gaden og ind ad Barberstuedøren. Planen var lagt.

Med det mest enfoldige Ansigt trak Stynglen Huen af Hovedet og hilste Barberen, der netop var ene til Stede:

„Godav, din horn' Skæ'ekrab!“

„Juten Tag, Kleiner; Haar schneiden?“ gjemælede Barberen.

„Na, rejs do a — nej, æ skuld sæj' fra Met-Mari Nette, om do itt' bild kom neer o' træet hind en Tand ue.“

„Wie? ich verstehe nicht.“

„Gø do ej, din Grøvling? Ich sollte grüßen von Met-Mari Nette und sagen, ob Sie nicht wollten hinunterkommen und ziehen ihr einen Zahn aus.“

„So, so — Nette Na . . ., wie heißt sie?“

„Met-Mari Nette, unten im Hospital.“

„Jut, jut, Nette, Met-Mari, jawohl, sofort,“ svarede Stoldt og fik travlt med at se sine Redstaber efter.

Hans Peter stod atter sin fedtede Hue paa Hovedet, sagde Farvel og gik næsten endnu mere trostydlig bort, end han lige var kommen.

Uden for Døren stod Nis med et spørgende Ansigt og ventede.

„No gør æ Rott' i æ Fæld“, grinte Hans Peter; „lad

vos stov' aa jmut bag om o' nee te e Høspetaal for aa se, hvondt de gæe."

Medens Drengene styndte sig bag ned om Byen, gif Stoldt med sin Landtang i Lommen den ligere Vej ned ad Gaden; han følte sig umiskjendelig ret i sin Værdighed, netop som Landkunstner.

Hospitalet blev fundet, og Stoldt traadte ind. Den første, han mødte, var hændelsesvis det af Drengene udsete Offer: Met-Mari Nette stod ude i Rjækkenet, netop i Færd med at tage sin Kaffe.

"Guten Tag!" hilste Barberen.

Met-Marie saa op op fra sin Redel og smilede, vistnok behagelig berørt ved at høre sig tiltalt paa Tysk:

"Guten Tag, mein Herr," gjengjældte hun Hilsenen.

"Dies ist doch das Hospital?" spurgte Stoldt.

"Jawohl, mein Herr", svarede Met-Mari.

"Sind Sie denn vielleicht die nette Mutter Maria?"

"Wa—was? Mutter Ma—Maria?"

Met-Mari lige frem gloede hen paa den Fremmede: Mon det var hans Mening, at han vilde have en gammel og graa-haaret Kvinde som hende til bedste? — Men nej: for han var i sin hvide med Blomster indvævede Vest og sit grønne, helt ny-modens Slips saa fortryllende, nobel og dannet og havde saa pæne Manerer og talte desuden jo Højtysk med saadan en yndig Betonning, saa det var aldeles umuligt. Der forelaa temmelig sikkert en Fejltagelse, og den burde rettes. Hun forklarede da, at hun ikke hed Mutter Maria, men Meta-Maria, og dernæst, at "Nette" var bare et Navn, som et ondstabsfuldt, udannet Publikum tillagde hende; hun hed ellers Mamsel Schnell — om det saa vel var hende, han ønskede at tale med?"

"Jo, det var det da vistnok. Han var — præsenterede han sig med et Buk og en Haandbevægelse — den nye Barber i Byen, hed Stoldt og var kommen her op fra Berlin (det var ellers for Resten nok Spandau), og han havde da ogsaa allerede bemærket, at Folk her "im Norden des Reiches" var knap saa elstværdsige og langt fra i den Grad ærbødige, som han fra Begyndelsen af havde ventet og mente, som den, der kom nede fra Hjærtet af Tyskland, at kunne forlange.

Det var nu allsammen Vand paa Met-Mari's Mølle. En saa behagelig Samtale med en saa underholdende Mand fra det store og fine Berlin — det var noget, der ikke blev budt hende

hver Dag. Hun spurgte om dette og hint, hvad der angik Berlin, og hvorfor da Hr. Stoldt var rejst bort fra den dejlige By og saa videre; og alt mens han svarede flot, og hun lyttede, glemte hun ganske at spørge ham om, hvad han egentlig vilde hos hende.

Men endelig tog saa Barberen sin Tandtrækker frem og bad Met-Mari høflig og pænt om at sætte sig ned paa den Træstol, som stod her i Kjøkkenet.

„Bitte wollen Sie denn gefälligst Platz nehmen?“

Den tiltalte spillede pludselig Djuene op og betragtede Manden og Tungen med største Forundring, indtil hun omsider fik spurgt, hvad han mente med det

„Was meinen Sie damit?“

Næsten lige saa stift og forbavset saa han nu paa hende

og svarede efter et Djebliks Tavshed, at han jo var kommen her-
ned for at trække Mamsjellen en Tand ud.

„Ich bin ja gekommen, um Ihnen einen Zahn auszuziehen.“

Trække hende en Tand ud? Nej, det var for groft :
med ét var Galden fegt over hos Met-Mari Nette. I samme
Sekund stod hun henne ved Urnen og havde faaet fat paa et lige
saa vægtigt langt Eksempplar af en gammeldags Iltang ; den
svingede hun saa med Kraft og til Skræk for den ellers saa mo-
dige lille Barber om sit graasprængte Hoved og raabte som rasende :

„Wil do se, do kommer uer a Du, dit fobandede Heest a en
Lyster å væ'e, o' de i en lynende Fart! UG hæ jo itt' ja møj'l
som en Stump a en Tand skaft i e Mund me'r!“

Stoldt forstod ikke et eneste Ord af, hvad Met-Mari sagde ;
men at hun var ordentlig bister og vilde ham Stakkel til Livs med
den vældige Ildtang, det begreb han tilstrækkelig. Et Djeblikt
stod han og stirrede, næsten som naglet til Pletten ; men saa
fo'r han saa raft som et Lyn — ihukommende vistnok det æld-
gamle Ord, at det altid er bedre at fly end ilde at sægte —
med Hatten i venstre og Tandinstrumentet i højre Haand ud af
de halvaabne Døre og ilede, alt hvad hans Ven vilde bære, i
flyvende Fart op ad Gaden.

Men frem over Ranten af Gærdet ved Enden af Huset
staf tvende af Skadeslyd straalende Ansigter : det var Niis og
Hans Peter, der nu gav Barberen et rungende dobbelt Hurra
med paa Bejen ; og da Met-Mari Nette saa viste sig henne i
Døren med Iltangen truende op mod den flygtende, raabte Hans
Peter lidt drillende over til hende :

„De var ret, Mari Met, vis do den Tyste, do hæ Haar
aa e Tænder!“

En Dag kom en Rone, der hørte til Met-Maris Husfæller,
ilende hjem og berettede forpustet, at to af de ældre avgustenburgske
Prinsesser var komne til Byen og havde til Hensigt — saaledes
fortalte man ganske bestemt — endnu selvsamme Dag allerede
at aflægge dem, Hospitalet her nede, et lille Besøg for at se til
de Syge og trøste og glæde dem alle.

Denne Medbeholdelse vakte selvfølgelig Røre blandt alle de Gamle :

faa hurtig, de bare formaæde, fit de sig vaasket og kæmnet og pyn-
tet, som om det var højhellig Alfen.

En af de ivrigste til at faa alting i Orden, var Met-
Mari Rette; hun var ligesom opflammet, henrykt, begejstret ved
Tanken om disse Prinsessesers Besøg: slet ikke saa meget, fordi de
var de fine Prinsesser, men særlig, fordi de var ældre Prinsesser af
Huset Augustenborg. Hvor vakte de Ord ikke Mindet om for-
rige Tider, om Hjemmet og hendes Forældres Forhaabninger! Hertugen
havde jo kjendt hendes Fader, og hvem kunde vide, om ikke hans Døtre nu kom for at opjuge hende alene? Det var der-
for aldeles nødvendigt at tage saa værdig imod dem som muligt.

Der forløb et Par Timer, men endelig kom saa de læng-
selsfuldt ventede virkelig. De to fornemme Damer, der førtes
af Præsten, gik rundt paa de enkelte Stuer og spurgte de Gamle
til deres Befindende.

Det Bærelse, Met-Mari Rette just havde alene, var netop
det sidste, de kom til.

Da Døren gik op, og Prinsesserne viste sig, fulgte af
Præsten, sløj Met-Mari op fra sin Stol og begyndte at rejse saa
dybt, som den stivnede Ryg og de værkbrudne Lemmer gav Lov til.

„God Dag!“ hilste den ældste af de indtrædende Damer
med Venlighed. „Sæt Jer kun ned igjen; naar man først er saa
gammel som I, bør man tage den Ro, man kan faa.“

Met-Mari saa med Forbavselse hen paa de Talende, vendte
sig halvt mod sin Stol, men befundede sig og blev staaende.

„Hvem er saa I da, min Kjære? fortsatte Prinsessen.“

Met-Mari Rettes Forbavselse syntes at vokse; hun tav først
en Stund, men saa tog hun sig sammen og svarede nejende:

„Ich bin die Tochter des Schneidermeisters Schnell von
der Insel Alfen!“

„Saa“, sagde Prinsessen, „er I fra Als? Ja, men saa maa
I da ogsaa vel nok kunne tale Dansk?“

„Ich bin die Tochter des Schneidermeisters Schnell von
der Insel Alfen!“ gjentog Met-Mari.

„Ja, det hører jeg,“ svarede Prinsessen; „men“ — og her
havde hun Stemmen, formodentlig nok i den Tro, at den Gamle
var tunghör og som Følge deraf havde misforstaaet hende — „jeg
mente, at naar I er ovre fra Als, saa maa I da vistnok ogsaa
kunne tale Dansk?“

„Ich bin die Tochter des Schneidermeisters Schnell von der Insel Ufen!“ lod Met-Mari's ligesom afstøbte Svar.

Prinsessen vendte sig nu om til Præsten og gjorde med Haanden en lille Bevægelse op mod Panden. Derpaa sagde hun meget elskværdig Farvel til den Gamle og gif saa sin Vej med de andre. —

Det var det stiveste, Met-Mari Nette endnu havde oplevet: En avgustenborgsk Prinsesse, som her vilde komme og tiltale hende paa Dansk, og saa oven i Kjobet blev ligesom vrangbillig over, at hun, Frøfru Schnell, vilde holde det Tyske tilbørlig i Være! Og saa saadan en Afslutning af dette Besøg, som hun, helt siden Budskabet kom, havde glædet sig til med store Forventninger — det kunde nok faa en gammel og god Slezwig-holstenisk Mamjel til at syde af Harm!

Hendes Forbitrelse maatte have Luft — og det fik den, hun styrtede ud af sit Værelse, rev med en undertrykt Ed den af Præsten for lidt siden lukkede Gadedør op, saa den diindrende slog imod Væggen, og løftede truende Næven, idet hun med svingrende Høft sendte følgende djærve Betsignelse efter de bortgaende:

„Jesus Kristus, Guj tej mæ! I U'pak, hvad vil I hæ? IÆ tændt, æ haj saat norve!“

Met-Mari laa paa det sidste.

En Gangtone sad paa en Stol tæt ved Enden af Sengen og rettede længselsfuldt Blikket mod Døren: der var nemlig sendt Bud efter Præsten.

Eubelig kom han. Det var en yngre, alvorlig, men godhjærtet udseende Mand, der først lige fornylig var kommen til Byen.

Efter at have lagt Hatten paa Bordet ved Vinduet traadte han hen til den Sngge og spurgte:

„Hvorledes gaar det?“

Met-Mari aabnede Øjnene, vædede derpaa de tørre og indfaldne Læber med Tungen og bad saa med hvijsende Stemme den Gejstlige om at tale Tysk til hende:

„Sprechen Sie sacht deutsch, Hr. Pastor!“

Det havde denne jelsølgelig ikke noget imod:

„Nedst gern!“ svarede han.

Konen var imidlertid gaaet.

Præsten tog Plads og begyndte at trøste den Syge.

Den opbyggelige Tale, der holdtes paa flydende Lyf og med klangfuldt Organ, lød som liflig Musik i den Døendes Øren. Hun smilede glad og tilfreds, og hun nikkede jævnlig saa smaat, mens hun laa der med lukkede Øjne og lyttede.

Da han saa omjyder var færdig, gav Met-Mari Nette ham Haanden og takkede:

„Besten Dant, Hr. Pastor!“

Præsten rejste sig op for at tage sin Hat. Men inden han sagde Farvel til den Døende, fik han det Indfald at rette et Spørgsmaal til hende.

Det var nemlig en ældgammel Stik ved Begravelser der, at et Sangkor, bestaaende af Almuestolens mest sangbegavede Dreng, gik foran ved Kisten og sang et Par Salmer. Denne Stik havde før været ganske almindelig; men nu blev den gjerne kun hævdet, saafremt det var meldt, at den Afdødes nærmeste Slægtninge onskede dette.

Saadanne Slægtninge havde den Gamle i Sengen jo ikke, og Præsten fik derfor det Indfald at spørge den Døende selv, om hun muligvis nok kunde ønske, at Drengene ogsaa gik med for at synge, naar hun skulde stedes til Hvile:

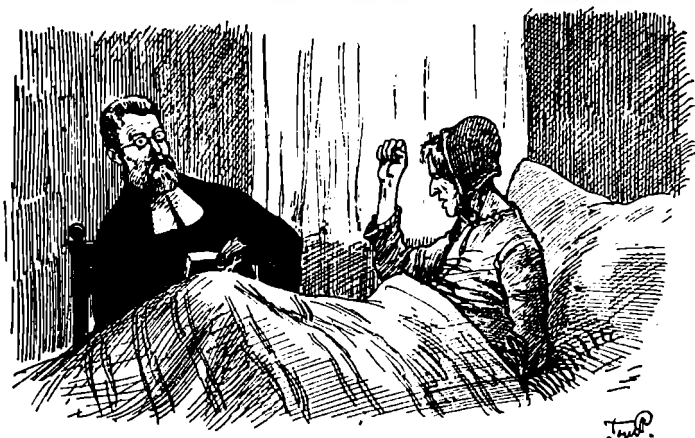
„Wünschen Sie auch, daß die Knaben bei Ihrer Bestattung mitsingen?“ spurgte han sagte og saa paa den Gamle, der nu laa helt stille med lukkede Øjne.

Hadde han vidst, hvilken Virkning de Ord vilde faa, var det fremsførte Spørgsmaal vel næppe saa snart kommet over hans Læber. Men hvor kunde han ane, at „Knaben“ jo netop var Navnet paa Met-Mari's argeste Fjender, paa disse vanartige Stabninger, disse Subjekter, som baade i By og paa Land havde ægget og drillet og ærgret og saaret og pint hende tidlig og sild? Og han vidste jo heller slet ikke, at Drengene alt havde sunget langt mere end nok for den levende Met-Mari Nette.

Som vakt ved en pludselig Torden slog Met-Mari Øjnene op og saa stift paa den Geistlige uden at svare.

Præsten, der var i den Tro, at han ikke var bleven forstaaet, gik lidt nærmere hen til den Syge og gjentog sit Spørgsmaal.

„Wünschen Sie auch, daß die Knaben bei Ihrer Bestattung mitsingen?“

Men nu kom der pludselig Liv i de stivnede Lemmer.

Saa brat, at den Gejslige næsten var falden omkuld af Forstræktelje, rejste den Gamle sig op i sin Seng med et Knyt, og knyttede Næven, idet hun med skrigende Stemme forsikrede:

„E Dreng?! — Troe Di, æ vil ligg dæ'e o' hø'e aa dem o' dæt Skra'mend o' Straalend? Nej, min Død, om æ vil!“

Det var det sidste, som Met-Mari Rette fik Lov til at sige.

Strøtanter.

Glæde er en stjern Dyd. Kun gode Mennesker kan føle sand Glæde; thi deres Glæde bunder i Overbevisningen om Guds barmhjærtige Kjærlighed.

— Høflighed er som en Luftpude; der er ganske vist intet inden i den, men den mildner i betydelig Grad Livets Stød.

— Verden gaar kun saa lidt fremad i moralsk Henseende, fordi Menneskene i Reglen begynder med andre; og næsten ingen med sig selv.

— Hvad Du end gjør, saa glem aldrig, at Gud ser hver Handling, hører hvert et Hjerteslag.

Frederik Barfod.

(1811—96.)

Af H. Rosendal, Lyngby.

at den Sag, i hvis Tjeneste Sprogforeningens Almanak virker, nogen Sinde haft en varm og trofast Ven, saa har det været Frederik Barfod; og det er derfor let forklarligt, at Almanakkens Udgivere har ønsket at kunne bringe Læserne hans Billede og et Omrids af hans Levnedsløb.

Han horer til en meget gammel Præsteflægt, saa ikke alene var hans Forsædre, Fader og 5 af hans Brodre Præster, men Stamsfædrene i flere Led tilbage. Hans Fader Hans Peter

Barfod (1770—1841) var en Tid (1796—1808) Præst i S. . . . jylland, siden i Lyngby ved Grenaa, hvor han oprettede og styrede et Lærer-Seminarium, og sidst (1822—41) i Fakse, hvor han døde som Provst og Ridder af Dannebrog. Han var en kraftig Personlighed, en veltalende Præst og dygtig Kateket og en til det Yderste akkurat Embedsmand. Han var som de fleste af hans Samtidige i sine tidligere Aar stærkt berørt af den raadende Rationalisme, men havnede sluttelig i den enfoldige Kristentro. Han arbejdede som Præst i Brandrup med uegenlystlig Nidkjærlighed for Oprettelsen af et dansk Stolelærer-Seminarium i Haderslev Vesteramt, havde Amtmand Møsting i Haderslev paa sin Side, og Rancelliet var ikke uvilligt; men Biskop Middelboe var saa fuldstændig ligegyldig for Sagen, at den strandede derpaa. H. P. Barfod var først gift med Marie Katrine Hjorth, der døde 1816 og efterlod ham 7 Sønner, hvoraf den ældste var 19, den Yngste 4 Aar gammel; den næstnyngste var Poul Frederik, født den 7. April 1811. — I 1817 giftede Barfod sig igjen med Charlotte Guldberg, der var Enke efter cand. theol. Degn i Odder, Sorgen la Cour, hvem H. P. Barfod har betegnet som sin kjæreste Ven, der gjennem 25 Aar havde været ham mere end den ædleste Broder, hans ærlige Raadgiver og Hjælper ved mange Lejligheder, prøvet i Medgang og Modgang. Charlotte Guldberg havde i sit Ægteskab med la Cour 5 Sønner, der af Fr. Barfod altid benævnedes og betragtedes som hans Brødre. Og i Ægteskabet med Barfod fødte hun Sønnen Immanuel, der døde for et Aar siden som Præst i Vaabensted paa Lolland. Det var en stor Sonneslot at holde frem, og Tiderne var meget vanskelige for Landsbypræster i disse Aar; der maatte spares paa alle Maader, og endda maatte der gøres Laan. Men der var da i Reglen heller ingen andre mørke Timer i Præstegaarden end, naar det kneb med Penge; thi ellers forstod Stifmoderen at sprede Glæde og Lykke om sig. "Det var", har Fr. Barfod sagt, "en Glædesdag, da hun drog ind i Lyngby Præstegaard, og Gud være lovet og prijset! den blev til rig Velsignelse for os Alle." Hun var mild og kjærlig, som hun var fast og alvorlig. Var en af Drengene uartig, saa jagde hun fast og alvorligt, saa der ikke blev Tanke om Modsigelse: "Du er yng, min Dreng; det er bedst, Du gaar i Seng." Fr. Barfod havde en Gang som otte Aars Dreng skrevet et Brev uden Navn til en lidt ældre Kamme

rat. Det skulde være en Spøg, men det vakte nogen Uro i dennes Familie; Brevskriveren blev opdaget, og Stifmoderen stildrede ham i milde og alvorlige Ord, hvor urigtigt han havde handlet. Hun skjændte ikke, stod hele Tiden med hans Haand i sin; men det gjorde et saa stærkt Indtryk paa ham, at han bevidnede. Ligeledes mindedes han som gammel Mand, at da han en Gang havde taget et Uble, og hun blot havde sagt: „Det havde jeg mindst ventet af Dig, Frederik“, græd han, som han var pistet. Og ingen Lovtale har lydt lifligere i hans Ore, end da hun en Gang sagde om ham: „Nej, jeg holder paa min Frederik; han gjør ingen Røvertule af sit Hjærte.“

Det var altsaa ikke mindst hende — Stifmoderen —, der bidrog til, at hans Hjem blev saa godt og vellykket, som det var for ham.

Stjont Fr. Barfod egentlig havde tænkt paa at blive Sømand, blev han dog Student allerede 1828, var saa nogle Aar Huslærer hos Kammeraad Dorph paa Gjørsløv; men fra 1832 var og blev Kjøbenhavn hans Hjem, hvor meget han end færbedes rundt i Landet for at indsamle Oplysninger til sine historiske Arbejder eller for at udbrede Kjendskab og Kjærlighed til de Tanker, der fyldte hans Sind.

Som Student levede han i en Kreds af begavede og livlige Venner, hvoraf skal nævnes de senere Ministre Hall, Knuth og Monrad og Wilhelm Birkedal, der kom til at staa ham nær paa en dobbelt Maade, idet Barfod blev forlovet og 1841 gift med Birkedals Søster, der endnu lever, og idet Barfod efter at være kommen ud over den Rationalisme, han en Tid levede i, ligesom Birkedal sluttede sig med Inderlighed til Grundtvigs kirkelige Anskuelser.

Han fremtraadte tidlig som Forfatter, jaaledes udgav han allerede 1835 „Poetisk Læsebog for Børn og barulige Sjæle“ med en Mængde Oplysninger om Forfatterne, omhyggeligt forberedte og livligt skrevne. For mange har disse Nummerkninger været Indledning til deres Kjendskab til Danmarks Literaturhistorie. Og som Mødermaalets poetiske Statte var ham dyrebare, saa var ogsaa selve Sproget, som han af yderste Ene søgte at gjøre saa dansk i Vendinger og Ordforraad, saa frit for alt fremmed som muligt — mange sandt endog, at han heri gik for vidt. Endelig var den Form, hvori Debet frem-

traadte, ham ikke ligegyldig; og han var en af dem, der tidligt begyndte Arbejdet for en forbedret Retskrivnings Udbredelse; 1836 var han Medstifter af et Selskab i dette Djemed og redigerede en Tid dets Ugeskrift. Denne hans gløbende Kjærlighed til Modersmaalet, dets aandelige Skatte og dets værdige Klædebon medførte naturligtvis ogsaa en saadan Vurdering af dets Betydning for Folkelivet, at han alle sine Dage maatte domme haardt om „den Forbrydelse at frarøve et Folk dets dyreste Gje,” ligesom en Kamp for Modersmaalet altid var ham en hellig Kamp.

Tidlig blev han greben af Tanken om, at de tre nordiske Folk, der har samme Sprog, samme Mytther, Sagu, Folkeviser og Ordspog, der har gjenløbet den samme Udvikling, maa være bestemte til at hjælpe og styrke hverandre; og „Nordens Enhed“ blev ved Siden af „ jyllandsk Danished“ ved at være det, hvorfor hans Hjærte bankede varmt lige til hans sidste Dage. Han har i den Henseende en stor Fortjeneste, bl. a. ved, at han grundede det fælles nordiske Tidsskrift „B r a g e og F d u n“ (1839—42), hvorom han samlede en Ræds af fremragende nordiske Forfattere. Desuden udgav han i Fyrterne en „Scandinaviske Folketænder“, skrev en Mængde Digte for Nordens Enhed, deltog 1839 i det fælles nordiske Møde i Gøteborg, hvor de scandinaviske Naturforskeres Selskab stiftedes, var en af Lederne paa de danske Studenteres Færd til Upsala 1843, besøgte gjentagne Gange de to andre nordiske Lande og stod i levende Forbindelse med mange af dets fremragende Mænd, osv. osv.

Hans Varme for den jyske Sag bragte ham en Tid i stærk Modsatning til Kristian VIII.'s Regering, ja da han efter i 1842 at have været en af de 18, der indbød til at hædre P. H. Lorenzen ved at skænke ham Solbønnen med Indskriften: „Han talte Dansk og vedblev at tale Dansk“, i 1845 vilde holde en Række Foredrag rundt om i Landet over jyllandsk Historie, fik han kun sin Hensigt delvis udført (i Ribe, Horsens, Randers, Viborg, Aalborg og Aarhus), idet han alle Vegne forfulgtes af Rancelliet og Politiet. I Fyrerne sluttede han sig nærmest til den „bondevenlige“ Bevægelse, og det var ham, der fattede og gjenførte Tanken om det store Bøndermøde i Ringsted 1846, ligesom han 1844—47 redigerede Bøndervennernes Blad „Ulmøven.“ Det var da ogsaa dette Parti, der

1849 valgte ham til den grundlovgivende Rigsforsamling, hvor han bl. a. stillede Forslag om, at Censur aldrig mere skulde kunne indføres i Danmark.

Da Bondevennerne i 1853 fulgte Regeringen i de to store Spørgsmaal om Toldgrænsens Flytning til Elben og Indskrænkningen af Arveretten til Kongehusets Mandslinie, skilte han sig fra dem for ikke siden at blive Medlem af deres Parti. Han var imidlertid Medlem af Rigsdagen (og Rigsrådet), lige til hans tiltagende Tunghørighed nødte ham til at træde tilbage 1869.

Som Medlem af Rigsdagen kæmpede han navnlig for frielig Frihed, og som Medlem af Rigsrådet efter Grundloven af 18. Novbr. 1863 stemte han i 1864 mod at slutte Fred paa Grundlag af jyllands Afstaaelse.

Barfod har imidlertid haft større Betydning som Forfatter end som praktisk Politiker. Han udgav (1848—52) i to Hefter *Ambrøsius Stubbs* samlede Arbejder med en Levnedstegning af Forfatteren, et særdeles fortjenstfulde Arbejde, hvori han med den største Omhu har søgt at opspørge ethvert Træk, der kunde give Oplysning om denne da halvglemte Digter, og at oplede enhver Stump af hans spredte Digtninger. — I 1848 og 1850 udgav han „*Danmarks Gejstlighed*“, en personalthistorisk Aarbog, der maatte vække og vakte Opmærksomhed ved den overvældende Mængde Oplysninger, han havde indsamlet alle Vegne fra, og ved dens overordentlige Paalidelighed og Nøjagtighed, men som vakte Forargelse paa mange Steder ved de Domme om flere Præster, han af Hensyn til Sandheden mente at burde fremsætte. Barfod var nemlig en ja ubetinget sandhedskjærlig, ja vi kan sige hensynsløs ærlig Mand, saa han ikke alene mente, at alt, hvad han jagde i en given Sag, skulde være ubetinget sandt, men ogsaa, at han, hvor han udtalte sig, ubetinget skulde sige alt, hvad der var sandt. Det var imidlertid det store hos ham, at han ikke gjorde nogen Undtagelse med sig selv; han søgte lige saa lidt at tilsløre sine egne Fejl som andres.

Den af hans Bøger, der vel fik størst Betydning, var hans „*Fortællinger af Fædrelandets Historie*“, hvis første Udgave udkom 1853. Lad E. Baludan-Müller have haft Ret i, at denne Bog er stærkere farvet af sin Forfatters nationale og politiske Anskuelse, end et videnskabeligt Arbejde bør være, saa har den haft en uberegnelig Indflydelse paa de Unge, der i den

sidste Halvdel af Halvtredjerne og i Tredjerne fik den i Hænde. Ved Ingemanns Romaner var hos mange vakt en Længsel efter levende Kjendstab til Fædrelandets Historie, og Bogen kom netop i rette Tid for at komme denne i Møde; den var skrevet saaledes, at den maatte gribe og glæde Ungdommen, og den har bidraget til ikke alene at vække historisk Sans, men til at tænke og nære Fædrelandskjærlighedens hellige Fld i manges Sjæle. Det kan uden Overdrivelse anvendes paa den, hvad Bjørnson har jagt om en anden Bog:

„Den leved i vort Liv saa mægtigt og varmt,
at tusind Bogers Liv imod det bliver armt.

Nu ved vi vel, at den historiske Forskning, der har gjort saa mægtige Fremstridt hos os i den sidste Menneskealder, paa flere Punkter er kommen til andre Resultater og til en anden Betragtning af Personer, Begivenheder og Forhold end Barfod — det vidste han ogsaa selv og kunde paa flere Steder selv inddrømme det og rette sine Domme —, men det er ogsaa vist, at Ernst Bojesen ikke vilde have haft 8000 Subskribenter paa den store Danmarks Historie, vore Historikere nu arbejder paa, hvis ikke Barfods Fortællinger havde banet Vejen. — Mod Slutningen af sit Liv udarbejdede og udgav han en omstændelig Fremstilling af „Danmarks Historie fra 1836 til 1870“ med Motto: „Hællere den bageste ad Vejen til Kalmar end den forreste ad Vejen til Hamborg (Berlin)!“ Dette Arbejde kan ikke noksom anbefales til Folkelæsning, om end — hvad han selv siger — der findes Fejl og savnes adskilligt deri. I Virkerne havde han udgivet en tilsvarende „Danmarks Historie fra 1319 til 1536.“*)

Han indleder det sidste Bind af Historien om Tiden 1536. — 60 med et Digt, hvori det hedder:

End bo'r vor Gud i Himlen
højt over Stjærnevrimlen,

Han kan saa let de stærke
paatrykke Dødens Mærke.

End som i gamle Dage
han frelse kan den ivage.

*) Af dette Bærk skænkede han et Antal Eksempl. til fortjente . . . jyske Kvinder.

Om Goliat end fnyjer,
dog David ikke gnyjer.

Til Gud sin Lid han jætter,
og Gud ham Sejr forjætter.

Snart skal han Modet dæmpe
hos Helveds stolte Ræmpe.

Men huft, mit Folk, du kjære,
kun Gud ske Pris og Ære!

Kun den har Sejr i Tasse,
der glemmer smukt at braste.

Kun den, der ydmygt nejer
for Korset sig, faa'r Sejer.

Kun under Korsets Banner
mod Vold du oprejst stander.

Din Kamp maa ene være
for Frihed Fred og Ære.

For Frihed, som den findes,
hvor onde Lyster bindes.

For Freden, som den bygges
i Troens Palmestygger.

For Æren, som den smiler,
hvor Fred og Frihed hviler.

Dette Digt minder os paa den ene Side om den poetiske Aare, han havde, hvoraf der flød mange Digte — særlig da Sej-
lighedsdigte — og paa den anden om hans alvorlige, inderlige
kristelige Tro. „Paa Vinger skal hæve sig som Ørne de, der
forventer Herren; de skal forny deres Kraft,“ har Profeten sagt;
og det er et Ord, der kjendelig opfyldtes paa ham; hans Sind
blev aldrig gammelt: hans Arbejdslyst og Kraft tabte sig ikke,
hans Ungdoms Idealer bleguede ikke for ham, hans Haab for det,
han elskede, blev ikke jngt, og han kom ikke til at høre til de
„trætte Mænd“, fordi han „forventede Herren.“

Hans Hjem var jaare lykkelig. Hans Hustru, hans Børn og Barnebørn delte hans Begejstring og hans Forhaabninger med ham. De kunde af Hjærtet slynge sammen:

„Det er jaa hyggeligt allen Steds,
 hvor jmaa og store har et i Sinde,
 og det, som drager de store Væs,
 i Hjærtekamret er inderst inde.“

Derfor kunde han ogsaa, da han blev opfordret til at skrive noget op om sit Livs Hændelser, sige: „Min Levnedsbetjærelse kan kort og godt — men udtømmende — afdattes i de Ord: Jeg har uden Fortjeneste levet et uigelig lykkelig Liv, da Gud altid i stort og jmaat har været mig uendelig god, og ikke mindst deri, at han altid har ladet mig se, at enhver Sorg og Stusselse, som jeg mente at have lidt, var kun et nyt Udslag af hans forbarmende Naade“ —

Barfod var en i høieste Grad uegenyttig Mand, og hermed, men ogsaa med hans Kjærlighed til Mennesker, ikke mindst de lidende og fortrykte, hænger det sammen, at han lige fra sin tidlige Ungdom var med i en Mængde filantropiske Foretagender og lige til de sidste Aar ikke alene paataledes, men medvirkede ved Basarer o. l. i mange forskjellige Djeved, aldrig holdende sig tilbage eller skaanende sig selv. For at nævne enkelte, der laa ham særlig nær, fremhæves „det forenede Velgjørenheds Selskab“, hvori han allerede fra 1833 var Repræsentant, og hvis Skole han (ulønnet naturligvis) bestyrede 1834 — 38; Foreningen til Understøttelse af ældre Lærere, som han meget ihærdigt arbejdede for; mange Ushl. og Plejehjem. Foretagender, osv. — Han var en Tid Repræsentant i Trykkeselskabsstyrelsen, var Medstifter af „Dansk Samfund“ (1839), af den akademiske Forening (1839), den borgerlige Forening (1845), Medlem af og Bestyrer i Folkevæbningsamlaget (1848), Medstifter af „Dansk Forening“ (1853), Nordisk Samfund (1866) osv. — Og hans Kundskaber stod til Rede for enhver, der havde Brug for dem og vilde spørge ham.

Han arbejdede lige til det sidste paa et større Arbejde om de borgerlige Rigsdagsmænd i 1660, hvortil saa godt som hele Stoffet paa den majsammeligste Maade skulde samles af utrykte Kilder, og hvor han ret havde Brug for den næsten utrolige Hu-

Kommelse, han var bekjendt for at have, og som end ikke svigtede ham, da han var over 80 Aar gammel.

Foraaret 1896 kastedes han paa Sygelejet, men fulgte selv der med Deltagelse alt, hvad der vedrorte ikke alene hans egen Slægt (han havde en stærkt udviklet Slægtsfølelse), men Folk og Fædreland. I de Dage forberedtes jydernes Vejog i Nordfjælland, der i høj Grad glædede ham; og maaste det, at Staaningerne iudbød jyder og Sjællændere til at gjæste sig, endnu var den største Glæde for ham.

Men inden Gjæsterne kom, jøv han ind (15. Juni). De kom imidlertid med til Jordefærden, over hvilken der netop kom en særegen Glans ved, at et saa stort Tal ledende Mænd fra jylland, der var paa Vejen til broderligt Gjæsteri i Staane, tog Del deri.

Hvad vi elsker!

Af Jes Chr. Jessen, Vilsbæk.

Vort Land, vort Folk og vort Kongehus
med dets Børn i Øster og Vest,
som dog søger til Fredensborg Skoves Sus
og føler at hjemme er bedst. —

Vort Land, og vort Maal med dets dejlige Klang
og Sangen, som lindrer vort Sind,
de sagnrige Minder, som mangen Gang
har tryllet i Fortid os ind. —

Vort Land med dets store henfarne Mænd,
som med Sværd og med Mejsel og Pen
har sat sig et Minde saa rigt og saa skjønt,
og hvis Lige ej findes igjen.

Vort Land med de grønne og smilende Øer
i det dejlige sølvblaa Hav,
hvor Mange i Kamp for det daglige Brød
saa ofte har fundet en Grav. —

Vort Land med dets frodige kornsvangre Jord,
med Bjerge, med Bakker og Dal,
med løvrige Skove, hvor Sangerne bo'r
og bygger i tusindtal. —

Vort Land med Heden, hvis Poesi,
besunget af Digteren blev ;
hvor sidst en Dalgas med rastløs Flid
har skrevet sit Adelsbrev.

Skal da aldrig det Skilte forenes igjen ?
Skal da hele vor Længsel dø ud ?
Hvad Tiden, som ruller ustanselig hen,
skal bringe — derfor raader Gud !

Jørgen Jensen Sørensen,

hvis Træt vi her gjengiver, var født den 11. Juli 1802 paa den
Gaard i Bramdrup, som nu ejes af hans Broders Sønnesøn:
Thomas Sørensen.

Da han var 10 Aar, døde hans Fader, og hans ældre
Broder Thomas Jensen Sørensen overtog da Fødegarden. Jørgen

fulgte da med Moderen til Kirkebyen Moltrup, hvor Gaarden ejede et Landbolstæd. Ved den Lejlighed fik han mere vedholdende og stadigere Skolegang, end om han var bleven opdraget paa selve Fodegaarden, saa han fik flere Kundskaber end almindeligt til den Tid. Dertil bidrog ogsaa, at Degnen-Nisjen var en dygtig Lærer, som har efterladt sig en særdeles dygtig Slægt, der følger i samme Spor.

Om hans Moder vides det, at hun var en meget opvakt og dertil kristelig Kvinde, der ikke lod sig paavirke af den Tids Rationalisme, som fra Tyskland strømmede ind ogsaa paa vore Enemærker, uden dog at forfalde til pietistisk Hældoreri eller Skinkristendom.

Til den Tid var det især Regning, som dreves stærkt i Skolen, og vor afdøde Ven var ogsaa fast heri.

Efter sin Konfirmation tilbragte han — saa vidt vides — 2 Aar hos sin Broder paa Fodegaarden, indtil han 1826 blev gift med en Datter af Gaardejer Peter Mathiesen, som ejede Vestergaard ved Brandrup, og som Jørgen F. Sørensen samtidig overtog.

Det var den Gang endnu daarlige Tider for Landmanden, men vor hedengangne Ven var en dygtig Bonde og klarede sig med de bedste. Alt som Tiderne bedredes, gik det ogsaa fremad for ham, saa han ikke trykkes af Sorg for dagligt Brød.

Om Nogen nu vilde spørge, hvorfor vi særlig fremfører Billedet af og Mindet om Jørgen F. Sørensen, da svarer vi: Fordi han var den sidste paa Skansen. Han var den sidste af de 25 nordjyske Bønder, som ved den første Skamlingsbankfest 1843 traf Aftale om at stifte „Den nordjyske Forening“, der fik en saa stor Betydning i vor nationale Udvikling. Disse 25 Mænd blev ogsaa til sin Tid kaldt „de n f a s t e S t o t“, og de fortjente fuldt ud dette Hædersnavn, thi de lagde den Grundvold, som vi endnu bygger videre paa. „Al Begyndelse er tung“, men derfor fortjener Ihusomnielsen af disse Mænds Gjerning ogsaa vor særdeles Opmærksomhed. Da der holdtes kriminel Forskø over Foreningens Medlemmer i Anledning af den bekjendte Protokolekstrakt, da holdt disse Mænd saa godt og trofast sammen, at der ikke kom noget ud af hele Historien.

Selve den flædvigste Forenings Virksomhed er det ikke nødvendigt at omtale her. Den er saa omfattende og sandfærdig fremstillet i Skildringen af Foreningens første Formand „Hans Niessen af Hammelov,“ at her er intet at tilføje og intet at tage fra, saa meget mindre, som den blev skreven til en Tid, da det aller største Flertal endnu levede, der havde taget Del i Foreningens Liv og Gjærning.

Naar man i Nutiden finder den flædvigste Forening faatal- lig i Sammenligning med, hvad der nu præsteres iblandt os, saa beviser dette kun, at Vedkommende ikke tilstrækkeligt kjender Forholdene paa den Tid, da Foreningen traadte i Live og var i Virksomhed.

Til den Tid havde de fleste Angst for at faa deres Navn offentlig nævnt. Det var bitterligt nok, at „højere Vedkommende“ saa skjævt til Medlemmer af en Forening, som havde den Driftig- hed at tale om „Folkets naturlige Rettigheder“ o. s. v. Og det ansaas for en Gtaam at komme i Forhør, om man ogsaa som uskyldig blev fritkjendt.

Da skulde der et vist Mod til at bekjende Kulør og lade sig optage som Medlem af den flædvigste Forening. Desaarfaag lagdes der fortrinnsvis an paa at faa de mere fremtrædende Mænd i de forskjellige Sogne med, idet disse saa havde hver sin Fylking i Ryggen, som stod bagved og deltog i Sager, som var paa Dags- ordenen, navnlig naar der indgaves Andrageuder til Stænderfor- samlingen eller dsl. Dette vidste den tykke Embedsstand ogsaa godt, at hele Folket stod bag ved Foreningen, og den regnede med denne Kjendsgjærning. Derfor er det vi dvæler med For- kjærlighed ved den sidste af det Kuld, som aabnede Ilden.

Dertil kommer, at var hensovede Hædersmand var en af de mest ihærdige, som altid var med, naar det kneb, og havde saa megen Indflydelse og saa alsidige Forbindelser ved Slægt og Venner, at ikke mange kunde maale sig med ham, ja at det muligt kjendes endnu, for saa vidt, som Moltrup Sogn hører til de mest danske Sogne paa Østereggen. Desaarfaag er det forstaaeligt, at vi holder hans Minde frem som et Eksempel til Efterlignelse for Efterkommerne. Det vilde være usfsjonfsomt, om vi ved den Lejlighed undlod at nævne Moltrup Sogns lige saa agtede som afholdte Præst, den gamle Pastor Hertel. H. S.

Lige som han stod i det bedste Forhold til sin Menighed

i Almindelighed, var han en personlig Ven af Jørgen F. Sørensen i Særdeleshed, hvilket ikke var uden Indflydelse paa Forholdene i Sognet.

Den jævne Etstværdighed, der var udbredt over Præstens Person, gav Livet i Præstegaarden sit Præg, saa Bønderne gjerne søgte dertil, hvor de var velsete Gjæster.

Det er før nævnt, at vor hedengangne Ven var en af de dygtigste Bønder. Det var hans Grundjætning, at Livet skulde leves, men den Gjærning, Manden en Gang var sat til, skulde roges tilgavn.

Saaledes har han ogsaa opdraget en talrig Vornesflo, som alle er i gode, selvstændige Stillinger, ialt 5 Sønner og en Datter, hvoraf de 4 Sønner foruden Datteren er bosatte her i den nærmeste Omegn af Haderslev, medens en Son er bosat i Moderlandet, men alle hører til dem, der ikke er vanslægtede i Tiden, men trolig følger deres gamle Faders Eksempel som virksomme Medlemmer af den nationale Grænsesagt, som vi Nord-slesvigere nu en Gang har overtaget fra Forsædrene, og som det er vor Pligt jaavel som vor Ret at føre selv under de forandrede Forhold, som Tid og Omstændigheder har medført.

Naar Jørgen F. Sørensen efter et langt og virksomt Liv, mæt af Dage, 94 Aar gammel, er gaaet til sine Fædre, men efterlader sig fire vakte Sønner i sit Sted, da træder Sandheden ret frem af, hvad der staar i en af de Sange, vi ikke maa ihjule:

For de gamle, som faldt,
er der nye overalt,
de vil møde, hver Gang der bliver kaldt!

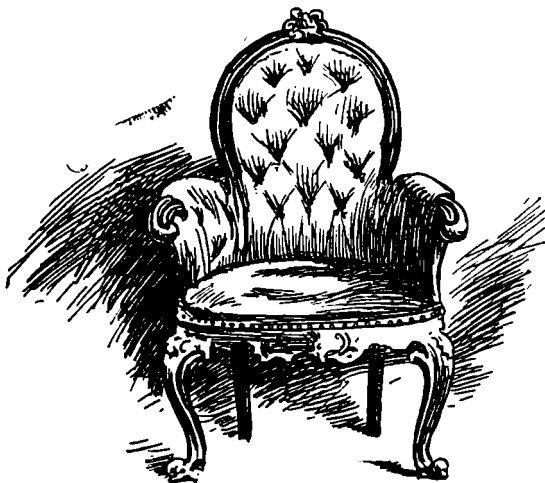
Bukshave i Marts 1897.

P. Skau.

Strokanfer.

Det sande Mod er altid forenet med Fornuft; det handler bestemt og uden Vaklen, men altid efter bestemte Regler.

— Lad aldrig et Raad forblive upaaagtet; hvo kan vide det, Du kan maaske engang i Tiden faa Brug for det.

Amtsforstanderens Lænestol.

Af M. A

Med 3 Tegninger af Hans Tegner.

et var forleden en Dag i Morkningen.

Vi havde lige faaet vor Aftenæsnadver til Livs og og sad nu alle inde i Dagligstuen og holdt lidt Snak, som vi plejede.

Saa horer vi nogen komme gaaende ind over Forstuen. „Det er Per Lavsen,“ siger jeg; thi jeg kunde kjende ham paa Gangen.

Stuedoren aabnedes med et Ryk. Forst kom en lang Pibe til Synne og dernaest dens trojaste Ledjager, vor Nabo Per Lavsen. Han plejede ofte at komme over ved denne Tid for at passiare.

„God Aften her i Stuen!“ siger han.

„Tak!“ siger jeg, „kom hen og sid ned!“

„Nej, ikke der,“ siger jeg igjen, da Per Lavsen vilde jatte sig paa en Stol ved Doren, „her i Lænestolen! Vær saa god!“

Per lod sig dumpe ned i Lænestolen, saa at den knagede.

„Ah!“ siger han saa, „den er ellers god; men sig mig, Nabo, der er vel da ikke et eller andet Trolderi begravet i den?“

„Trolderi!“ udbryder min Kone og jeg paa en Gang. „Hvad mener Du dermed, Ber Lavsen?“ spørger jeg videre.

„Jo, jer I,“ svarer han saa, „jeg er bleven noget mistænklig over for gamle Lænestole siden i Gaar, da jeg var inde hos vor Amtsforsander.“

„Saa!“ lyder det i Kor fra os alle.

„Gik den maaste i Stykker?“ spørger derpaa min ældste Søn.

„Nej, aldeles ikke,“ svarer Ber, „den holdt kun altfor godt; men den var, rent ud sagt, forheksat.“

„Forheksat!“ siger Du. Min ældste Datter gav et lille Skrig, og jeg begyndte at spørge mig selv, hvad der i Grunden var i Vejen med vor ellers saa befindige Nabo. Men Ber Lavsen tog saa i det samme Ordet og sagde:

„Jeg maa helst fortælle Eder, hvordan det hele gik til, og saa kan I selv domme.“

Vi var nu alle voldsomt spændte paa, hvad der vilde komme. Bore to yngste Smaapiger krob om bag min Stol, og vor lille Hund, der vistnok ogsaa maa have følt sig mindre vel tilmode, hoppede smaapibeinde op i min Kones Skjod.

„Ser I,“ begyndte saa Ber Lavsen paa en højstemt Maade, idet han bakkede stærkt paa Biben, „som jeg i Gaar gik ned ad Gaden og nærmede mig Jens Bæsens, vor Amtsforsanders Gaard, kom jeg i Tanke om, at jeg gjerne kunde gaa ind og tale med ham om nogle Mulfter, jeg har faaet i den sidste Tid. Thi selv om det ikke hjalp, saa kunde det da heller ikke skade.“

Og som tænkt, saa gjort. Jeg gaar ind paa Kontoret og træffer der ganske rigtig Amtsforsanderen. Han byder mig en Stol; selv sætter han sig paa en anden, og vi begynder saa at snakke om det ene og det andet.

Men saa omsider siger jeg: Hor, Jens Bæsen, siger jeg, der har jeg nu faaet en Mulft for mit Vejstykke nebe ved Stoven. Jeg tykkes, at det ikke er i sin Orden. Men saa i det Samme springer Jens Bæsen op, som var han bleven stukket med en Naal paa et vist Sted, og farer hen og sætter sig i Lænestolen ved Skrivebordet og siger saa:

„Nun, was hast Du denn vorzubringen, und was ist nicht in der Ordnung?“

„Jeg maa rigtignot tilstaa, at jeg blev lige jom lidt forbløffet over dette pludselige Dmslag hos vor gode Nabo. Og jeg stirrer paa ham, mens han renjede en hel Del op af en tyk Bog, som han havde liggende paa Strivebordet. —

Jeg forstaaer det nu ikke saa lige alt og gjør mig ej heller synderlig Ulejlighed dermed; thi jeg ved jo saa godt, at Jens Pæsen jom Amtsforsander ikke har kunnet handle anderledes, end han har gjort. Og saa falder det mig ogsaa i det Samme ind, at der nok havde været lidt Kalads omme i Kroen i Gaar Aftes, som Amtsforsanderen vist havde været med til. Og jaadan Dagen efter slikt — det kjender vi jo ogsaa nok, Nabo —, er man jo ikke altid saa klar i overste Etage. Men da jeg aldeles ikke har i Sindet at fornærme vor gode Nabo, saa siger jeg blot:

„Ja vel! Det er godt!“ og saa begynder jeg at bringe Taleren over paa noget andet.

Jmens forlader Amtsforsanderen sin Stol og lister sig hen paa sin gamle Plads, og ligejøm han har sat sig, har han ogsaa faaet sit eget gode Maal og gode Humor igjen.

Vi snakker saa videre om Handel og Vandel, om Kæmprijerne fra det sidste Marked i Nabenraa og endelig om Høsten, som nu snart er endt.

Saa siger jeg: Ja, det er jaandt, der fik jeg for et Par Dage siden under Trusjel af en Mulkt Paalæg om at flytte et Kornhæsz, som skal staa for nær ved Laden. Kan der mon ikke læmpes lidt ved dette?

Men næppe havde jeg faaet dette Spørgsmaal over Læberne, før end Amtsførstanderen igjen i springer hen og sætter sig i Lænestolen, slaar Benene over Kors og siger:

„Ja, der Korndiemen steht zu nahe, der muß entfernt werden, sonst wirst Du gebrücht.“

Samtidig blader han paa ny i den store Bog og læser en længere Paragraf op for mig.

Jeg begyndte at blive noget underl'g til Mode. Jeg saa op efter Jens Bæjens Bænde, om der skulde findes noget hdre Tegn, som kunde give Forklaring til, at han talte med fremmede Tunger, men nej! Jens Bæjens Tøse var lige saa skalbet, som den altid er. Da jeg imidlertid mærkede, at han jynlig led under Situationen, saa nænnede jeg ikke at lade ham være længe i denne Klemme. Jeg nikkede derfor til ham og jagde:

Ja, ja da, saa maa det jo være jaaledes!

Dg for tredie Gang bragte jeg Talen over paa nevtrakt Gebet. Jeg i purgte Jens Bæjen, om han havde faaet noget paa Sagten i de sidste Dage. Ved disje Ord forlod han Lænestolen og stillede sig hen ved Vinduet. Dg saa var den mærkelige Kraft,

der havde faaet ham til at tale Tyft, ogjaa med det Samme for-
bund. Vi talte nu en Stund om Jagt og alt, hvad dertil
hører. Saa kommer jeg for Stade til at sige :

„Det er dog ærgerligt: der fik jeg i Gaar en Mulk, fordi
Gendarmen forleden traf min Hund, som ikke havde Halsbaand
paa. Den havde lige tabt det. Men der er vel ikke andet for,
end at jeg maa betale?

Ræppe havde jeg faaet disse efter min Mening ustyldige
Ord over Læberne, førend jeg ser Amtsførstanderen for tredie
Gang at dumpe ned i sin Lænestol ved Skrivebordet med en Kraft,
saa at den knager i alle Ledder og Kanter derved. Og saa be-
gynder han, Gud hjælpe mig! igjen med sit Tyft og siger :

„Dabei ist nichts zu machen, Nachbar. Das Gehej ge-
bietet es so!“

Alt imens vipper han op og ned i Lænestolen, som knirker
og knager i Taft hertil.

Da gaar der paa en Gang et Lys op for mig. Det maa
være Lænestolen, som der stikker en Trolldom i, og som tvinger
Sens Pæsen til at tale Tyft, saa snart han jætter sig i den.
Og nu mindes jeg ogjaa, at jamme Lænestol er et gammelt Familie-
stykke. Sens Pæsens Farfar har i sin Tid faaet den i Foræring
af Hertugen, med hvem han nød den Ære imellem at gaa sammen
paa Jagt. Folk fortæller endnu, at gamle Sens Pæsen fra den
Tid af ved Lejlighed pratede Tyft og blev en ivrig Beundrer af
„unser Herzog“. Den skjulte Kraft i Lænestolen har sikkert i
Aarenes Løb udviklet sig end mere og kommer nu Sønnesønnen,
vor Amtsførstander til Gode i forøget Grad.

Da jeg først var bleven enig med mig selv om dette, blev
jeg straks mere rolig, men jeg mente alligevel, at det vist var
bedst, at jeg listede af, skjønt der var flere Sager, som jeg kunde
have haft Lyft til at raadføre mig med Amtsførstanderen om.

For at nævne nogle var der nu først den Mulk, som jeg
har faaet for min Tærskemaskine, Mulkten, fordi mine Børn ikke
mødte i Stolen paa Sedandagen, Mulkten, fordi jeg havde glemt
at klæbe Mærker i et Forsikringskort, en Mulk, fordi jeg havde
forsømt at anmelde en dansk Undersaat, som overnattede hos
forleden, en Mulk for en Skorsten, som ikke fandtes at være i
Orden osv., osv., osv.

Men, som jagt, jeg onskede ikke tiere at udæste Trolldommen

i Lænestolen og Lovparagrafferne i den tykke Bog. Og derfor rejste jeg mig, bød Jens Bøjen Farvel og gik.

Og nu vil Du kunne forstaa, Nabo — henvendte Per Lavsen sig til mig — at jeg har faaet en voldsom Respekt for gamle Lænestole og hvorfor jeg vilde forviise mig om, at din Lænestol ikke ogjaa var forhæstet."

Dermed endte Per Lavsen sin Fortælling. Hans Bibe var imidlertid gaaet ud. Da han paany havde faaet tændt, lauede han sig til at gaa.

"Åk ja, åk ja!" sagde han ved Afsteden; "det er med det Dyffe næsten som med alt andet Dndt. Det er let nok at faa men ikke saa let at slippe igjen! — Godnat alle her inde!"

"Godnat, Per Lavsen!"

Brødrene Bjorholm.

Af J. N. H. Skrumager.

det Aar, som nu er gaaet til Hvile, er der gaaet bort fra Livet og Kampen her flere af de Mænd, der i baade iværkere og videre Kredse har havt Betydning for Folkekampene her, saaledes som d. n er bleven og paatvungen — Mænd, som vi, der end er tilbage, minde med Taknemlighed for den Gjerning, de udførte, og den Blads, de fyldte iblandt os.

Af dem, der saaledes er gaaede bort i det sidste Aar, skal her paa disse Blade minde med taknemlig Anerkjendelse de to Brødre Jacob og Rasmus Bjorholm. Jacob Bjorholm nævnes først som den ældste, skjønt han gik sidst bort: Han var Søn af for længst afdøde Gaardejer, Sognefoged og Sandemand samt Ridefoged for Strandelhjørn og Nederjerødal, Jes Bjorholm i Orderup, hvor han blev født den 17. Marts 1829 og fik Navnet Jacob Peter Bjorholm. I 1861 overtog han Fædregaarden, som han med stor Dngtighed og Paapaasjelighed styrede indtil sin Død, altsaa i 36 Aar. Det var en meget solid og mønsterværdig Bedrift, der her blev ført med gammelbagt Punktlighed og Orden,

der gjorde sig gjældende baade ude og inde; alt blev påsæt og tilset med den største Ordren og Puncttlighed. Ved Faderens Død i 1863 blev han Sognefoged, hvilken Post han beklædte til 1867, da han paa Grund af Ædnægtelse blev affat af de nye Myndigheder. Foruden de mange kommunale Tillidsbæver og kirkelige Ombud, skal her blot nævnes, at han var Medlem af Styrelsen for Loftlund Sparekasse, siden den blev oprettet, ligesom han var dens Formand fra 1878. Han var en jævn Bonde, en god og

Jakob Bjorholm.

varm dansk Mand, der aldrig jvigtede ved Valg eller hvor det gjaldt at tage Stilling til en god Sag. Han var paa ingen Maade fremtrædende men havde god Evne til at gøre sig en Sag klar, og naar den var bleven ham klar og færd, opgav han den aldrig; derfor gik han aldrig galt i Byen, og der blev med Tillid lyttet til, hvad han havde at sige til den. Han var en gjæstfri Mand, og denne Gjæstfrihed kom især, mens hans Broder Rasmus praktiserede hjemme, en Mængde Mennesker til-

gode, der alle den Dag i Dag mindes det med Tak. Han var ligeledes en megen uegenyttig og offervillig Personlighed, hvilket gav sig det smukkeste Udtryk da han som Administrator af den Kriigerste Gaard, der blev kjøbt paa Aktier, tog saa væsentlig en Del i dens Forvaltning og Realisation.

Hans Broders Bortgang i Januar gjorde et stærkt Indtryk paa ham, og fra den Tid bar han kjendelig Mærke af, at han snart vilde haste bag efter. Den 30. Marts slog Timen, da han sov stille ind, og den 6. April blev han fulgt til sin Grav af en stor Vennekreds.

Rasmus Peter Laurigen Bjorholm var født i Ordrup den 29. Januar 1837, var altsaa otte Aar yngre end sin Broder Jacob. Efter Konfirmationen gav han sig til at lære videre for derved at forberede sig til den Livsgjærning, som han senere som Dyrlæge skulde gaa ind til. Allerede i Efteraaret 1853 begyndte han i Kjøbenhavn at forberede sig til Veterinærskolen, hvorfra han i 1855 tog Eksamen som Dyrlæge. Fra Kjøbenhavn vendte han tilbage til Hjemmet i Ordrup, hvor han begyndte den Praksis, der fik en saa stor Udstrækning og blev fortsat indtil han i 1896 blev kastet paa det lange og smærtefulde Sygeleje, som den dygtigste og anerkjendte Lægevidenskabelighed og en alt opofrende og kjærlig Hustru's Pleje og Omhu ikke var i Stand til at rejse ham op fra. Han døde i Kjøbenhavn den 11. Januar 1897.

Efter i 18 Aar at have praktiseret hjemme fra Ordrup, kjøbte han Gaarden i Gøttrup, som han tiltraadte den 1. Marts 1876. Han var anerkjendt og ansat som en særdeles dygtig og erfaren Dyrlæge; hele den rolige og omhyggelige Raade, som han optraadte paa, indgød en ubetinget Tillid, der ikke blot gav sin Virkning tilkjende overfor de syge Dyr, men havde ogsaa sin Betydning over for dets Ejere, saa de med Tillid kunde give sig af med at pleje det. Naar han saa var færdig med at give Bæstet om det syge Dyrs Behandling, og hans Tid ikke var alt for optaget, var han en usædvanlig fornøjelig Mand at faa en Samtale med. Da han foruden det, at han var en dygtig Dyrlæge, tillige var en dygtig Bonde og en ophøjt Mand, var han særlig underholdende at tale med. Hertil kom, at han var meget selvstændig i Opfattelse af mangt og meget, saa der var ikke Fare for, at Samtalen skulde tabe sig i dagligdags Kjedsommelighed.

Foruden hvad her er nævnt, var han en særdeles varm-

følende dansk Mand, der med stor Alvor og Interesse tog Del i alt, hvad der angik vor hele folkelige Stilling, og det havde en stor og vidtrækkende Betydning, da hans Gjerning førte det med sig, at han kom i Berørelse med en stor Mængde Mennesker. Hans Bortgang vil føles som et stort Savn i lange Tider, saa almindelig afholdt, som han var, selv af politiske Modstandere.

At han havde været en Folkets Mand, bar hans Fordefærd paa Tirslund Kirkegaard den 19. Januar et talende Vidnesbyrd

Rasmus Bjørholm.

om, thi siden Hans Krügers Fordefærd er der i disse Egne ikke-fet et saadant Følge. Det er med Vemod, at man ser saadanne: Mænd gaa bort herfra ; men lad det være os en Trøst :

„Mens Graven kastes, Buggen gunger,
og Liv udsletter Dødens Spor,
saa immer sig igjen fornyer
hver ædel Slægt i Syd og Nord,
og Mindet som Guds Miskundhed
forplanter sig i tusind Led!“

De Gamles By.

Af P. Skovgaard.

Med 3 Tegninger af Poul Steffensen.

i kjørte op over Bakkefammen, min Ven Doktoren og jeg, og havde foran os en udstrakt Slette, hvis jævne Engtræppe prangede i sin grønne jvulmende Sommerfrodighed i Middagsjolenes Glod. Af og til gled Styggen af en Sky hen over det smilende Landskab og forsvandt der nede i den mørke Engdal som i en fort Ræmpegyrde.

„Hvad hedder den By?“ sagde jeg og pegede ned over Engen, hvor en Række Smaahuse laa langs den smalle Vej, der snoede sig som et graat Baand gjennem Engene.

„Det er ingen By,“ sagde Doktoren, „det er kun nogle Udslytterhuse. For Resten har jeg døbt den. Jeg kalder den „de Gamles By.“

„Hvorfor?“

„Fordi der bor lutter gamle Folk. Der er fem Huse. og i disse fem Huse er der ikke en eneste Person, som ikke er over Støvets Aar. Det er en stille By, kan Du tro,“ tilføjede han efter en lille Pausse med et vemodigt Tonefald. „Der lyder ingen ungdommelig Latter eller Børnestrig fra disse Huse. Ja, jeg er nær ved at tro, at der ikke er slaact Smil der i mange Herrens Aar. Decimod er der flydt mange Taarer og har der lydt mange Suk i de mørke Aftover i den samme Tid. Jeg har omtrent hele Aaret igjennem en Patient her, imellem flere.“

„Men hvor kan det være, at der er lutter Gamle? Er Børnene døde, eller er alle Familier barnløse?“

„Nej — men forladt!“

Dette sidste Ord kom haardt, næsten skjærende fra min Vens Læber, og han gav Hesten et Nap af Visken med et Udtryk, som gjaldt dette Nap egentlig noget helt andet end Hesten.

Og nu fortalte Doktoren med en af Harme dirrende Stemme om disse fem Huses Familie-Forhold, hvorledes alle Børnene var udvandrede, den ene efter den anden, enten til Kongeriget eller til Amerika. Naturligvis med Forældrenes Vilje, det forstaar sig! Og oven i Kjobet med Frænders og Kjendingers Villigelse og rojende Lovord for deres standhaftige danske Sindelag med paa Vejen.

„Af alle vore nationale Vildfarelser,“ sagde Doktoren blandt andet, „hynes mig dog denne Selblemlæstelse den vanvittigste. Dumhederne i gamle Dage i det administrative Fællesskab med et tykt Land som Holsten, der gav tyske Embedsmænd Lejlighed til at fortykke vore Landsmænd, var jo ikke vore egne Dumheder, det var jo Regeringens; men nu, da vi saa at sige selv staar for Styret, at sende vore bedste Tropper bort for Slaget, det er at skære i vort eget Kjøb, det er Selblemlæstelse, det er Vanvid!“

„Men der er dog meget som taler til Undskyldning.“

„Intet, aldeles intet! Ja, hvis Kortshuethed og Tankeløshed er en Undskyldning, eller Krysteri og Kjællingeri er det, eller Familieegoisme er det! Jeg kjender en gammel Mand her i Nærheden. Han er en Kjærneemand og har, trods nogen, Betingelserne for at kunne blive hundrede Aar gammel. Men hvert Aar ved Valborgstider lader han sig aarelade; ja tapper han, Gud døde mig, en halv Spand af den røde Livskraft ud af sit Legeme. Nu vel, fra disse fem Huse der nede er der i de sidste 30 Aar udvandret over Verdenshavet og over den danske Statsgrænse — lad os se — 16 Personer mindst. Hvad siger Du til den Aarladning? Og ikke nok med det folkelige Blodtab; i disse 30 Aar er der gaaet en sagtelig rindende Strøm af Penge fra disse fem Huse over Atlanterhavet. Tror Du ikke, at det nationale Folkelegeme føler dette Spild af Blod og Penge, denne Ubladning af Livskraft? — Vrrr! Her skal jeg ind! Kom med!“

Vi havde naaet det første Hus. Fra Vejen førte en lille Laage ind i en Stump Have foran Huset. Laagen var gammel og mosgroet og hang paa den ene Hængsel. Inde i Haven saa det træstelsløse

forfømt ud. Nogle gamle Frugttræer stode fulde af Vandgrene, og Stikkelsbærbuskene bredte sig over hele Haven i en tojlesløs Frodighed. Henne ved Døren rejste en gammel ublevet Hund sig paa sine krumme Ben, stavrede et Par Skridt frem og lod en iltter, gammelgnaben, hæse Hjæffen høre.

„Selv Hunden er over Støvet's Aar,“ jagde Doktoren og aabnede Døren.

Der slog mig i Møde denne Blanding af Blomster- og Lavendelduft, som gamle Folk paa Landet synes at hvide. Henne ved Vinduet sad en gammel Morlil i en Halmstol.

„Goddag, An' Mari!“

„Goddag, Doktor!“ jagde den gamle Kone og løftede lidt paa sin krogede Ryg, saa man kunde se hendes Ansigt, hvor Dagenes Tal og Sorgernes Mangfoldighed stode indristede. „Na ja, saamænd, hvordan gaar det — det gaar snart ikke længer.“

„Men I burde holde jer et yngre Menneske, An' Mari!“

„Na nej da, Hans hjælper mig jo med det udbændige, og jeg er jo da kun 80 Aar. Mad's er jo 85 og kan endnu passere Kærne og muge og malke. Nej, man skal ikke give fortabt saa tidlig.“

„Har I haft Brev fra Børnene?“

„Jo — ja, det vil da sige for et Aar siden, saa Doktoren har vist læst det.“

„Ja, Eder's Søn skrev om Penge, da Høsten var mislykket for ham. Ja, I sendte ham vel ingen?“

„Jo, vel gjorde jeg det — at jo, jeg maatte saamænd laane dem i „Kassen“ og gif paa mine Ben for at hente dem og saa dem sendt affted. Men jeg har haft Brev fra min Datter — Jensine — hun har faaet en Son. Nu har hun fire. De tre har hun sendt mig — men det sidste er jo for lille endnu — det kommer senere, har hun lovet.“

„Hvad, har hun sendt jer Børnene —?“

„Ja, det vil da sige Billederne, det er da en vis Vej,“ jagde den gamle Kone, men fortrak ikke en Mine.

Min Ven og den gamle Kone talte længe sammen. Imens saa jeg paa Fotografierne paa Væggen. De var aabenbart alle af amerikansk Oprindelse. Jeg saa paa dem, og det morede mig at finde Personerne paa Væggen, efter som de optraadte i Samtalen mellem Doktoren og den gamle Kone. Hun havde tre Børn

der var i Amerika, to Døtre og en Søn. De var alle tre'gifte, og Portrætterne af Mændene og Børnene hang allejammen paa Væggen over en Kommode. Paa denne laa der nogle Ibsjer. Jeg saa, at det var dansk-amerikanske Blade „Pioneren“, „Dannebrog“; derimod fandtes ingen af vore nordflæsvigste Blade.

Jeg følte mig dybt greben af det tragisk-ironiske i denne gamle Kones Lod i Livet:

Der jød hun nu, den gamle Moder i sin Halmstol. Hendes Kjøb og Blod, alt hvad hun elskede her paa Jorden, var Tusinde Mile borte. Hendes Øje skulde ikke lukkes af disse Hænder, men af fremmede, hendes Vorn skulde ingen Blomster plante paa herdes Grav. Til Gjengjæld for al den Moderfjærlighed, hun havde odset paa dem, jendte Børnene Moderen deres egne Portrætter i Søndagsstads, med Breve, hvis Omkvæd var en Bøn om Penge. Børnebørnene skulde ikke gyngte paa Bedstemoderens Skjød; i Stedet for Kjøb og Blod sendte man hende disse Billeder til at hænge op paa Væggen —

Men Moderfjærligheden er som en Rilde, der aldrig kan udtonnes, som ikke tørrer ud selv i den langvarigste Torte, fordi den kommer fra Jordens lønlige Dybder, ligesom Moderfjærligheden kommer fra Menneskehjærtets dybeste Skatter.

Til Trods for al Utak, al Wantagt og Pleje blussede Moderfjærlighedsens Flamme endnu i en lønlig Braa af dette Hjærte, hvor al anden Interesje var slukt. Denne gamle Kvinde sendte ikke alene sine Sparepenge over Verdenshavet, men alle hendes Tanker og Dromme vandrede den samme lange Vej, Dag og Nat hele Aaret rundt. Her havde hun intet at leve for. Det var hende ligegyldigt, om Stikkelsbærbussene ude i den lille Have bredte sig og kvalte et det andet — og det var hende det samme, om der blev præket Dansk eller Tysk i hendes Sognkirke. Hendes Hjærte var hos Børnene, og hvor Hjærtet er, der er ens Fædreland.

„Naa, havde Du jaa noget Udbytte af vor Samtale?“
 spurgte min Ven med et Smil, da vi atter jød paa Vognen.

„Foruden adskilligt andet lærte jeg at beundre din Sukommelse og din personalthistoriske Evne. Du kjender jo den gamle Kones hele Familieregister i den op- og nedstigende Linje og i første og anden Sidelinje.“

„En god Læge maa være fortrolig med sine Patienters Slægtstabsforhold,“ jagde min Ven.

„Med deres Skjuder i tredje og fjerde Led, kan jeg tænke?“

„Ikke alene Skjuderne, men ogsaa deres Marjager, de jælkelige Tilstande. Han maa vide Besked med Patientens Livsvilkaar, Karakter og Temperament, hvis han vil røgte sit Kald paa en samvittighedsfuld Maade. Derfor er det den første Betingelse for en Læge, lige jaa vel som for en Præst, at han er ruunden af det Folks Rod, han skal virke iblandt.“

Vi kjørte nu forbi de andre fire Huse, som laa i en Række langs Vejen. Alle Begene røbede Tilstandene mere eller mindre Forsald. Der var en sælsom Stilhed overalt. Ud fra et næbent Vindue i et af Husene lod der dog som en Art Protest en munter Trille fra en Kanariefugl.

„Ja, den Fugl har jeg saamænd stjælet gamle Hans til Selskab,“ sagde Doktoren. „Kan Du se den gamle Mand der henne i Loftet? Det er gamle Hans. Han er 75 Aar gammel. Hans Kone døde ijjor. En Gang senere, da jeg saa ind til ham, gik han frem og tilbage paa Gulvet og snakkede med sig selv eller rettere med sin afdøde Kone og sin eneste Son, som udvandrede til Amerika for 25 Aar siden. Da han er lidt tunghör, hørte han mig ikke komme. Snart henvendte han Ordet til Stolen ved Vinduet, hvor hans Kone plejede at sidde og strikke om Aftenen, eller han talte ud i Stuen til Hans, med hvem han i Indbildningen raadsførte sig om Mark og Kvæg. Jeg forstirker dig for, det var virkelig komisk at høre — ja komisk, at jeg gik ud og græd, skjønt jeg dog som Læge er vant til at se megen Dnk.“

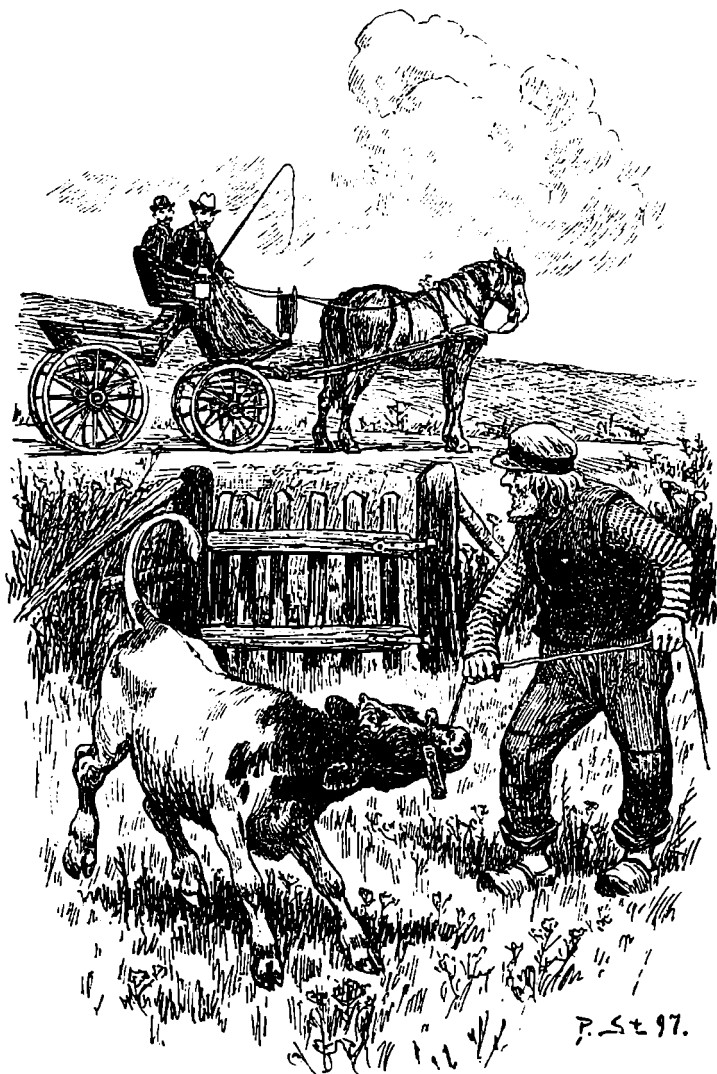
Vi var imidlertid naaede hen til Loftet ved Huset, hvor gamle Hans stod og puslede med et Løjr, som var kommet i Ulave, medens en Kalv stod og saa til med en dybsindig Mine. Det var en gammel krufskuldret Mandsling med hvidt, tjavsset Haar, store magre Træk, knoklede, famlende Fingre og et Par krumme Ben i hvide Strømper og store Træsko.

„Goddag, gamle Hans!“ raabte Doktoren.

Den Gamle saa halvt forstrækket i Vejret. I det samme fik Kalven et Anfald af Raadhed, tog et høist besynderligt Spring til Siden, stak Halsen i Vejret og satte i Rend. Den gamle Mand blev Inurret rundt af Løjret, blev slynget til Jorden og faldt med Vaghovedet om mod Ledpælen, saa han blev liggende, medens Kalven sprang over Grøften og foer hen ad Landevejen med Løjret og en Støvsby efter sig.

Doktoren kastede Tommen over Hestens Ryg og var i et Nu nede af Vognen og henne hos den Forulykkede. Han løftede ham varsomt op paa sine stærke Arme og bar den gamle Mand som et Barn over Vejen og ind i Huset.

Jeg fulgte efter og hjalp til, saa godt jeg kunde. Vi fik den Gamle anbragt paa et Leje, og min Ven vaskede og forbandt et stort gabende Saar i Vaghovedet.

P. St. 97.

Den gamle Mand var janseløs og hans Ansiget var graablegt. Min Ven havde ikke jagt et overflødigt Ord hele Tiden, og jeg spurgte tilfældigt:

„Er det farligt?“

„Det er uden Tvivl Døden for den stakkels gamle Hans. Der er efter alle Tegn at dømme en Hjærnerystelse til Stede, som vil gjøre Ende paa hans Liv. Vi maa nu sørge for den første Pleje. Det er bedst, Du henter An' Mari, det er jo den yngste Person her i Byen,“ lagde min Ven til med Smil, der endte i en bitter Grimase.

Jeg hentede den gamle Kone, som blev helt ude af sig selv. Hun trippede bag efter mig hen ad Vejen og kunde ikke gige andet end: „Herre Jesus Kristus! Herre Jesus Kristus!“

Min Ven stod uden for og ventede paa os.

„Han er kommen til sig selv,“ sagde han; „men han er dødsjens, jeg ved det bestemt. Det lyse Øjeblik vil ikke vare længe. Hans forste Ord var „Hans!“, Sonnens Navn. Jeg jagde til ham, at Hans var kommen, at jeg var kommen kjørende med ham. Det var Dig, jeg mente, det var en Indskyndelse jeg fik. Gud i Himlen! Lad hans sidste Øjeblik her i Livet dog blive et Glimt af Lykke! Hans Son rejste bort som ungt Menneske for 30 Aar siden, maa nu være en Mand i Hyrerne, i din Alder, og hvorfor ikke med dit Udseende? Det er et fromt Bedrag Spil Rollen!“

Han lod mig ikke faa Tid til Betragtning men puffede mig ind i Stuen. Jeg gik hen til den gamle Mand. Jeg følte, hvor mit Hjærte bankede. Han vendte Hovedet langsomt paa Buden, saa paa mig, saa rakte han stille Haanden ud paa Dynen, og jeg greb den.

„Er Du Hans?“ kom det fra den Gamle.

„Ja,“ svarede jeg og slog Øjet ned. „Hvordan gaar det?“

„Godt,“ sagde han og vedblev at se paa mig. „Du er forandret — men det er jo — ja — længe — siden.“

Hans Ansigtsstræk blev efterhaanden urolige og Blikket ustadigt. Han begyndte at tale i Wildelse, og jeg trak jagte min Haand ud af hans.

Doktoren gav An' Mari sine Ordre og lovede at komme igjen næste Dag

„Kommer han til sig selv, som jeg dog ikke tror,“ sagde han til Slutning til den gamle Kone, „saa maa I gige, at hans Son kommer igjen i Morgen med sin Kone og Børnene.“

„Herregud, Doktor, tror J, Vorherre, vil forlade mig gamle Kone den Synd at lyve for en, der ligger paa sin Sotteseng.“

„Tro mig, An' Mari, den Synd vil baade J og jeg velsigne i vor Dodsstund!“

Solen var lige dalet, da Doktoren og jeg forlod „de Gamles By“. Den gyldne Aftenrode luede endnu i Vesterlide. Da vi var komne lidt bort fra gamle Hans's Hus, lod ud til os gennem det aabne Vindu en smældende Trille fra Kanariefuglen. De jublende Toner svævede ud i den stille Aften og gjorde et sælsomt Indtryk paa os.

„Min Ven rejste sig op i Vognen og jaa sig tilbage. Han vendte sig brat og løstede Bisten lige som truende mod Vest, og jeg ved ikke, om det var Aftenrodmens Stjær eller Harmen, som luede paa hans Pande, da han udstodte Ordene :

„Na — J — J!“

Kæmpestenene.

Der var en Gang for mange hundrede Aar siden paa Als en Kvinde, der var meget erfaren i alle Trolddomskunster, og som derfor blev kaldt ikke alene den rigeste og mægtigste, men ogsaa den yndigste, skjønt hun var over 100 Aar gammel. Men hun havde en jort Sjæl og var en ondskabssfuld gammel Kvinde. Da hendes Elsker en Gang hemmeligt forlod hende, blev hun jaa rasende, at hun kastede en uhyre stor Sten efter ham. Men hun traf ikke, og Stenen faldt ned paa Dybbølsbjerg. Nu slyngede hun med sit Strømpebaand en anden Sten efter ham; men Strømpebaandet brast, og Stenen faldt ned ved Tombøl i Fjeldsted Sogn. Ogjaa den Sten, som findes ved Ullerup, skal være kommen fra hende. Da hun jaa den første kristelige Kirke blive bygget i Kværn, og ærgrede sig over, at Kirketaarnet var højere end hendes Slotstaarn, kastede hun den store Hatlunder Sten over Flensborgfjord. Men lykkeligvis brast Strømpebaandet atter, og Stenen rørte næppe ved Taarnet, som siden den Tid staar lidt skjævt. Bagved Dollerupstoven i Angel ligger ogsaa en stor Sten, Fynstenen; denne har Djævelen kastet over fra Fyn. Ved Spandet ser man to store Sten, som en Kæmpe fra Hvidding har kastet imod Kirken. Paa Stenen ved Mebelby, som en Kæmpe i Handeved vilde kaste med sin Haand imod Kirken, viser man endnu Sporene af alle fem Fingre.

Gamle Zakariasen.

Af P. Philipsen, Nyhol Mark, Sundebød.

I Oktober 1896 døde i Mølmark ved Broager i den høje Alder af 93 Aar, tidligere Gaardejer, men i de senere Aar Afsægtsmænd Fjergen Zakariasen, bedst kjendt under Navnet „Gamle Zakariasen“.

Med hans Død er der afsluttet et Liv rigt paa Oplevelser, og da denne Mand ikke nøjedes med at være en uvirksom Tilskuer til Tidens Brydninger i hans lange Levetid, men selv efter Evne og Lejlighed paa en stilsfærdig og trofast Maade tog Del i alt, hvad der efter hans Opfattelse og Overbevisning var godt og nyttigt, saa fortjener hans Liv og hans Minde at kjendes i en videre Kredts iblandt Vennerne af den Sag, som han tjente.

Fjergen Zakariasen blev født den 24. December 1803 i

Staugaard ved Dybbøl, hvor hans Fader ejede et lille Landsted. I sin første Ungdom tjente han hos adskillige Gaardmænd, men derefter kom han i Tjeneste hos den senere „gamle Orgelbygger Markusjen i Nabenraa“, den Gang Snekker i Sottrup, hvor han var Bestyrer af et lille Kulsbrug, som Markusjen ejede. Hos denne Mand opholdt han sig i 7 Aar, og hvad han der oplevede, fik en gennemgribende Betydning for hele hans senere Liv. Markusjen var en alvorlig troende Kristen, der var bleven lutret i Erfaringens og Modgangens Skole. Meget af dette havde Zakariasjen været Vidne til, og paavirket heraf naaede han selv lidt efter lidt frem til en personlig Tro. Han knyttedes nærmere til Familien og tilsidst ægtede han den ældste af Markusjens Døtre, Magdalenie Markusjen. De blev gifte i Oktober 1830. Zakariasjen plejede undertiden at sige: „Jeg maatte jo tjene 7 Aar for at faa min Hustru, ligejom Jakob maatte det.“

Derefter købte han sin Svogers, Peter Hollensens Gaard i Mølmark, hvor han saa levede til sin Død.

Med sin Hustru, der døde 11 Aar for ham, havde han haft 8 Børn, 7 Sønner og en Datter, af hvilke dog kun 2 Sønner og Datteren er i Live. Den ældste af Sønnerne er Orgelbygger i Nystad i Finland, medens den anden har Gaarden i Mølmark.

Det var velgjørende at tale med gamle Zakariasjen; hans aldrig svigtende Humor og hans milde hjærtelige latter virkede oplivende. Han var bejælet af en levende kristen Tro, og hans Tale var præget af Erfaringens Visshed; derfor var en Samtale med ham om Livets dybeste Spørgsmaal altid styrkende og forfriskende. I hans Ungdom var et personligt Trosliv, støttende sig til Erfaringens Visshed, en Sjældenhed der paa Egnen. Hvad der i Almindelighed den Gang i kristelig Henseende stod højest i Kurs, var et Liv i udvortes Erbarhed og Skikkelighed, altsaa en Opfattelse, der var fremgaaet af den gamle fariseiske Livsbetragtning, som sætter Dyd og gode Sæder højest. Derfor bredte ogsaa denne fariseiske Selvfærdighed sig tvælende ud over Folkelivet, medens et bevidst kristeligt Liv, der støttede sig til en personlig Tro, var ukjendt for de fleste. Derfor stod ogsaa Zakariasjen og hans Trosvener i lange Tider uforstaaede, tilbøls miskjendte af mange. Deres aandelige Paavirkning og Næring modtog de hovedsagelig fra Brødrevenigheden i Kristiansfeldt. Men Zakariasjens stillfærdige Vidnesbyrd bredte sig lidt efter lidt til flere, og

fenere, da hans ældste Son kom hjem fra et treaarigt Ophold paa Børnehjemmet i Altezelle i Hannover, hvorhen han var draget med den Tanke at ville søge Uddannelse som Hedningemissionær, en Tanke han dog senere opgav, og bosatte sig som Teglværksejer paa Broagerland, blev Kredsen, navnlig gjennem Sønnens Forbindelser en Del udvidet.

Men da kom Krigen i 1864, og iblandt de mange Omvæltninger, som den førte med sig, var ogsaa denne, at mange af Egnens unge Mænd blev landsflygtige, fordi de benyttede sig af den Ret, som Wienerfredens Artikel 19 hjemlede dem. I Stedet for at aftjene deres Værnepligt hos de nye Magthavere, drog de, som bekendt, bort, enten til Amerika eller til Kongeriget.

Under deres Ophold i Kongeriget kom mange af disse unge Mennesker under Paavirkning af det aandelige Liv, der efter Ulykkesaaret har bredt sig til flere og flere Kredse i vort Folk. Mange af dem blev grebne og paavirkede af dette Aandsliv og vaaagnede til Selvbevidsthed, baade i kristelig og folkelig Henjende, og da disse saa igjen i Henhold til Abenraa Overenskomsten fik Lov til at komme hjem, skred ogsaa med dem det opgaende kristelige og folkelige Liv i nordist Land over Grænsen, hvor det senere langsomt men sikkert har banet sig Vej til flere og flere Hjerter og Hjem i dette vort Hjemland.

Over dette Liv, der lige siden hin Tid har været i Dypgang paa Sundebød, glædede gamle Zakariasen sig inderligt. Han saa deri Opfyldelsen af det Haab, han længe havde næret, dette nemlig, at det dog ogsaa en Gang maatte dages for Guds Menighed her paa vore Egne. Han tog paa den ham ejendommelige stilfærdige og trofaste Maade Del i mange af de Møder, der jævnlig afholdes der paa Egnen. Enkelte Gange tog han endogsaa selv Ordet og udtalte da altid sin Glæde over det Liv, han nu saa udfolde sig, og som han selv paa sine gamle Dage fik Lov til at leve med i. Han gav da altid Sagen sin varme anbefaling, noget der for de yngre var glædeligt, særligt for dem, der i mange Aar havde kjendt denne gamle Fædersmand og set op til ham med Højagtelse. Det er jo i det hele taget velsignet, naar de gamle, der i lange og trange Tider, længe før vi har traadt vore Børnesko, har stridt for den Sag, som vi elsker, ved Slutningen af deres Liv kan give vor Gjerning deres anbefaling og lyse Velsignelsen over Arbejdet i den Sags Tjeneste, som vi med dem har elsket og stridt for.

Og det var ikke ene det kristelige Livs Opgang, han glædede sig over; men han glædede sig i lige Maade over den nationale Vækkelse og hele dette nye Liv, som med denne har bredt sig forfriskende og gjensødende ud over vort Folkeliv i de forskjellige Fremtoninger. Han tog Del i de store politiske Møder, som vore Føretre Tid efter anden afholder triindt omkring, hvor det var ham muligt at komme med.

Da i Sommeren 1893 vor Rigsdagsmænd afholdt et af sine store Møder med sine Vælgere i Broager, var gamle Zakariasjen ogsaa til Stede som 90-aarig Mand. Der blev jpurgt ham:

„Nu, gamle Zakariasjen, hvad synes I saa om dette?“ hvortil han svarede: „Det synes jeg godt om! Han vil jo, hvad der er sandt og ret, og dette skal nok faa Fremgang!“

Zakariasjen nød i en sjældnen Grad Sundhedens Gave hele sit lange Liv.

I Sommeren 1884, da han var 81 Aar gammel, foretog han en Rejse til sin Søn i Nyttad i Finland og opholdt sig hos ham i længere Tid.

Han beholdt ogsaa sin Landsfrihed til det Sidste, og det var ved Siden af det velgjørende Indtryk, man fik af hans Personlighed, sjønt at se, hvorledes det Ord fik sin Opfyldelse paa ham, som Herren udtalte til Kvinden ved Jakobs Brønd, dette nemlig: „Den som drikker af det Vand, som jeg vil give ham, skal til evig Tid ikke tørste; men det Vand, som jeg vil give ham, skal blive i ham en Kilde af Vand, som oppælder til et evigt Liv.“

Det var efter hans eget Vidnesbyrd Herren, der ved Troen har holdt ham oppe under Livets Kampe og Møje og givet ham Kræfter til at bære Dagens Byrde og Hede, og det var Herren, der gjorde hans Alderdom lys og let, saa han forblev ung i sin høje Alder og bevarede sin Landsfrihed til det Sidste.

Sorgen Zakariasjen hørte til de Stille i Landet. Men vi vil mindes med Tak, hvad han har virket og været i det Stille — til Glæde og Fred for dem, der forstod ham og paastjønede hans milde og bramfri Færd.

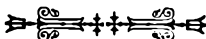

Indholdsfortegnelse

til

Sprogforeningens Almanak for 1898.

- Narets Kalender** med det sædvanlige Tillæg samt Vejrispaadomme.
- Staren**, Fortælling af N. Nielsen, født Hanjen, af Hjortkjar med 3 Tegninger af Tom Peterjen.
- En Selvejerbondegaard's Historie gennem 3 Aarhundreder**, af Jorgen Iversen, Svejrup.
- Mine Forældres Oplevelser i Krigen 1864**, af Jorgen Hanjen, Nybbølmark.
- Oldemo'ers Hovertøj**, af Stud. med. M. Michelsen af Kolstrup, med Tegning af F. Jørgensen.
- En Mennekesaga**, Digt af Pastor Carl Verthelsen, med Tegning af Viggo Pedersen.
- En Konge**, Skitse af M. A., Mindebjærg, med Tegning af Viggo Pedersen.
- Vedstefader fortæller**, gjenfortalt af E. P.
- Ornholm eller Nørrevold**, Skitse af J. Pausbøl, med Tegning af Vennerwald.
- Met-Mari Nette**, Fortælling af Nikolaj Andersen, med Tegninger af Tom Peterjen.
- Frederik Barjod**, Levnetstegning af H. Hojendal, Lyngby, med Bortræt.
- Qvad vi elsker!** Digt af Jes Chr. Jesen, Wilsbæk.
- Jørgen Jensen Sørensen**, Levnetstegning af P. Ekan, Bukshove, med Bortræt.
- Amtsforsranderens Lænestol**, Skitse af M. A., med Tegninger af Hans Tegner.
- Brødrene Bjørholm**, Levnetstegninger af J. N. S. Strumåager med 2 Bortrætter.
- De Gamles By**, Fortælling af P. Skovroy, med Tegninger af Poul Steffenien.
- Gamle Zakariassen**, Levnetstegning af N. Philipsen, Nybølmark, med Bortræt.
- Strotanker, Blandinger, Meddelelser af forskjellig Art. Ku'ejalinger og Annoncer.**

Vore nationale Foreninger.

Sprogforeningen

eller

„Foreningen til det danske Sprogs Bevarelse i Nordflæbvig“.

Forretningsudvalget eller Bogkomiteen :

Gaardejer J. Michelsen, Journalist M. Andresen,
Koftrup pr. Aabenraa, Aabenraa,
Formand. Sekretær og Formand i Bogkomiteen.
Kaptejn C. C. Fischer, Aabenraa,
Kasjerer.

Navnene paa de øvrige Styrelsesmedlemmer i Foreningen er :

P. Skan, Bukshave.	H. A. Knudsen, Trøjborg.	
J. N. H. Skrumager, Kjobenhøved.	Gustav Johansen, Flensborg.	
J. fausbøll, Brandrup Mølle.	H. P. Hanssen, Aabenraa.	J. P. Jensen, Nybol.
H. Petersen, Kørljær ved Tønder.		

Uddrag af Foreningens Lov.

Foreningens Navn er : „Forening til det danske Sprogs
Bevarelse i Nordflæbvig.“

Foreningens Formaal er at værne om det danske Sprog i
Nordflæbvig, navnlig gennem folkelig Oplysnings Udbredelse.

Foreningens Sæde er i Aabenraa.

De Midler, hvorved Foreningen virker til sit Formaaes Op-
naaelse, er :

- a) Medlems-Bidrag ;
- b) frivillige Bidrag.

Medlemsbidraget fastsættes til 2 Mk. aarligt, som opkræves
i Regnskabsaarets Løb.

Foreningens Anliggender varetages af en Bestyrelse, der be-
staar af 11 Medlemmer, som ud af deres Midte vælger en For-
mand, en Næstformand og en Kasjerer ; Regnskabet revideres af
3 Revisorer.

I hvert Sogn udnævner Bestyrelsen en Kredsfornand, som
indkasserer de i Sognet boende Medlemmers Bidrag og afleverer

disse til Kassereren. Bestyrelsen kan ogsaa overdrage disse For-
mænd andre Hverv i Foreningens Interesse.

* *
Medlemmer og Bidragydere* har fri og gratis Benyttelse af
Foreningens Laanbogsamlinger, hvoraf der findes mindst en i
hvert Sogn. Ethvert nyt tiltrædende Medlem og enhver fast
Bidragyder faar en Sangbog, et Billede samt en anden god
Bog gratis.

Ligeledes forsyner Skoleforeningen regelmæssig Hjemmene i
Nordslesvig med gode danske Lærebøger og andre Skolebøger til
Brug ved Børnens Hjemmeundervisning i Moderensmaalet.

Vælgerforeningen for Nordslesvig.

Foreningens Formaal er at vække, vedligeholde og styrke
Interessen for vore politiske Forhold og jærlig at formaa Væl-
gerne til de forskjellige lovgivende Forsamlinger til at møde ved
Valgurnen og udøve den Ret, der er givet enhver Statsborger til
at afgive sin Stemme for den Kandidat, han med Hensyn til
Bestræbelserne for Landets og Folkets Tarv, føler sig i Overens-
stemmelse med.

Enhver valgberettiget Mand, der bor indenfor Kredsen
Haderslev, Nabenraa, Sønderborg, Tønder og Flensborg kan
blive Medlem, naar han anbefales dertil af en af Foreningens
Tillidsmænd. Medlemsbidraget er mindst 1 Mark aarlig. Fri-
villige Bidrag modtages.

Forretningsudvalget :

P. Reimers, Nis Nissen, Joh. Moldt,
Sønderborg. Formand. Nordborg. Sekretær. Sønderborg, Kasserer.

Navnene paa de øvrige Styrelsesmedlemmer er :

S. Amorsen, Budach, N. H. Callesen, R. P. Clausen,
Haderslev. Brinjensgaard. Verstov. Smedager.

Falle Eriksen, C. C. Fischer, H. P. Hanssen,
Evedrup. Nabenraa. Nabenraa.

fr. C. Hansen, Thysen Hansen, N. D. Hørløff,
Bojertoft. Manderup. Kurup.

J. Jessen, Gustav Johannsen, N. P. Jørgensen,
Flensborg. Flensborg. Graasten.

H. A. Knudsen, P. A. Madvig,
Trøjsborg. Haderslev.

Ph. Møller, P. H. Petersen, P. Skan,
Jægerup. Bisbjerg. Bultshave.

J. N. H. Skrummsager, C. P. Wolff,
Kjøbenhøved. Gammelgab.

„Den nordflæsbvigge Skoleforening.“

(Oprettet den 30. Novbr. 1892 i Skjærbæk.)

Forretningsudvalget :

Gaardejer J. P. Jensen, Gaardejer H. Thomsen,
Lurup ved Vostrup. Roost ved Arrild.
Formand. Sekretær og Kasserer.
Frimeniighedspræst E. S. Poulsen,
Bovlund ved Branberup.
Medlem af Udvalget.

De øvrige Styrelsesmedlemmer er :

Andr. Andresen, W. Esbensen, Gaardejer N. P. Lund,
Stjelle Mark. Døffelgaard. Rejshj. Ballum.
Næstformand.
H. P. Hanssen, N. Jensen, Gustav Johannsen,
Nabenraa. Gram. Glensborg.
Jørg. Jørgensen, J. Eildholdt, V. Mussmann,
Sveirup. Vøjtkirkeby. Mariasminde.
Chr. Thygesen, P. H. Winff,
Skjærbæk. Sillerup.

Uddrag af Foreningens Lov.

Formaal.

§ 1.

Foreningens Formaal er at fremme Folkeoplysningen, navnlig ved paa lovlig Maade at drage Omhu for Børnenes og Ungdommens Undervisning paa Moderemaalets Grund.

Medlemmer.

§ 2.

Enhver myndig Mand i Nordflæsbvig kan blive Medlem af Foreningen, naar han er i Besiddelse af sin borgerlige Væ. Indmeldelser modtages til enhver Tid af Kredsfornændene, paa hvis Forslag nye Medlemmer optages i Foreningen af Forretningsudvalget. Udtrædelse af Foreningen kan kun finde Sted ved Regnskabsaarets Slutning efter forudgaaet Meddelelse til vedkommende Kredsfornmand.

Medlemsbidrag.

§ 3.

Til Fremme af Foreningens Formaal opkræves et aarligt Medlemsbidrag af mindst 1 Mark i Januar Maaned. Kredsfornændene bør sørge for, at de Medlemmer, som har Evne og Villie dertil, ydver et højere Bidrag, og har ogsaa at modtage frivillige Bidrag til Foreningen.

Forretningsudvalg.

§ 5.

Der nedsættes et Forretningsudvalg paa 3 Medlemmer, nemlig Formanden, Sekretæren og et af Styrelsen valgt Medlem. Sekretæren er Udvalgets Formand.

Kredsformænd.

§ 6.

Styrelsen inddeler Foreningsomraadet i Kredse og udnævner en Kredsformand for hver Kreds. Kredsformændene opkræver Medlemsbidraget, modtager Indmeldelser af nye Medlemmer og har i det hele at varetage Foreningens Interesser og at arbejde for dens videre Udbredelse.

Almindelige Bestemmelser.

§ 9.

Naar Foreningen yder Skolehjælp til Ubemidlede, skal der først og fremmest tages Hensyn til ubemidlede Medlemmers Børn, naar de anbefales til Understøttelse af den paagældende Kredsformand.

„Den nordflædvigste Skoleforening.“

Ved Foreningens Hjælp kunne uformuende konfirmerede Børn — baade Drengene og Piger — komme paa Efterstole eller anden god Skole, og unge Mænd og Kvinder paa Højskole, og har Foreningen allerede siden dens Oprettelse bevilget og ydet Hjælp til over 1000 Unge fra de forskjellige Egne i Nordflædvig. Der tages først og fremmest Hensyn til Begjæringer om Medhjælp til Børn og unge Mennesker, hvis Forældre er Medlemmer af Foreningen. Begjæringer om Hjælp og anden Vejledning fremsendes til Foreningens Sekretær, Gaardejer S. Thomsen i Roost ved Arrild, inden hvert Aars 1. Februar og 1. August for at komme paa Sommer- henholdsvis Vinterstole. Paa Forespørgsel meddeles nærmere Oplysninger saavel af Kredsformanden, som af de Undertegnede, hvilke ligeledes til enhver Tid tage imod Indmeldelser af nye Medlemmer.

Foreningens Forretnings-Udvalg.

Jens P. Jensen, L. B. Poulsen,
Lobrup ved Dostrup. Bøvlund ved Brandstrup.
S. Thomsen, Roost ved Arrild.

Dydfordring!

Enhver danskjindet Mand i Nordflæsbyg burde støtte de ovennævnte 3 Foreninger: Sprog-, Vælger- og Skoleforeningen ved at tiltræde dem som Medlem eller Bidragyder, samt event. ved større frivillige Bidrag. Som ogsaa deres Navne angiver, har de jo hver for sig deres særegne Opgaver og Formaal, som dog alle samles i det fælles Hovedformaal: Bevarelsen af vort Modersmaal, det danske Sprog, og af den danske Nationalitet i Nordflæsbyg.

Der kan jo dog ingen Tvivl herske om, at enhver af vore danske Mænd og Kvinder efter Evne vil være med i Kampen for denne største og hellige Sag, og vi nærer derfor ogsaa den faste Overbevisning, at vor patriotiske Dydfordring her paa dette Sted ikke vil lyde forgjæves. Thi: „Hvad Du æbner, kaster af i det nærmeste Kraa“ og „sit Fædreland skylder man alt, hvad man kan udrette.“

Indmeldelser i de nævnte Foreninger modtages til enhver Tid, foruden af Kredsfornændene og Tillidsmændene, ogsaa af Foreningens Fornænd og Sekretærer, der ligeledes meddeeler Svar paa alle Spørgsmaal, vedkommende Forening vedrørende.

Til alle vore danske Landsmænd og Landsmandinder, som bo'r i fremmede Lande.

Alle I, som bo'r fjærnt fra Eders Hjemland og Fædreland, og særlig I mange, som har fundet et nyt Hjem hinsides Havet — Eder Alle bringes herved gennem Sprogforeningens Almanak vor hjærteligste Hilsen.

Vi har stadig Vejlighed til at erfare, at I med usvækket Trost og Kjærlighed hænger ved Eders Hjemland, at I i det Fremmede bevarer og plejer vort Modersmaal ogsaa hos Eders Børn, at I der flittigt dyrker Eders danske Sind og vedvarende betragter Danmark som vort fælles gamle Fædreland.

Ja, vi kjender endog ikke saa Eksempler paa, at hos mange af Eder er der i det Fremmede foregaaet en national Vækkelse, saa at I der er komne til en mere klar Bevidsthed, end I havde herhjemme, om, til hvilket Folk og til hvilken Nationalitet vi Nordflæsbygere efter Naturen hører.

Landsmænd og Landsmandinder.

Vi stnot de fleste af Eder kjender af egen Erfaring, hvorledes vi lever og lider herhjemme under Fremmedherredømmet. Mange af Eder har jo netop forladt os, fordi I ikke kunde eller ikke vilde leve længere under de her herskende ublide og trykkende nationale Forhold. Husk altid derpaa, nu da I lever og aander i Frihed! Vis og Eders Medfølelse j. Ets. ved at yde Bidrag til vore nationale Foreninger, jærlig til Sprogforeningen! Mange af Eder har ogsaa i det Fremmede opnaaet en større Lykke i Form af timelig Velstand. Lad saa ogsaa lidt af Eders Overflodighed komme vor betrængte nationale Folke- og Fællessag til Gode!

Naar Bladet en Gang i Tiden vender sig saaledes, at vort kjæreste Haab om Gjenforening med vort Moderland Danmark gaar i Opfyldelse, da vil sikkert ogsaa mange af Eder, som nu lever i Landsflygtighed, vende tilbage til Hjemmet.

Dg da vil det sikkert glæde Eder, naar I da kan sige, at I ogsaa har bidraget Eders Del til, at I gjenfandt Danstheden saa godt bevaret i Eders gamle Hjemland.

Nærmere Oplysninger om vore nationale Foreninger, Sprog-, Vælger- og Skoleforeningen meddeles foruden Foreningens resp. Formænd ogsaa

**Udgiveren af Sprogforeningens Almanak,
M. Andre sen i Aabenraa.**

Kristeligt Udvalg for Nordflæsvig.

§ 1.

Udvalgets Formaal er at fremme det kristelige Liv ved kristelige Møder og Foredrag, opbyggelig Læsning, Sygepleje m. m. samt ved at modtage Gaver til disse Formaal og til Missionen.

§ 2.

Udvalget bestaar af et begrænset Antal Mænd og Kvinder fra alle Egne af Nordflæsvig.

Medlemsbidraget fastsættes for hvert Aar af det enkelte Medlem selv. Udvalget har sit Sæde, hvor Formanden bor.

§ 3.

Udvalgets daglige Forretninger ledes af et Forretningsudvalg paa 5 Medlemmer (med 5 Stedfortrædere), nemlig en For-

mand, Næstformand og Sekretær, som tillige er Kassjerer, samt to andre Medlemmer.

Forretningsudvalget vælges første Gang paa Stiftelsesmødet, senere paa Generalforsamlingen. Det faar sine Udlæg godtgjort.

Forretningsudvalg:

N. H. Callesen, Thade Petersen, Fruen Marie Skan,
 Verkov, Formand. Abenraa, Næstformand. Sommersted, Sekretær.
 fru Marie Jessen, fru Maren Refslund,
 Flensborg. Bellerup.

Danske Undervisningsanstalter,

passjende for den konfirmerede nordislesdigske Ungdom.

Folkeshøjskoler:

(3 Almindelighed 6 Maaneders Undervisning om Vinteren for Karle
 (1. November—31. Marts) og 3 Maaneder om Sommeren
 for voksne Piger (1. Maj—31. Juli.)

Ulfkov Højskole. Forst. L. Schrøder, Bejen St., Jylland. (Har 6 Maaneders udvidet Kurzus om Vinteren baade for Karle og Piger.)		
Bornholms Højskole. Forst. N. P. Jensen, ved Effobalen.		
Brahetrolleborg -- --		J. P. Vinther, Korinth St., Fyn.
Brøderup -- --		Emil Dam, Vou St., Sjælland.
Børkop -- --		Fr. Thomsen, Børkop St., Jylland. (Andre
Missionskole).		
Dalbnyeder -- --		E. E. Egen, Havndal, Randers.
Elbæk -- --		Joh. Elbæk, Tvingstrup St., Horsens.
Elev -- --		Th. Poulsen, Vhstrup St., Aarhus.
Emdrupborg -- --		N. Tang, Kjøbenhavn.
Fjellerød -- --		N. Jørgensen, Aalborg.
Frederiksborg -- --		H. Begtrup, Sjælland.
Galtrup -- --		Georg Himmelsstrup, Nyløsing, Nors.
(Kun for Piger: 6 M. om Vinteren, 3 om Sommeren.)		
Grejsdalens Højskole. Forst. J. K. Gaarde, Vejle.		
Grundtvigs -- --		H. Rosenfal, Uhugby St., Sjælland.
Hasselv -- --		Joh. Davidsen, Hasslev St., Sjælland
(Andre-Missionskole.)		
Hesselballe -- --		N. P. Simonsen, Hjortshøj St., Jylland
Hindholm -- --		H. Varsen, Fuglebjerg, Sjælland.
Hjørlande -- --		N. Albrechtsen, Slangerup, Sjælland.
Høng -- --		N. Jørgensen, Elagelse.
Jandernup -- --		N. Nielsen, Varde.
Karise -- --		K. E. Knudsen, Karise, Sjælland.
Klanf -- --		J. Nielsen, Klanf, Jylland.
Kolind -- --		J. J. Mortensen-Barrit, Kolind St
Aarhus. (Blandet Skole om Vinteren.)		

Kvisjel	Højskole, Forst.	Hagbard, Kvisjel St., Jylland.
Køng	— —	N. Kjerlegaard, Glamsbjerg St., Fyn
Løvring	— —	Kr. Eline Bøgrub, Kjellerup.
Møllerup	— —	J. Michelsen, Randers.
Nysted	— —	M. Vilbæk, Nysted, Volland.
Norre-Ørslev	— —	Schmidt, Nykjøbing, Falster.
Ødder	— —	M. K. Tollers, Ødder St., Jylland.

(Kun for Piger: 5 M. om Vinteren, 3 om Sommeren.)

Øllerup	Højskole, Forst.	J. P. Kristensen-Randers Svendborg.
Øndløse	— —	S. L. Bause, Mortov St., Sjælland.
Ribe	— —	E. H. Sølling, Ribe. (Dgi. Møllestokke.)
Ry	— —	Helge Høstrup, Ry St., Jylland.
Ryslinge	— —	Alfred Povlsen Ringe, Fyn.
Rødkilde	Højskole, Forst.	J. H. Andersen, Møen.
Salling	— —	Axel Nielsen, Tønder St., Jylland.
Sorø	— —	N. Hjerre, Sorø.
Stevns	— —	Karl Houne, Røddig St., Sjælland.
Støvring	— —	S. Frederiksen, Støvring St., Jylland.
Sørup	— —	H. Gundejen, Svendborg. (Om Vinteren

Karle og Piger, om Sommeren Piger.)

Sørslev	Højskole, Forst.	N. Nielsen, Zullerup, Fyn.
Testrup	— —	Dr. J. Norregaard, Maarset St., Jylland.
Udby	— —	Hans Lind, Nørreåby St., Fyn. (Kun

Piger: 5 Maanedet om Vinteren, 3 om Sommeren.)

Vallekilde	Højskole, Forst.	Poul Hansen Zunderup St., Sjælland.
Vejstrup	— —	Jens Lund, Vejstrup St., Svendborg.
Vestbirk	— —	Gronvald Nielsen, Østbirk, Hørjens.
Vinding	— —	Martin Nielsen, Vejle.
Vriagsted	— —	V. Malteien, Barrit, Hørjens. (Om Vin-

teren Karle og Piger, om Sommeren Piger.)

Vraa	Højskole, Forst.	Jørgen Torkelsen, Braa St., Jylland.
------	------------------	--------------------------------------

(Blandet Skole om Vinteren.)

Vældegaard Kvindeskole, Forst. Zannit Lindbæk, Øjentofte St., Sjælland

Landsbrugsskoler:

Narup Landsbrugsskole, Forst.	Hammer, Narup St., Fyn.
Dalum	Jørgen Pedersen, Odense, Fyn
Fadelund	Niels Pedersen, Brørup St., Jylland.
Fyngby	Kapt. la Cour, Lyngby St., Sjælland.
Malling	S. Tugen, Malling St., Aarhus.
Morsø	C. Petersen Schmidt, Nykjøbing, Mors.
Odense, Høns Stifts Patr. Selskabs Landsbrugsskole.	
Tune Landsbrugsskole, Forst.	J. Brint Lassen, Taastrup St., Sjælland.

Haandværkerskoler:

Øjentofte Haandværkerskole, Forst.	Niels Hansen, Øjentofte, Sjælland.
Hjørslunde	Niels Hansen, Slangerup, —
Øllerup Højsk. Haandværkerskole, Forst.	Rasmusen, Svendborg.
Ry	R. P. Kristiansen, Ry St., Jyll.
Vallilde	A. Bentzer, Zunderup St.
Vestbirk	Anton Hansen, Hørjens.
Vinding	H. Brummer, Vejle.

Hævebrugsstoler :

Beder Hævebrugsstole, Forst. B. Henriksen, Beder St.
Trene — — N. N. Møller (ved Kjøbenhavn).
Landsgrav — — Hans Knudsen, Slagelse.
Vilvorde — — St. Kjeland, Charlottenlund, Sjælland.
Høng Højstole ved Slagelse har Hævebrugsafdeling.

Handelsstoler :

De Norske Handelsstoler i Kjøbenhavn. Direktør: Veje-meetatsraad
Zietgen. Overlærer Dr. Møller.
Grüners Handelsakademi i Kjøbenhavn. Gøttersgade 48. Kjøbenhavn.
Forstander: W. Brown.

Sløjd- og Husflidsstoler :

Ulføv, Forst. Jørg. Rasmussen, Vejen St., Jylland.

Efterstoler, Fristoler, Realskoler o. s. v. :

Hejls	Efterstole, Forst.	Pastor Diemer, Kolbing St., Jylland.
Sfibelund	—	And Pederesen, Vejen St., Jylland.
Holsted	—	Th. Korrelund, Holsted St., Jylland.
Vester-Vedsted	—	Holger Steen, Vedsted St., Ribe.
Bramminge	—	J. N. Ravn, Bramminge.
Hjemming	—	J. Peteresen, Hørsens, Jylland.
Højby	—	Søren Sørensen, Højby, Fyn.
Kolt	—	Kr. Højmarl, Hesselager St., Jylland.
Kinge	—	Lars Rasmussen, Kinge St., Fyn.
Testrup	Fristole	J. N. Bo, Maarset St., Jylland.
Vindehølsinge	Efterstole	N. Andersen, Fjallipdal, Sjælland.
Villumstrup	—	Chr. Jørgensen, Nyborg Fyn.
Birkerød Latin- og Realskole,	Forst.	Joh. Plezner, Birkerød St., Sjæll.
Grenaa Realskole,	Stolebestyrer	Bertelsen, Grenaa.
Kolding Latin- og Realskole,	Forst.	Sig. Müller, Kolding.
Samsø Realskole,	Stolebestyrer	W. Blegvad, Tranebjerg.
Vamdrup og Omegn's Realskole,	Forst.	G. V. Gøysche, Vamdrup.

Anmærkning. I Hejls er der Skole om Vinteren 6 Maanedere for Dreng og om Sommeren 4 Maanedere for Piger; i Sfibelund om Vinteren 5 Maanedere for Dreng, om Sommeren 3 Maanedere for Piger; i Holsted om Vinteren 6 Maanedere, om Sommeren 3 Maanedere, baade for Dreng og Piger; i Vester-Vedsted om Vinteren 5 Maanedere, om Sommeren 3 Maanedere, ligeledes baade for Dreng og Piger.

Meddelt til Almanakken af S. Thomsen i Kjøst.

„Illustreret Børneblad for Nordflavia“.

„Illustreret Børneblad for Nordflavia“ udgaar 2 Gange om Maanederen i Sjibet Format og koster kun 25 P. i Kvartalet foruden Postpenge. Hvert Numer indeholder smukke Billeder,

Digte, Fortællinger, Gaader o. j. v. i et saadant Udvalg, som kan glæde og interessere baade Gamle og Unge. Fra Tid til anden stilles der i Bladet Præmieopgaver for Skoleungdommen samt andre Opgaver til skriftlig Besvarelse, hvorved Hjemmeundervisningen i Modersmaalet kan støttes og fremmes. Læsning af „Sprogforeningens Almanak“ burde ogsaa alle være Holdere af „Illustreret Børneblad“, hvis Hovedopgave det især er at værne om Sproget i Børnenes Mund.

Børnebladet kan bestilles hos Brevbærerne og paa Postkontorerne samt hos Udgiveren, som da — naar der af en Person bestilles mindst 3 Eksemplarer — sender dem i Korbånd under Adresse direkte til Bestilleren.

Danske Mænd og Kvinder, samt Skoleungdommen bedes om at støtte Udgiveren i hans Arbejde ved selv at holde „Illustreret Børneblad for Nordflævig“ og tillige ved at virke for dets videre Udbredelse.

Erbudsigst

M. Andresen, Aabenraa,
Udgiver af „Ill. Børnebl. f. Nordfl.“

Dansk Sangbog, eller den blaa Sangbog,

udgivet af Foreningen til det danske Sprogs Bevarelse i Nordflævig, er paa **M. Andresen's** Forlag i Aabenraa udkommen i et nyt Oplag. Sangbogen kan kjøbes i den danske Boghandel overalt i Nordflævig, samt i Partier til Medlemmer af Foredragsforeninger etc. direkte hos Forlæggeren.

Hejls Efter-skole ved Kolding

er beliggende i et af Østkystens smukkeste Sogne, der støder umiddelbart til lille Bælt og ligger nær ved Skamlingsbanke. Fra 1. Oktober til 31. Marts holdes der Skole for større Dreng og fra 1. Maj til 31. August for Piger. Betalingen er for alt 25 Kr. maanedlig, naar Eleverne selv medbringer Sengekæder, Lagener og Haandklæder. Nærmere Oplysninger meddeles under Adresse: Hejls pr. Kolding, af Sognepræst **Diemer** og Lærer **Birkedal**.

B.=Bedsted Efterstole

(Postst.: Ribe. — Fragtst.: Vedsted.)

Vinterstolen (Novbr.—April) optager baade mandlige og kvindelige Elever.

Sommerstolen (Maj—August) optager kun Piger.

Nærmere Oplysninger giver

Otto Rosenstand. Holger Steen.

Skibelund Efterstole

(Bejen St.)

Efter at Skibelund Efterstole i Sommer har faaet sine Bygninger forogede med større og tidssvarende Skole-Lokaler og Elev-Varelfser, tilbyder den fremdeles sin Undervisning for Elever i Dvergangs-Alderen fra November til April og fra Maj til August. —

Nærmere Oplysninger giver

Knud Pedersen.

Efterstolen i Holsted

modtager unge Mennesker af begge Kjønn som Elever fra 1. Oktober eller 1. November til 31. Marts.

Uformuende kan søge Understøttelse hos „Nordslesvigsk Skoleforening“.

Nærmere Oplysninger hos Forstander **Th. J. Nørrelund.**

Sønderjyske Arbejder,

udgivne af H. B. Hansen-Norremølle, Gustav Johansen og P. Skau, udkommer 4 Gange aarlig i Hæfter paa 60 Sider. Subskription modtages i alle Boglader. Pris 4 Kroner aarlig. For Medlemmer af danske Foreninger i Nordslesvig 3 Mk .aarlig.

Flensborg Avis

udgaar om Morgenen i Flensborg og affendes saa betids med Natposterne, at den samme Formiddag kan være i Læsernes Hænder i næsten alle Postdistrikter i vor Landsdel.

Skjønt Flensborg Avis med sine Særudgaver har en stadig voksende Læsekreds og udkommer i Wintermaanederne i et Dplag af

over 5800 Eksemplarer,

er Annonceprisen endnu den samme, som den Gang Bladet kun havde en Sjettedel af sit nuværende Dplag, nemlig **15 Penning** Linjen første Gang, **10 Penning** de følgende Gange.

Flensborg Avis, Hovedudgaven, koster med Nordflesvigst Søndagsblad **2 Mk. 40 P.** Fjerdingaaret, foruden Post- og Ombæringspenge, 60 P. og 40 P.

Det lille Blad, der ligeledes udgaar hver Dag, koster **1 Mark 20 P.**, foruden Post- og Ombæringspenge, 30 P. og 40 P.

Flensborg Avis, Mindste Udgave, det billigste Blad i Hertugdømmet Slesvig, udgaar 3 Gange om Ugen og koster **60 Penning** Fjerdingaaret, foruden Postpenge, 15 P., og Ombæringspenge 25 P.

Ombæringspenge betales ikke af dem, der selv afhenter deres Postfager.

Ø alle Boglader faaes :

Vore Rettigheder.

I.

Korenings- og Forsamlingsretten.

II.

Valgretten til Rigsdagen.

Med H. P. Hansen-Nørremølle. Pris 75 P. for hvert Hæfte.

Hejmdal

med dets Særudgaver

„Haderslev Dagblad“ og „Nordborg Avis“

udkommer hver Sogne dag i 5-spaltet Format og koster 1 Mk. 60 P. fjerdingaarlig foruden Postafgifterne; 2 Mk. 40 P. frit i Huset.

Som gratis Tillæg medfølger det store rigt

 illustrerede Søndagsblad,

der redigeres af H. S. Hansen, Zakarias Nielsen og Chr. Westergaard. **Søndagsbladet** bringer Søndagsbetragtninger, skrevne af fremragende Præster; Fortællinger og Digte af de bedste folkelige Forfattere; oplysende Stykker af historisk, geografisk og naturvidenskabeligt Indhold; Smaating: Gaader, Rebus'er, Anekdoter osv. samt i hvert Nummer flere fint udførte Illustrationer.

Det store Blad

er en billig Udgave af „Hejmdal.“ Det udgaar 6 Gange ugentligt i 5-spaltet Format, koster kun 1 Mk. 20 P. fjerdingaarlig foruden Postafgifter og er efter Storrelsen det billigste Dagblad i Nordflæsbjerg.

„Højskolebladet“

Lidende for Folkeoplysning.

Udgivet af Konrad Jørgensen, Kolbing.

Ansvarlig Redaktør Karl Jørgensen.

„Højskolebladet“ udgaar hver Fredag med et 48-spaltet Hæfte og bringer Artikler fra Kirken, Skolen, Folkelivets, Samfundslivets, Literaturens, Kunstens m. fl. Omraader og støttes af en stor Kreds af Medarbejdere i Danmark, Norge og Sverige og Nordamerika. Bladet bringer jævnlig Levnedsskildringer af kjendte Mænd og Kvinder og behandler ofte Forhold og Begivenheder i Jylland. I de fleste af sine Numre bringer Bladet i meget udførte Illustrationer.

„Højskolebladet“ koster, bestilt paa et tykt Postkontor, 2 Mk. 10 P. fjerdingaarlig, Postpengene iberegne.

Rundgjørelser optages for 10 Ore Linien med Rabat for 3 og flere Ganges Indrykning. Bladet er Rundgjørelsesorgan for Pladsjogende og Pladstilbydende indenfor den Kreds, Bladet iøvrigt henvender sig til.

Modersmaalet.

Udgivet af Axel Sabroe, Haderslev.

Ansvarlig Redaktør N. Petersen.

„Modersmaalet“ udgaar hver Dag, undtagen Søndag, og koster kun

1 Mk. 50 P.

for Fjerdingaaret foruden Postafgifterne.

„Modersmaalet“ bringer **politisk Oversigt, ledende Artikler, Nyheder** etc., samt **fund, underholdene Feuilletonlæsning.**

Som gratis Tillæg følger hver Lørdag

Søndagsbladet.

Bogsamlingen

(5 á 6000 Bind)

paa

Margrethesminde i Flensborg.

Udlaan fra „Bogsamlingen paa Margrethesminde i Flensborg“ sker ved Henvendelse til Bibliothekaren, Frøken Alexandra Johansen, Margrethesminde, Nørre-Allé 6, Flensborg, og vil i Reglen blive tilstaaet.

Bøgerne sendes med Posten eller leveres i Udlaanstiden (hver Hverdag Kl. 11—2); de kan beholdes hjemme, naar ikke andet foreskrives, i indtil fire Uger; Bibliothekaren kan i særlige Tilfælde forny Udlaanskjeden efter de fire Ugers Forløb; Pragtbærter og uindbundne Bøger kan undtages fra Udlaanet.

Kataloget over Bøgerne faaes for 30 Pg. I hver af Sprogforeningens Bogsamlinger er der indlemmet et Eksemplar af Kataloget, som kan faaes til Gjennemsyn.

Strøtanter.

Hvad Du ikke kan sige Nogen i Ansigtet, skal Du fortie bag hans Ryg.

— Det er bedre at lære noget Godt af den Daarlige, end at lære noget Daarligt af den Bedste.

Anbefalinger.

Fra

←→ Aabenraa By og Amt. ←→

Nordslævisk Frovlerforenings Fællesudsalg,

Kontor Nygade 311, Aabenraa,

der er oprettet af den nordslæviske Frovlerforening i Aaret 1886, forhandler **Græs** og **Køfs**, avlet af Foreningens Medlemmer under Kontrol af Foreningen, og tillige samtlige gangbare **Frosorter** i undersøgt Vare fra de bedste Kilder.

Bestyrelsen:

Mads Jensen, Jørgen Jensen, J. Michelsen,
Jægerup. Saksgaard. Kolstrup.

P. Jensen, (Jakob Baskalles Eftf.)

A a b e n r a a.

Største Lager i **Manufaktur** og **Modevarer**,
Dame og **Herre-Konfektion**.

Klædninger efter Maal med Garanti for godt Snit
leverages i korteste Tid.

Damprensede Fjer og **Dun** meget billige.

Hans Callesen, (D. Damms Eftf.)

A a b e n r a a.

Jærn og **Kortevarer** samt **Bygningsbeslag**.
Støbegods, **Landbrugsredskaber**, **prima Bærktøj**,
Vinduesglas, **Husholdningsgjenstande** osv.

Specialitet: Eneforhandling af de udmærkede
Bejle Komfurer og **Kakkelovne**.

P. S. Callesen, Aabenraa,

anbefaler

☛ **Vine**, **Likører** og **Spirituosa** ☛
i god Vare til billige Priser.

»Hejmdal«s Bogtrykkeri,

(Heinr. Matzen)

Nygade, Aabenraa,

udfører

alle Slags Bogtrykarbejder

til meget billige Priser.

B. Bastiansen, Aabenraa,

Maskinbyggeri og Høvlværk.

Eget Fabrikat af Høvl- og Faconhøvlmaskiner (Rehlemaskiner), Cylinder-, Rund- og Ranshave samt diverse Maskiner til Løndeftave-Fabrikation.

Tærsteværker, Mejemaskiner, Plove og forskjellige Landbrugsmaskiner.

Særlig anbefales kombinerede Hesteriver og Saamaskiner til betydelig nedsatte Priser.

Carl C. Fischer,

Slotsgade, Aabenraa,

Russiske Dampbade.

A. T. Stallknecht's Efterfølger,

J. Stov,

Jærntøberi, Aabenraa,

anbefaler alle Slags solide Støbevarer til Dagens billigste Priser. Reparaturer af alle Slags Maskiner og Støbegods udføres billigt. De meget efterjurgte danske Kaffelovne og Romfurer støbes ogsaa her. Gammelt Støbegods kjøbes til højeste Pris paa Pladsen.

Hans Danielsen,

Storetorv 54, Aabenraa,
anbefaler sin **Kolonial-, Vin-, Korn- og Foderstof-**
Forretning, Lager af kunstig **Gjødning** til Fabrikpriser.
Staldplads til **30 Heste**.
Billig og reel Betjening tilfjæres.

C. Møller, Fr. Tøgesens Eftflg.

Storegade 32, Aabenraa,
(ved Siden af Svaneapoteket.)
Urmager og Optikus.

C. C. Rode, Guldsmed,

Aabenraa, Storegade,
Største Lager af alle Slags **Guld- og Sølv**tøj
samt **Sølvplet**
til billigste Priser.

J. P. Junggreen,

Tobaksfabrik, Aabenraa,
anbefaler sine fortrinlige Fabrikater af **Skraa-, Røg- og**
Snustobak, som i enhver Henseende kan optage Konkurrencen
med Fabrikaterne fra de største tyske Fabrikker.

Hans Callesen (D. Damms's Efterflg.),

Aabenraa.

Kolonialvarer, Vine og Spirituoser.
Specialitet: **Damp-Kaffebrænderi.**

K. C. Ries, Aabenraa,

Dampfarveri & Spinderi,
anbefaler Klæde, Buckskin, Cheviot, Shavler, Hestedækkener,
Gulvtæppestøjer, Tvist, Hørgarn, Blaalgarn osv., osv.
 Uld kjøbes og tages i Bytte.

C. F. Rosenbald, Sadelmagermester,

Søndergade, Aabenraa,

Største Sadelmagerforretning her paa Pladsen.

Særlig anbefales **Seletøier, Ridetøj, Rejsetøj** og **Brokbaand**, alt eget Fabrikat, solidt og billigt.

Nyt! Nyt! Forfærdigelse af kunstige Hestehaler. Bestillinger kan ogjaa ske i skriftligt. Alt andet til Faget henhørende Arbejde udføres prompt og billigt.

Handel med **Lædersmørelse** i Daaser og løs Vægt, samt med Læderappretur.

Forfærdigelse af nye Mastinremme. Gamle repareres.

Fnedker N. Nielsens Møbelmagasin.

Aabenraa

anbefaler alle Slags **Møbler** af eget Fabrikat, solidt og billigt.

J. P. Junggreen,

Tobaksfabrik i Aabenraa.

Rød „G.“

anbefales som en særdeles let og velmagende Røgtobak.

F. Sørensen,

Boghandel i Aabenraa.

Nyheder i dansk og norsk Literatur. Billeder af „de sønderjyske Piger“ og „Norden“ i Farbetryk meget billige.

Bøger indbindes og alt Bogbinderarbejde udføres hurtigt og billigt.

Dansk Livsforsikrings-Aktieselskab „Hafnia“

afflutter ved dets Repræsentant for Nordflæsvig,

 Redaktør **S. B. Hansen**, Aabenraa,

Kapitalforsikringer, Livsforsikringer, Livrenter etc. paa meget fordelagtige Vilkaar og er et særdeles godt og solidt Selskab. Oplysninger meddeles til enhver Tid paa Forlangende.

Thomas Ries,

Nørretorv, Aabenraa.

Mode- og Manufakturhandel.

Største Lager af **Bukskin**. Forfærdigelse af Herre-
Klædninger i eget Værksted.

J. N. Cornett, Aabenraa.

Største Lager af alle Slags solidt **Herre-, Dame-**
og **Børnefodtøj**. Reparaturer udføres solidt og billigt.

P. Th. Jørgensen, Farver,

Aabenraa, Ramsherred,

anbefaler sig med samtlige til Farveriet henhørende Arbejder.

L. J. Vilgaard's

Møbelfabrik og Møbelmagasin i „Enigheden“
i Aabenraa.

Største Lager og Udvalg i Nordflæsby af **alle Slags**
Møbler, som leveres under Garanti baade for Soliditet
og Billighed.

P. H. Petersen,

Stomagemester i Aabenraa,

Hjørnet paa Storetorv, Nr. 141.

Største Lager af **alle Slags Støtsøj**, hjemmelavet
og Fabrikarbejde.

Herløv Møller, Maler,

Nyvej 159.

== Farvehandel. ==

Lager af Tapeter, Border og Rammelister.

Billeder indrammes.

Alt Maler- og Lakererarbejde udføres solidt
og billigt.

Lorens Hansen,

Sønderport, Aabenraa.

== Kolonialhandel. ==

Handel med

Korn, Smør og Foderstoffer,
undersøgt Markfrø og Kunstgødning.

J. P. Jacobsen,

Farver i Aabenraa,

anbefaler sit Farveri og sin kemisk Reusningsanstalt
til Publikums velvillige Afbenyttelse.

R. Clausen, Maler, Aabenraa,

Klingbjerg 495, anbefaler sig som
Dekorations-Maler, Tapetserer,
Møbel- og Boglakerec.

Endvidere anbefales fra min Forretning et stort Udvalg
af Tapeter, Border og Antiklister. Præpareret hurtig
tørrende Oliefarve, samt Lak og Gulvfernis.

Specialitet:

Ægte Bornholmste Terrakotta-Gjenstande med dekorativ
Udførelse, af eget Arbejde, færdige Olie-Malerier af eget
Arbejde i alle Størrelser, passende til Bryllups-, Fødselsdags-
og Julepræsenter.

Nielsen & Sørensen,

(Indehaver C. Sørensen),

Aabenraa, Storegade,

anbefaler sin Kolonial-, Vin- og Foderstofforretning
samt Handel med reyne Oliefarver, Maskin- og Centri-
fugeolie, Pudsetvist. Korn, Smør og Æg kjøbes til
Dagens højeste Priser. — Staldplads til 30 Heste.

